

Møte onsdag den 10. mai 2017 kl. 10

President: Olemic Thommessen

Dagsorden (nr. 78):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Sør-Trøndelag fylke, Ferhat *Güven*, tar nå sete.

Sak nr. 1 [10:00:35]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Ketil Solvik-Olsen, Ine M. Eriksen Søreide og Per-Willy Amundsen vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Anniken Huitfeldt.

Anniken Huitfeldt (A) [10:01:01]: Før valget i 2013 varslet forsvarsministeren på vegne av Høyre en massiv økning i landmilitær evne. Men statsråden har ikke kommet lenger på fire år enn at planen om landmakten fortsatt utredes.

Høyre lovet mer gjennomføringskraft og økt samarbeid mellom politi og forsvar, men startet med å unnlate å legge fram en felles trusselvurdering, noe som Stortinget hadde vedtatt. At samarbeidet mellom politiet og Forsvaret ikke fungerte godt nok, er alvorlig, og det er dokumentert av Riksrevisjonen.

Det har kanskje vært vanskelig for forsvarsministeren å samarbeide tett med både tidligere statsråd Anundsen og nåværende statsråd Amundsen – jeg ser den. Men da trengs det en sterk statsminister. Og gjennomføringskraften her har vært altfor svak.

Det finnes mange former for politisk ansvarsfraskrivelse. Man kan skylde på sine forgjengere – den er mye brukt. Man kan skylde på økonomien, eller verst av alt, man kan skylde på saksbehandleren. Jeg er overrasket over at statsråden, i denne alvorlige saken om objektsikring, velger å skyve en saksbehandler foran seg i spørsmålet om hva som skal være offentlig. For i brevet til Stortinget den 25. april påstår statsråden om et dokument at det er utarbeidet på saksbehandlernivå og ikke forankret i departementsledelsen. En statsråd har ansvaret for sitt departement – punktum.

Jeg vil spørre forsvarsministeren om hennes egne løfter om åpenhet. Hvor ble det av den? Riksrevisjonen har tydelig kritisert Forsvarsdepartementets beslutning om å hemmeligholde sammendraget av rapporten om objektsikring. I beslutningen om hemmelighold – hadde statsråden støtte hos statsministeren? Tok hun beslutningen selv? Eller ble den foretatt av embetsverket?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [10:03:01]: Her var det veldig mye på en gang, og jeg skal forsøke å sortere så godt det går.

For det første har regjeringa gjennom denne regjeringsperioden gjennomført et betydelig løft i forsvarsøkonomien. Det var nødvendig etter svært mange år med en systematisk underfinansiering. Det var i de årene hvor Arbeiderpartiet satt i regjering. Senterpartiet har selv uttrykt at de mente at det ikke var så viktig å satse på Forsvaret den gangen.

Dette løftet kommer selvfølgelig Forsvarets alle avdelinger til gode, men det er også en viktig del av det å styrke samarbeidet med sivil sektor. Og som representanten Huitfeldt godt vet, er samarbeidet mellom Forsvaret og sivil sektor nå et eget kapittel i langtidsplanen, nettopp der vi sier at Forsvarets kapasiteter i enda større grad enn før skal være dimensjonert også for støtte til sivilsamfunnet.

Samarbeidet mellom politiet og Forsvaret er mye bedre enn det har vært tidligere. Det øves og trenes sammen. Vi har liaisoner hos hverandre, og planverk utarbeides i fellesskap. Det er i det hele tatt et godt samarbeid, slik det oppleves på alle nivåer.

Så til det siste av flere spørsmål knyttet til objektsikring. Her har vi hatt en diskusjon i stortingssalen som jeg synes var god, rundt spørsmålet om hvem som er informasjonseier, og hvem som sånn sett har myndighet til å vurdere gradering. Det gjøres grundige faglige vurderinger av spørsmålet, bl.a. basert på det vi vet om trusselaktører, etterrettingsinformasjon og annet som kan være av avgjørende betydning for å vurdere graderings spørsmålet. Det ble selvfølgelig også gjort i denne saken. Jeg har redegjort grundig i Stortingets åpne høring, og jeg redegjorde også for det her i Stortinget da Stortinget debatterte spørsmålet om gradering.

Jeg har ikke på noe tidspunkt dyttet saksbehandlere foran meg, men bare gjort rede for den prosessen som er i alle sånne saker, at det foregår dialog på saksbehandlernivå. Det skulle ellers også bare mangle! Det har det alltid gjort, og det kommer det også alltid til å gjøre. Det er selvfølgelig jeg som statsråd som har det øverste ansvaret i departementet.

Anniken Huitfeldt (A) [10:05:12]: Nå fikk vi en oppvisning i hva som er problemet her. Statsråden skylder på sine forgjengere, men tar ikke ansvar på sin egen vakt. Det var et klart løfte fra statsminister Solberg om å ta større ansvar for beredskap. Hun skulle opprette et beredskapselement på Statsministerens kontor for å tvinge igjennom samarbeid mellom politi og forsvar. Statsråden fortsetter med å peke bakover på hva som er problemet, og framover for når det skal løses, men ansvaret for denne saken ligger hos forsvarsministeren selv.

Jeg stilte ikke mange spørsmål, jeg stilte ett. Jeg fikk ikke svar på det. Derfor vil jeg gjenta det: Beslutningen om å hemmeligholde – hadde statsråden støtte hos statsministeren, tok hun beslutningen selv, eller ble beslutningen foretatt av embetsverket?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [10:06:05]: For det første har regjeringa gjennom denne stortingsperioden både satt av betydelige ressurser og lagt ned et betydelig arbeid for å bedre både samarbeidet mellom politi og forsvar og samfunnssikkerheten. Vi har lagt fram en langtidsplan som understreker dette. Vi har foretatt betydelige bevilgningsøkninger til dette. Vi har redusert beredskapstida for helikoptre med én time, rett og slett for å kunne

yte støtte både til politiet og til spesialstyrkene. Vi har etablert et felles kontraterrorsenter, et felles cyberkoordineringssenter. Det er ikke behov for å tvinge igjennom – som representanten sier – samarbeid mellom politi og forsvar, fordi vi fra regjeringas side har vektlagt at dette er en så viktig del av beredskapen vår at dette gjør vi bedre og bedre. Vi har lagd nye bistandsinstrukser. Vi har forbedret og forenklet arbeidet med å be om bistand. Jeg mener at dette arbeidet nå er i god gjenge, selv om det alltid vil være utfordringer som man må ta tak i og løse.

Det er ikke embetsverket som bestemmer. Det var en faglig vurdering som gjorde at vi til slutt tok vår beslutning politisk om at det var nødvendig å gradere sammendraget i rapporten ytterligere.

Presidenten: Det blir gitt anledning til oppfølgings-spørsmål – først Jorodd Asphjell.

Jorodd Asphjell (A) [10:07:25]: Mitt oppfølgings-spørsmål går til justis- og beredskapsministeren.

Vi kjenner alle til historien om ressursene som ikke fant hverandre 22. juli, og behovet for bedre samhandling for å styrke arbeidet med kultur, holdning og ledelse i politiet. Seks år etterpå er vi fortsatt ikke i mål. Forskningssjef ved avdeling for sikkerhet ved SINTEF, Stian Antonsen, uttalte til Dagbladet i juni i fjor at forskning gjort etter 22. juli viser at samhandling på tvers av departementer og etater ikke fungerer.

Mitt spørsmål til statsråden er som følger: Er statsråden fornøyd med arbeidet som er gjort for å bedre samhandlingen mellom etater og departementer i denne regjeringsspe-rioden, og er statsråden åpen for å legge fram en stortings-melding om arbeidet med kultur og ledelse, som et bidrag i arbeidet for å bedre beredskapen i Norge?

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:08:27]: Jeg opp-lever, i likhet med forsvarsministeren, at vi har et svært godt samarbeid – på tvers – mellom politi og forsvar. Jeg har vanskelig for å kjenne meg igjen i den beskrivelsen som jeg oppfatter at opposisjonen forsøker å gi. Det er tvert imot – både på politisk nivå og nedover i organisasjonene – et godt samarbeid. Man øver sammen, man finner gode løsninger sammen, og det har ikke manglet på politiske beslutninger hvor også politi og forsvar samar-beider svært godt.

Så vet jeg at man ikke alltid er enig i alle vurderinger som gjøres, men da har man hensiktsmessige mekanismer for å løse det på en god måte. Det opplever jeg at skjer, og at den beskrivelsen som man forsøker å gi i det offentlige rom, rett og slett ikke er korrekt.

Presidenten: Knut Arild Hareide – til oppfølgings-spørsmål.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:09:38]: Oppfølginga mi går til forsvarsministeren. Det er fordi eg synest det er uforståeleg, det hemmelegaldet Forsvarsdepartementet har lagt seg til, men eg har respekt for at den typen avgjerder bør liggje til regjeringa. Men det er ei veldig alvorleg skuldning som kjem frå Riksrevisjonen om tilstanden for objektsikring.

Mitt spørsmål er: Vi veit at sjølve Heimevernet er ein berebjelke både i forsvaret vårt og i beredskapen vår, og

det er usikkerheit i Forsvarsdepartementet om kor mange heimevernssoldatar vi har. Det vi veit, er at leiaren i Heimevernet veit dette veldig godt. For nokre dagar sidan var eg på Sørlandet. Der kunne dei fortelje at berre i Agder og Rogaland reduserer ein frå 6 300 heimevernssoldatar til 3 500, og i Agder reduserer ein frå 2 500 til 400. Bekymrar det forsvarsministeren når vi veit tilstanden for objektsikring, som Riksrevisjonen har dokumentert?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [10:10:48]: For det første er det ikke fattet noen beslutninger om disponeringen av HVs styrker ennå. Det er en prosess som pågår i Forsvaret for å finne den optimale styrkestrukturen for å løse alle oppgavene. Jeg har redegjort grundig i den åpne høringa for hvordan jeg mener beredskapsarbeidet i dag er ivarettatt, og det inkluderer selvfølgelig i aller høyeste grad HV. Når det er sagt, har altså HVs styrkestruktur ligget stabilt over de siste fem årene, altså også før vi overtok, og realiteten er at når vi nå tilpasser tallet for antall HV-soldater til den reelle oppfyllingsgraden, er også det det samme som å si at vi kommer til å ligge på omtrent samme nivå som vi gjør i dag. Det er det reelle tallet. Men så vil det være noen justeringer innenfor det tallet for å disponere HV-styrker dit behovet er størst, og det er en forsvarsfaglig vurdering som gjøres av Forsvaret.

Presidenten: Per Olaf Lundteigen – til oppfølgings-spørsmål.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:11:52]: Riksrevisjonens rapport ser ikke ut til å gjøre særlig inntrykk på regjeringa. Kjernen i den rapporten er så sterk at det er den sterkeste kritikk en kan gi. Noe av diskusjonen går på at Forsvaret må peke ut nødvendige sivile nøkkelobjekter. Senterpartiet mener at man må peke ut flere objekter innenfor energi og moderne datakommunikasjon. Det trengs flere folk i en tid hvor beredskapssituasjonen krever det på alle områder. Heimevernets styrkemål i dag er på 45 000, med 42 000 i HV-områdene og 3 000 i innsatsstyrkene. Styrkene er der – muligheten til å oppfylle det som altså Riksrevisjonen påpeker, og det som er den nye beredskapssituasjonen.

Mitt spørsmål er: Vil regjeringa følge opp Riksrevisjonens meget alvorlige rapport ved å øke dagens antall soldater i HV-områder og innsatsstyrken fra dagens 45 000 soldater?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [10:12:52]: Riksrevisjonens rapport har selvsagt gjort inntrykk på regjeringa. Det er derfor vi også har iverksatt en rekke tiltak både før Riksrevisjonen kom med sin rapport, og etter rapporten om sikringen i 2015.

HVs størrelse alene er ikke basert på objektsikring. Det er også basert på de militære oppgavene. Og vi har ulike måter å sikre objekter på, som vi redegjorde for i den åpne høringen. Styrkemålet er ett tall og én måte å vurdere dette på. En annen måte å vurdere det på er hvorvidt styrkene er finansiert, hvorvidt de øver og trener. Da Per Olaf Lundteigens parti satt i regjering, i 2009, ble ingen av områdestyrkene trent – ingen. Det var en alvorlig situasjon. Vi har overoppfylt målsettingen om 62 pst. øving i områdestrukturen, to år før tida. I tillegg øker vi HVs budsjett med 16 pst. – 191 mill. kr – for å kunne både vedlikeholde ut-

styr, øve, trene og ha aktivitet. Det er det som avgjør om man klarer å drive den objektsikringen som HV og andre deler av Forsvaret gjør.

Presidenten: Abid Q. Raja – til oppfølgingsspørsmål.

Abid Q. Raja (V) [10:14:07]: Samfunnets sikkerhet er politikernes viktigste oppgave. Norge sviktet den 22. juli. Norge har ikke råd til å svikte igjen.

Riksrevisjonens rapport viser at verken politiet eller Forsvaret sammen eller hver for seg vil være i stand til å utøve tilstrekkelig beskyttelse av viktige objekter når en trusselsituasjon tilsier det. Det er meget alvorlig, og vi kan prise oss lykkelig over at et slikt angrep ikke har blitt forsøkt. Dette sammendraget av rapporten vil altså forsvarsministeren holde hemmelig. Hun har valgt å holde det hemmelig. Hun vil ikke at folk der hjemme skal lese dette, forstå dette og skjønne dette. Per-Kristian Foss, som har vært mangeårig Høyre-representant og nå er riksrevisor, sier at statsråden forsøker å beskytte departementet og Forsvaret mot kritikk – det er derfor hun velger å hemmeligholde dette. For å sitere ham fra DN:

«Ledelsen i Forsvarsdepartementet og Forsvaret bruker sikkerhetsloven for å beskytte seg mot kritikk.»

Mitt spørsmål er: Hvorfor misbruker statsråden sikkerhetsloven for å beskytte seg mot kritikk?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [10:15:12]: Jeg er selvfølgelig helt uenig i premisset om at sikkerhetsloven misbrukes for å skjule kritikk. Snarere tvert imot – dette har vært åpent diskutert siden Riksrevisjonen la fram sin rapport den 18. oktober i fjor. Stortinget har all tilgjengelig informasjon, alle graderte og ugraderte rapporter, og det finnes også et ugradert sammendrag som har vært grunnlag for den offentlige debatten og de over 600 medieoppslagene som har vært om dette. Det er mye.

Det er selvfølgelig ikke mulig for en regjering å hemmeligholde kritisk informasjon av hensyn til seg selv, men det er mulig – og det er også pålagt gjennom sikkerhetsloven – å verne gradert informasjon som på ulike måter kan skade rikets sikkerhet. Objektsikkerhet er én side av sikkerhetsloven. Informasjonssikkerhet er en annen side av sikkerhetsloven. Jeg syns at også representanten Knut Arild Hareide i Dagsavisen i dag beskriver dette på en god og fornuftig måte, nemlig at det er de som sitter på etterretningsinformasjonen som er utpekt til å gjøre vurderingene av hva som graderes, og hva som ikke graderes.

Jeg er for øvrig helt uenig i Abid Q. Rajas måte å framstille situasjonen for beredskap på, men det har jeg belyst i den åpne høringen, og det har jeg også belyst i andre sammenhenger.

Presidenten: Heikki Eidsvoll Holmås – til oppfølgingsspørsmål.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [10:16:28]: Det er en veldig alvorlig sak som hadde fått mye større overskrifter om det hadde hett noe litt mer sexy en objektsikring. For det handler om at regjeringen ikke har gjort jobben sin med å sørge for trygghet.

Statsminister Solberg sa i høringen at grunnen til at Stortinget ikke fikk informasjon om den svake objektsikringen, var at regjeringen ikke visste hvor dårlig det stod

til, fordi Politidirektoratet rapporterte til Justisdepartementet at alt var i orden på justisfeltet. Men en viktig dimensjon som det også er vanskelig å forstå, er at Forsvarsdepartementet har ansvar for en god del av objektene. Alle sektordepartementene er ansvarlige for utpeking og klassifisering av objekter innenfor sitt ansvarsområde, og Forsvarsdepartementet har ansvar for en betydelig del.

Hvorfor opplyste ikke Forsvarsdepartementet statsministeren og Stortinget bedre om at en under sitt ansvarsområde ikke var i rute til å oppfylle forskriften om objektsikring i tide?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [10:17:24]: Dette har vært gjenstand for flere diskusjoner i regjeringa – naturlig nok fordi det er en viktig del av beredskapsarbeidet. Det er litt vanskelig å forklare hele objektsikkerhetsregimet på ett minutt, men i dag er det sånn at Forsvaret har ansvaret for de militære objektene. Alle militære objekter har en form for grunnsikring. De er typisk inne på baser, bak gjerder, bak sikring osv. For nye prosjekter bygges grunnsikringen inn som en del av prosjekteringen. Så er det sånn at vi bistår politiet med å yte objektsikring der politiet ber om det, og det gjelder i ca. 20 pst. av tilfellene de objektene som politiet har pekt ut. Der har de forhåndsbedt om bistand fra Forsvaret. I tillegg er det sånn at både sivile og militære nøkkelobjekter kan sikres med militære styrker, men på sivil side er det altså i første rekke politiet som har ansvaret med sine styrker, og så kommer Forsvaret og bistår hvis noe f.eks. skulle vare over lang tid, eller hvis politiet opplever at de ikke har tilstrekkelig med sikringsstyrker til å kunne håndtere en kompleks situasjon.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:18:39]: Mitt spørsmål går til justisministeren.

Fremskrittspartiet vedtok på sitt landsmøte å gå inn for å kriminalisere rituell omskjæring av guttebarn. Det har skapt kraftige reaksjoner, og jeg ønsker å sitere noen av dem. Ervin Kohn, forstander i Det mosaiske trossamfunn, uttalte at om vedtaket blir gjennomført, vil det innebære «å forby jødisk religiøs praksis».

Israels UD beklager vedtaket og uttaler at et slikt forbud vil gjøre det vanskelig å leve som jøde i Norge.

Lederen av en av Europas største jødiske organisasjoner går enda lengre og kaller vedtaket åpenlyst antisemittisk.

Dette viser tydelig at Fremskrittspartiets vedtak verken har respekt for, kunnskap om eller forståelse for trosfriheten. For en jøde er det ikke et alternativ å la være å omskjære gutten sin; for jøder er omskjæring nemlig et sentralt religiøst påbud. Samtidig handler det om identitetsdannelse, kulturell tilhørighet og friheten til å praktisere sin religion for en utsatt minoritet.

Justisministeren har tidligere uttrykt manglende forståelse for hva tro betyr for mennesker. I forrige periode tok han initiativ til og forslø et forbud mot prangende religiøse symboler i det offentlige rom – forbud mot hijab eller prangende, større kors. Den gangen vurderte lovavdelingen i det som nå er hans eget departement, at dette forbudet ville være et problem med tanke på menneskerettig-

hetene, og at det ville kunne være i strid med religionsfriheten. Derfor ønsker jeg å spørre justisministeren:

Ønsker han å gå inn for det som Fremskrittspartiet vedtok på sitt landsmøte, nemlig å straffeforfølge rituell omskjæring av guttebarn?

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:20:40]: Jeg tror det er viktig at man for det første legger til grunn at det ikke er mitt konstitusjonelle ansvar som vi diskuterer her. Men jeg skal gjerne si litt om bakgrunnen for Fremskrittspartiets politikk og det som ble vedtatt på Fremskrittspartiets landsmøte.

Fremskrittspartiet har hatt en annen vurdering enn det som er regjeringens politikk – og jeg understreker at dette ikke er regjeringens politikk. Dette er Fremskrittspartiets vurderinger, og jeg støtter den vurderingen, som handler om at man ikke skal påtvinge barn inngrep – det er det vi i realiteten snakker om – som er betinget av religiøs tro, og som ikke er helsemessig nødvendig i det hele tatt.

Så må det ikke være noen tvil om at Fremskrittspartiet støtter jødene, alltid har støttet jødernes sak og har vært i fremste rekke for å støtte Israel. Det er fremdeles Fremskrittspartiets politikk, men vi har en annen vurdering når det kommer til omskjæring og det som i realiteten er et inngrep i et barns kjønnsorgan. Her må man ha respekt for at man kan ha andre meninger enn dem som Kristelig Folkeparti legger for dagen.

Ja, det er for så vidt riktig at undertegnede, som Fremskrittsparti-politiker, ofte har deltatt i diskusjoner rundt bruken av religiøse symboler, særlig hijab, nikab og lignende. Men derfra til å si at de forslagene har vært i strid med menneskerettighetene – vi har vel egentlig fått motsatt eksempel på det, siden man ved dom i Den europeiske menneskerettsdomstol viser at det faktisk er mulig å regulere den typen praksis. Fremskrittspartiet har aldri vært i tvil, og har vært svært tydelig på at bruk av nikab og hijab bør begrenses, og at religiøse symboler ikke nødvendigvis har en naturlig plass i alle rom.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:22:49]: Jeg takker for svaret, selv om jeg må si at jeg synes det var litt forvirrende.

Så langt jeg kjenner jødedommen, og når jeg ser på uttalelsene som er kommet både fra Israel og ikke minst fra Det mosaiske trossamfunn, tvinger justisministeren i realiteten jøder til å flytte fra Norge. Derfor synes jeg saken er svært alvorlig. Og det er ikke bare Kristelig Folkeparti som tolker det slik. Meg bekjent er det ingen andre vestlige land eller vestlige regjeringsparti som går inn for å forby rituell omskjæring av guttebarn. Derfor lurer jeg på hvordan justisministeren tenker seg at man skal gjennomføre et slikt straffebud i praksis. Hvordan skal det undersøkes? Hvordan ønsker han å straffeforfølge foreldre? Skal de straffeforfølges hvis de gjennomfører omskjæringen i utlandet? Vil det ikke bare bli mer farlig omskjæring hvis det blir gjennomført? Da er spørsmålet om han har tro på at toraen skal endres, eller at jødene skal endre sin praksis – at det er det han ønsker å oppnå.

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:23:53]: La meg først understreke at justisministeren ikke har tenkt å foreta seg noe som helst med hensyn til det vedtaket som ble fattet på Fremskrittspartiets landsmøte. Det er ikke regjerin-

gens politikk, og det er heller ikke flertall for det i Stortinget. Men la meg understreke følgende: Det er Fremskrittspartiets politikk, og Fremskrittspartiet har gått inn for det på sitt landsmøte.

Jeg må jo si om den typen argumenter som representanten legger for dagen med hensyn til kontroll av inngrep i et friskt kjønnsorgan, at akkurat de samme argumentene kunne man fremført når det gjelder det noen kaller omskjæring, men som jeg kaller et unormalt inngrep i jenters kjønnsorgan, altså kjønnslemllestelse. Akkurat de samme argumentene kunne man bruke mot det, og det bør kanskje være grunnlag for refleksjon. Fremskrittspartiets vurdering på landsmøtet var at det ikke er naturlig å foreta kirurgiske inngrep i et friskt kjønnsorgan.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Hans Fredrik Grøvan.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [10:25:11]: Fremskrittspartiet har den siste tiden tatt flere skritt i retning av det som kan oppfattes som en strengere linje overfor trossamfunn, gjennom å ta til orde for mer overvåking og økonomisk struping.

Fremskrittspartiets vedtak om å straffeforfølge rituell omskjæring av guttebarn oppfattes av mange som enda et nytt skritt i retning av mer kontroll og overvåking. En av begrunnelsene som har blitt framført som et argument for dette vedtaket, har ifølge helse- og omsorgskomiteens leder, Kari Kjønaas Kjos, vært barnekonvensjonens bestemmelser. Er justisministeren enig med Kjos i at rituell omskjæring av guttebarn i henhold til jødisk tradisjon er i strid med barnekonvensjonen?

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:25:58]: Jeg ber om forståelse fra representanten for at det er vanskelig for meg her og nå å vurdere hvorvidt ett enkelt vedtak er innenfor eller utenfor en konvensjon. Det må i så fall betinge en litt lengre utredning. Men det kan godt hende at det er riktig. Det vil ikke jeg svare på nå.

Jeg tror at det er viktig at man legger til grunn en forståelse av at politiske partier fatter vedtak på sine landsmøter, og det skaper grunnlag for en viktig debatt, som jeg tror er helt nødvendig, om hvor langt man skal respektere at religionen griper inn i livet til små barn, og dermed også sette varige merker som man må bære resten av livet. Jeg synes det er en betimelig debatt. Jeg synes det er en grunn til at man tar den diskusjonen. Men det er samtidig viktig for meg som justisminister å understreke at dette ikke er regjeringens politikk denne stortingsperioden.

Presidenten: Kari Henriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Kari Henriksen (A) [10:27:09]: Først tenker jeg at denne saken reflekterer tre ting. Det ene er at Fremskrittspartiet ikke er et parti som søker å omforene politikken til å favne mange, de søker konflikt. For det andre tenker jeg at det statsråden nå har sagt, betyr et signal til Fremskrittsparti-velgere om at det som vedtas på Fremskrittspartiets landsmøte, ikke blir reell politikk. Og så stemte Fremskrittspartiet altså for få måneder siden for at dette skulle være norsk politikk. Alle Fremskrittspartiets representanter stemte for det. Nå har partiet snudd og vil ikke

bare begrense det fra det offentlige tjenestetilbudet, men de vil altså ha et forbud. Vi har før hatt forslag som Fremskrittspartiet ikke klarer å gjennomføre, men nå sitter Fremskrittspartiet i regjering, og de skal føre ansvarlig og gjennomførbar politikk. Og bare hypotetisk: Hvordan ser justisministeren for seg at han skal følge opp et sånt forbud?

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:28:16]: Dette burde egentlig ikke være spesielt vanskelig. Fremskrittspartiets program, det som gjelder for denne stortingsperioden, gikk vi til valg på i 2013. Det er det som gjelder for denne stortingsgruppen, det er det som gjelder for Fremskrittspartiets politikk. Det som ble vedtatt på Fremskrittspartiets landsmøte, er Fremskrittspartiets program for neste stortingsperiode. Det legger føringer for hva vi går til valg på denne høsten – hva vi som stortingskandidater, hver og en i denne sal, skal gå til valg på 11. september 2017. Det er programmet som ble vedtatt på Fremskrittspartiets landsmøte. Og dette er representanten helt sikkert ganske utmerket godt klar over. Så er det ikke sånn at dette handler om at Fremskrittspartiets på noen som helst slags måte ønsker å dyrke konflikt. Tvert imot – jeg synes det er dristig at et politisk parti faktisk er i stand til og tør å løfte frem en problemstilling som de aller fleste har en tendens til å lukke øynene for.

Presidenten: Abid Q. Raja – til oppfølgingsspørsmål.

Abid Q. Raja (V) [10:29:29]: Det er nokså stor forakt for kunnskap når statsråden sammenligner gutteomskjæring med kvinnelig kjønnslemlestelse, som er barbari. Å sammenligne det med gutteomskjæring er egentlig et slag i fjeset på alle de kvinnene som blir utsatt for dette barbariet.

Når det gjelder hovedspørsmålet, som gjelder gutteomskjæring, skal jeg forsøke å konsentrere meg om det. For å opplyse statsråden: Over en tredjedel av mennene i verden er omskåret. NRK kan melde at i USA er rundt 80 pst. av mennene omskåret, uavhengig av religion og etnisitet. Amerikanske myndigheter ønsker faktisk en slik praksis velkommen. Verdens helseorganisasjon anbefaler denne formen, særlig i utviklingsland. Det reduserer også forekomsten av kjønns sykdommer – klamydia med 82 pst, hiv med 60 pst. For muslimer, bare for å ha nevnt det for Fremskrittspartiet, er det ikke nødvendig. Det er ikke en plikt å bli omskåret. For jøder derimot er det en plikt, åtte dager etter fødsel, såkalt brit mila, og jøder har sagt at innføres dette forbudet, vil de tvinges til å flytte fra Norge. Mitt spørsmål til statsråden er: Hvorfor vil Fremskrittspartiet tvinge jøder ut av Norge?

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:30:31]: Dette blir en merkelig argumentasjon. For det første: Ja, jeg er enig i at alvorlighetsgraden er svært stor, og at man på ingen måte kan sammenligne det inngrepet vi snakker om på en gutt, med det som er kjønnslemlestelse av jenter, som uten tvil er en type praksis som må stoppes med alle lovlige midler. Men det jeg gjorde, var jo ikke å sammenligne alvorlighetsgraden i de to. Det jeg tvert imot sa, var at når man argumenterer for problemene med å bevise, problemstillingen med å rettsforfølge, så kan man bruke akkurat de samme argumentene. Da snakker en om helse-

kontroll – den type problemstillinger, som det ikke har vært noen vilje fra representantens eget parti til å innføre – for å avdekke, som jeg mener er et veldig viktig tiltak. Men ut fra det å si at vi sammenligner alvorlighetsgraden på de to ulike, det er selvfølgelig fullstendig uriktig.

Så er det ikke sånn at Fremskrittspartiet har noen problemstillinger overfor jødedommen når det gjelder Israel. Vi stiller oss bak jødene.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål. Trygve Slagsvold Vedum. – Nei, det er visst Marit Arnstad som tar det spørsmålet.

Marit Arnstad (Sp) [10:32:01]: Takk for det, president. Mitt spørsmål går til forsvarsministeren.

Regjeringens langtidsplan for Forsvaret har vakt mye debatt og også frustrasjon i deler av Forsvaret. I Hæren utsettes investeringene som et samlet storting så sent som i 2015 har ment var helt nødvendige. Heimevernet reduseres med 7 000 soldater. Sjøheimevernet legges ned. Og Sjøforsvarets korvetter avskaffes.

I langtidsplanen bruker regjeringen store summer på å bygge ned kapasitet ett sted for så å bygge opp tilsvarende kapasitet et annet sted, uten at det gir en økning i samlet kampkraft. Nedleggingen av Andøya er et eksempel på at regjeringen bryter ned både operativ evne og et lokalsamfunn som har tilpasset seg Forsvarets behov. Troverdigheten til langtidsplanen er avhengig av at tallmaterialet som presenteres, er korrekt. I langtidsplanen står det følgende om regjeringens anbefalte nedlegging av Andøya flystasjon og samling av aktiviteten på Evenes:

«Totalt er det beregnet et investeringsbehov på om lag 3,5 mrd. kroner for samlingen av aktiviteten på Evenes.»

Presidenten: Da er tiden ute.

Marit Arnstad (Sp) [10:33:13]: I Andøyposten 21. april sier Forsvarsdepartementet at kostnaden nå blir 4,2 mrd. kr. Kan statsråden klargjøre hva som er rett? Er det totale investeringsbehovet 3,5 mrd. kr eller 4,2 mrd. kr?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [10:33:29]: For det første til premisset til spørteren: Det er ingenting i denne langtidsplanen som går i retning av å bygge ned Forsvaret. Snarere tvert imot bygger denne regjeringa opp Forsvaret – det gjelder også Hæren, og det gjelder Heimevernet – med historiske bevilgningsøkninger i budsjettet og også store investeringer som vi har foran oss.

Når det så gjelder spørsmålet om Andøya, fikk sikkert representanten med seg at det i går også kom nyheter om ytterligere midler til omstilling fra regjeringa. Det er viktig for å kunne omstille Andøya-samfunnet. Stortinget vedtok med stort flertall at vi skal ha kraftsamlet og ha basene for både framskutte kampflyoperasjoner og maritime patruljefly på Evenes. Det er for å kunne sikre både basene og kapasitetene på en god måte. Vi holder nå på med en konseptutredning på Evenes, der en stor grad av gjenbruk ligger til grunn for de konseptene som vurderes.

Det er altså etter vår oppfatning ingenting nytt i tallmaterialet som framkommer, som tilsier at dette skulle bli f.eks. vesentlig annerledes enn det som ligger i langtidsplanen.

Marit Arnstad (Sp) [10:34:42]: Statsråden må gjerne gjøre et forsøk på å svare på spørsmålet. Det er sånn at regjeringen har sagt til Stortinget at det vil koste 3,5 mrd. kr. Forsvarsdepartementet bekrefter offentlig i pressen at det nå vil koste 4,2 mrd. kr, og Forsvarsbygg, som er en underordnet etat av departementet, har også i møte med Troms fylkeskommune antydnet at det kan komme over 4,2 mrd. kr – at det kan koste opp mot 5 mrd. kr.

Stortinget hadde en enstemmig merknad i innstillingen til langtidsplanen der en sier:

«Dersom det fremkommer vesentlige endringer i beslutningsgrunnlaget, legger komiteen til grunn at regjeringen kommer tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett våren 2017 med en oppdatering.»

Kan statsråden for det første si hvilket tall som er riktig, og kan statsråden bekrefte at hun vil legge fram oppdaterte kostnadsestimat for Stortinget ved framleggelsen av revidert dersom det er sånn at kostnadene har gått fra 3,5 mrd. kr til 4,2 mrd. kr.?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [10:35:44]: Som vi redegjorde for i forbindelse med langtidsplanen, er spørsmålene om pris på Evenes, og på Andøya for den del, delt opp i flere ulike segmenter. Det ene er selve basen. Det andre er spørsmålet om luftvern og beskyttelse. Det tredje er personellkostnader, og det fjerde er driftskostnader. I de beregningene som ligger per nå, er det ikke noe som tyder på at det tallet som vi la til grunn i langtidsplanen, er endret. Det betyr også at det ikke er noe som skulle tilsi en fornyet gjennomgang i forbindelse med revidert. Da var forutsetningen at det skulle ha kommet vesentlige endringer. Som alltid på denne typen store prosjekter kommer selvfølgelig regjeringa tilbake til Stortinget dersom det skulle være behov for oppdateringer, og vi oppdaterer også jevnlig om store prosjekter, som f.eks. utbyggingen på Ørland.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Trygve Slagsvold Vedum.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:36:50]: Vi merker oss at statsråden nå ikke vil bruke tall. Det er en kjent taktikk når man har dårlige tall å komme med.

I hennes egen proposisjon til Stortinget står det:

«Totalt er det beregnet et investeringsbehov på om lag 3,5 mrd. kroner for samlingen av aktiviteten på Evenes.»

Det er et sitat fra regjeringens proposisjon. Nå er det gått seks måneder siden det vedtaket ble gjort i Stortinget. På de seks månedene – når det blir intervju med Forsvarsdepartementet nå, sier Forsvarsdepartementets folk at nå er den totale kostnaden 4,2 mrd. kr – har altså kostnadene økt med 25 mill. kr hver uke, over 100 mill. kr i måneden, men statsråden klarer ikke å være tydelig og klar på hva tallet er nå.

Da er mitt spørsmål til statsråden: Hva er tallet om tre uker, fire måneder, ett år? Kan statsråden garantere at det tallet regjeringen la til grunn, 3,5 mrd. kr, er det rette tallet? Eller er det feil tall?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [10:37:49]: Her var det også relativt mye. Jeg har nå i to omganger svart

Slagsvold Vedums partifelle at det altså ikke er noe i tallmaterialet vi har per i dag, som tilsier at det er vesentlige endringer. Det vil si at de tallene som ligger i langtidsplanen, fortsatt ligger der.

Vi holder nå på med konseptvalgutredning. Den skal være ferdig i løpet av dette året. Den skal ut på ekstern kvalitetssikring, som er vanlig for den type store prosjekter, når den er ferdig.

Det er, som jeg også var inne på i mine forrige svar, selvsagt sånn at dersom det skulle forekomme endringer, vil regjeringa komme tilbake til Stortinget om det. Vi har f.eks. sett at når det gjelder Ørland og den utbyggingen som ble vedtatt under den forrige regjeringa, har noen av kostnadene økt, f.eks. knyttet til sikring, sikringskonseptene er annerledes, det har økt med tanke på entreprenørkostnader. Dette er jo ting som ville inntruffet uansett hvor lenge man hadde lagt basen – uansett om det hadde vært Ørland eller Bodø.

Presidenten: Anniken Huitfeldt – til oppfølgingsspørsmål.

Anniken Huitfeldt (A) [10:38:57]: Jeg har også et spørsmål om oppfølgingen av langtidsplanen. Et av de vedtakene som ble gjort, som ikke var i regjeringas opprinnelige forslag, var å videreføre Kystjegerkommandoen. Det er en veldig viktig styrke, spesielt i nord, og det har vært mye internasjonal deltakelse. Det Stortinget vedtok, var å vurdere om denne kapasiteten kunne knyttes opp mot andre avdelinger, herunder Forsvarets spesialstyrker.

Mitt spørsmål er: Er dette arbeidet igangsatt? Når får vi denne saken til Stortinget? Det er stor interesse for denne saken.

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [10:39:35]: Dette er et arbeid som er påbegynt i departementet. Vi holder på å utarbeide mandatet nå for både å se på, som representanten sier, den organisatoriske tilknytningen og også f.eks. vurdere ting som lokalisering og andre ting som hører naturlig inn under dette.

Jeg syns også det er verdt å minne om at i diskusjonen om man f.eks. skal underlegge KJK Forsvarets spesialstyrker eller mer presist Marinejegerkommandoen i denne sammenheng, som har vært det som har vært diskutert, må man også ta høyde for de forholdene som er knyttet til det å koble sammen såkalte konvensjonelle avdelinger med spesialstyrkeavdelinger. Det har både fordeler og ulemper, som da vil bli vurdert som følge av det. Vi kommer tilbake til Stortinget når disse vurderingene er gjort ferdig.

Presidenten: André N. Skjelstad – til oppfølgingsspørsmål.

André N. Skjelstad (V) [10:40:36]: Når vi hører signalene om at det kan være relativt store overskridelser – statsråden peker også på at det var det for så vidt også med lokalisering av ny kampflybase på Ørland – og med så stor usikkerhet som ligger rundt det prosjektet, hadde det kanskje vært naturlig å vurdere om en skulle utsette prosessen omkring Andøya. Det er også usikkerhet rundt luftvernskjold, som etter min mening også burde klare å dekke Heggelia og områdene i indre Bardu, og ikke bare Evenes. Kunne det vært en mulighet? For med så stor

usikkerhet som med de tallene som er referert her i dag, indikerer det – foreløpig – at det kan bli større overskridelser etter hvert, og da kan det hende at det kunne vært greit med en pust i bakken.

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [10:41:35]: Nå har jeg i flere omganger svart på det spørsmålet. Det er ikke noe i tallmaterialet vi har per i dag, som tyder på at det er vesentlige endringer, og det ligger heller ikke an til, som representanten sier, «store overskridelser» eller at det er usikkerhet rundt luftvern. Luftvern er en helt avgjørende del av det å sikre en base. Vi kan ikke lenger operere baser som bare kan fungere i fredstid, men ikke kan beskyttes i en krisesituasjon. Derfor gjør vi nettopp denne kraftsamlingen og bygger opp med luftvern på Evenes, på akkurat samme måte som vi gjør på Ørland, for å kunne beskytte basen.

Når det så gjelder spørsmålet om kostnadsøkningene på Ørland, har vi redegjort for dem i flere omganger til Stortinget. Det skyldes forhold som ikke er knyttet til selve basevalget, og som ville ha inntruffet uansett hvor basen lå, men som altså er økte infrastrukturkostnader, entreprenørkostnader og ikke minst at man på grunn av en endret sikkerhetspolitisk situasjon også er avhengig av å endre sikkerhetskonseptet for flyene.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:42:40]: Dette var ei god-dag-mann-økseskaft-oppleveling om Andøya. I langtidsplanen er det 3,5 mrd. kr som er kostnaden, og det er dei totale kostnadene ein gjekk ut frå der. Forsvaret har i pressa, i Andøyposten, gått ut og sagt at dette kjem til å auke til 4,2 mrd. kr. Så seier ministeren her at det ikkje er kunnskap som ho har fått med seg. Veit Andøyposten meir om kostnadene knytte til Andøya enn det forsvarsministeren veit?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [10:43:21]: Svaret på det siste spørsmålet er at det tror jeg nok ikke. Dette er heller ingen god-dag-mann-økseskaft-øvelse. Jeg har nå fått det samme spørsmålet fire eller fem ganger. Jeg har svart det samme fire eller fem ganger. Men at svaret ikke er det representanten ønsker, er selvfølgelig noe helt annet. Det er ingenting i tallmaterialet vi har, som tyder på at de beregningene som ligger i langtidsplanen, ikke lenger gjelder. Det er etter min oppfatning også viktig å huske på at bakgrunnen for at vi gjør denne kraftsamlingen, at vi legger de maritime patruljeflyene dit vi også tidligere, altså i den forrige langtidsplanen, besluttet å legge den framskutte operasjonsbasen for F-35, er at vi skal ha bedre mulighet til å drive operasjoner. Vi skal ha bedre mulighet til å beskytte, og vi skal kunne beskytte både basen og kapasitetene også i en krisesituasjon. Da er det viktig å kretsamle fordi det er veldig dyrt å sikre, og det er viktig at vi da bruker pengene og ressursene på å kunne operere de flyene vi har. Det er en helt avgjørende del av Norges forsvarsevne.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Terje Breivik (V) [10:44:35]: Spørsmålet går til justisministeren.

Personvernet er under press frå mange hald. Teknologitvillinga aukar presset både gjennom store moglegheiter for samanstilling av personopplysningar me frivillig gjev frå oss, og gjennom innhenting av personopplysningar utan at den som opplysningane gjeld, veit om eller har godkjent det. Samstundes har det siste tiårets kamp mot terrorisme legitimert store inngrep i privatlivet til borgarane, og døma er mange på at personvernet vert svekt gjennom gradvise steg i dei gode hensiktens namn.

For to veker sidan kunne me lesa i VG at justisministeren hadde vore i London for å læra meir om korleis Storbritannia driv overvaking av eige folk – eit av dei vestlege landa som har gått aller lengst i å innføra inngripande reglar for overvaking, og som etter Venstre sitt syn er eit svært dårleg døme til etterfølging. Justisministeren seier likevel at han vil innføra obligatorisk lagring av alle norske IP-adresser i seks månader, og at han ikkje forstår kvifor nokon har behov for å skjula IP-adressa si. I praksis betyr det at justisministeren går inn for å lagra kva nettsider alle nordmenn besøkjer i eit halvt år, blant mykje anna. Det er etter Venstre sitt syn ei naiv tilnærming, ettersom det er svært enkelt for menneske som faktisk har til hensikt å gjera noko kriminelt, å skjula spora sine, samstundes som personvernet til vanlege borgarar vert dramatisk svekt ved ei slik lagring av IP-adresser.

Eg vil gjerne sitera representanten Hoksrud, i Dagbladet den 4. mai:

«Jeg er veldig uenig med Amundsen. Dette handler om hvilken samfunn man vil ha og hvilken tilgang til informasjon man ønsker at staten skal ha, og for noen som er opptatt av at staten skal være liten, slik FrP er, er det veldig bekymringsfullt at noen ønsker å åpne for den type lagringstilgang.»

«Noen» er i denne sammenhengen Framstegspartiets eigen justisminister.

Spørsmålet til statsråden vert difor: Kvifor ynskjer han å lata seg inspirera av Storbritannia, ein av dei dårlegaste i klassen når det gjeld personvern, i staden for å lytta til dei kloke innvendingane frå partifelle Hoksrud?

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:46:46]: Nå var nok ikke mitt besøk i London kun i det henseendet som representanten viser til, men generelt angående cybersikkerhet, IKT-kriminalitet og hvordan man kan sikre seg mot det.

Det er riktig at jeg har tatt til orde for at vi skal innføre utvidet lagringstid for IP-adresser. Det har for så vidt også Fremskrittspartiets landsmøte vedtatt, og vi har et representantforslag til behandling i Stortinget om nettopp dette temaet.

Når jeg har tatt til orde for det, er det fordi Kripes og operasjon «Dark Room», flere av dem som jobber i kampen mot overgrep mot barn, sier at dette er det virkemidlet, det verktøyet, som politiet trenger i sin verktøykasse for å kunne ta mange som begår overgrep mot barn. Når jeg da vurderer det forholdet – at dette er et effektivt virkemiddel for å skjerme de svakeste av de aller svakeste i vårt samfunn, nemlig barna – kontra det at det er et svært lite inngripende tiltak når vi snakker om personvern, er det ikke vanskelig å velge barna. Det gjorde Fremskrittspartiets landsmøte denne helgen, og det vil være viktig i arbeidet

videre for å stoppe overgrep mot barn, som jeg mener vi som samfunn må ta mål av oss å bekjempe. Det er en av de aller viktigste kampene. Dersom vi ikke klarer å verne ungene mot overgrep, kan vi bare pakke sammen, for da gjør vi ikke jobben vår.

Terje Breivik (V) [10:48:40]: Takk for svaret, som gav meir preg av polemikk enn realitetar, for du svarar i realiteten ikkje på det som verkeleg er essensen i dette. Eg er sjølvsagt heilt samd i at me skal beskytta ungane våre mot overgrep, høyr kva eg spør om. Det å tru at å lagra og gje innsyn i internettbruken og IP-adressene til alle vanlege folk skal klara å demma opp for dei som verkeleg har uærlege hensikter – anten det er overgrep mot barn eller mot alle – opp mot det overgrepet det er mot vanlege folk og deira bruk av internett, som ikkje er ulovleg, den typen spørsmål må ein justisminister ha reflektert over og ha gode svar på.

Presidenten: Presidenten vil minne om at innleggene adresseres presidenten.

Terje Breivik (V) [10:49:39]: Beklager, president.

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:49:41]: Jeg kan godt gjøre rede for det, og jeg synes faktisk det er viktig, for her florerer det mange misforståelser om hva vi egentlig snakker om.

IP-adressen er telefonnummeret til din ruter, til din mobiltelefon når du surfer på nett, til din iPad eller for så vidt til din datamaskin hjemme. Det er det vi snakker om. Det er ikke noe mer inngripende enn som så. Det er ikke snakk om å lagre folks vaner på nettet, slik som for øvrig Google og Facebook allerede gjør, og som folk ikke ser ut til å ha så mye problemer med. Det er ikke snakk om å lagre hvilke sider man trykker på, det er ikke snakk om å gripe inn og lagre data, metadata, i det hele tatt. Det er kun adressen til ruter, til PC-en, som skal lagres. Man gjør det for øvrig allerede i dag. Men det er snakk om å utvide lagringstiden sånn at når man har indikasjon på – skjellig grunn til å mistenke – personer som begår overgrep mot barn, skal man kunne knytte internettadressen til en person. Problemstillingen i dag er at man ikke klarer å gjøre det i tilstrekkelig grad, og at mange overgripere mot barn derfor går fri.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Ketil Kjenseth.

Ketil Kjenseth (V) [10:50:57]: Helseopplysninger er juridisk klassifisert som «sensitive personopplysninger», jf. personopplysningsloven § 2, og sorterer sånn sett under Justis- og beredskapsdepartementet og statsråden.

I NOU 2015:13 om digital sårbarhet er utfordringene knyttet til utkontraktering og internasjonalisering behørig omtalt. Helse Sør-Øst RHF har inngått en kontrakt med HP Enterprise, et amerikansk selskap, om angivelig IKT-drift verdt inntil 7 mrd. kr for de neste årene. HP er kjent for å ha hardware lagret på båter som flyter utenfor landegrensens lovgivning, og software i nettskyer, som også er svakt regulert både i det enkelte land og internasjonalt. Med sensitive personopplysninger flytende imellom er det kort vei til et digitalt anarki.

Så mitt spørsmål er: Hva gjør statsråden for å sikre at sensitive personopplysninger ikke kommer på avveie?

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:52:02]: Som representanten kanskje er klar over, jobber vi nå med en stortingsmelding om IKT-sikkerhet som skal legges frem før sommeren, hvor vi bl.a. ser på denne typen problemstillinger.

Det er absolutt grunn til å reise denne problemstillingen. Vi ser det også i andre sammenhenger i de tilfellene hvor man har lange leverandørkjeder ut til leverandører i andre land. Vi så i forbindelse med Broadnet-saken – det noen kaller for «Nødnett-saken» – at det kan by på utfordringer sikkerhetsmessig når man har lange leverandørkjeder. Så jeg er åpen for den problemstillingen, og jeg mener vi må ha noen grundige drøftelser her om hvor de grensene skal gå, hvordan vi på den ene siden skal kunne ivareta god konkurranse som gir effektivitet og gode tjenester. Men på den andre siden er vi avhengige av å ha sikre, gode, trygge systemer som ivaretar norske interesser, men samtidig også ivaretar personvernet til den enkelte borger.

Presidenten: Jorodd Asphjell – til oppfølgingsspørsmål.

Jorodd Asphjell (A) [10:53:23]: Ny teknologi gir bedre forutsetninger for å forebygge, etterforske og oppklare kriminalitet. Samtidig vet vi at denne teknologiske utviklingen ofte utfordrer viktige personvern hensyn, og at det kan oppstå konflikt mellom behovet for nye politimetoder og hensynet til personvern og rettssikkerhet.

Vår jobb som folkevalgte er å sørge for balanse, at personvernet alltid tas med i vurderingen når vi utformer lovverk som skal bidra til bedre forebygging, kriminalitetsbekjempelse og økt samfunnsikkerhet.

Arbeiderpartiet mener at det er behov for en helhetlig gjennomgang av hvorledes hensynet til personvernet er og blir ivaretatt, og at det kan sikres i justissektoren. Mitt spørsmål til justisministeren er derfor om han er enig i behovet for en slik gjennomgang, og om han vil ta initiativ til dette før Stortinget tar ferie i juni 2017.

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:54:17]: Jeg har ingen problemer med å se problemstillingen som reises av representanten. Ja, vi har utfordringer, f.eks. i kriminalitetsbildet. Vi ser at kriminaliteten flytter seg fra det analoge til det digitale rom. Vanlig, tradisjonell kriminalitet går ned, mens den nye kriminelle arenaen er det digitale rom. Det gir oss noen utfordringer, det krever at vi har bedre metoder. Det samme gjelder for Forsvaret, vi ser de samme utfordringene der. Og vi ser det på en rekke samfunnsområder. Så ja, det er klart at det er viktig at vi har en prinsipiell tilnærming til personvern, at vi vet hvor vi skal trekke disse grensene. Jeg er helt enig i den vurderingen som mange har, nemlig at man havner rett ut i en situasjon der vi bare gradvis går videre, og så ser vi ikke veien før vi er kommet veldig langt, og da har vi kanskje ikke helt sett virkningen av det vi faktisk har vedtatt.

Jeg tror det er viktig at vi har en helhetlig gjennomgang og trekker opp disse grensene – på den ene siden at vi ivaretar personvernet på en god måte, men at vi samtidig har effektive virkemidler som vi trenger i et samfunn der den digitale sfære er så tilstedeværende i vårt liv som i dag.

Presidenten: Kjell Ingolf Ropstad – til oppfølgings-spørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:55:36]: Jeg synes justisministeren har gode vurderinger. Det er ekstremt viktig at vi hele tida veier personvern hensyn mot de forslagene som kommer.

For min egen del og justisministerens del var vi imot datalagringsdirektivet fordi det var for inngripende. Det var lagring av massive opplysninger. Det spørsmålet vi snakker om nå, er helt annerledes. Den gangen, i 2011, sa Datatilsynets direktør, Bjørn Erik Thon, selv at dette var et forslag han kunne støtte, nemlig å lagre IP-adressen i seks måneder. Det er fordi det ikke handler om innhold, tid og sted osv.

Det er ikke helt sammenlignbart, men det er ingen som ønsker anonyme kontantkort lenger. Man vil ha et abonnement knyttet til telefonnummeret. Skiltene skal knyttes til en person. På samme måte er det helt naturlig at også IP-adresser knyttes til et abonnement. Det kan hjelpe mot internasjonal kriminalitet, og som justisministeren påpeker: Når det gjelder overgrep mot barn, er det veldig viktig.

Mitt spørsmål er egentlig bare for å få justisministeren til å signalisere positivitet: Når kan det komme et forslag hvis Stortinget nå vedtar forslaget fra Kristelig Folkeparti?

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:56:45]: Jeg har allerede i brev til Stortinget signalisert at jeg er positiv til det representantforslaget. Vi kommer til å gjøre hva vi kan for å kunne arbeide raskt. Politiet har bedt om å få dette virkemiddelet lenge. Jeg ser ikke noen grunn til at vi skal bruke for lang tid på det, men det er selvfølgelig en del utredninger som må gjennomføres, også av hensyn til nettopp personvern. Det er vanskelig å se for seg en proposisjon lagt frem for Stortinget i år dersom representantforslaget til representanten Ropstad blir vedtatt i Stortinget før sommeren. Jeg ser ingen grunn til at vi skal bruke mer tid enn nødvendig, men vi må gjøre noen grundige utredninger.

Jeg vil understreke at det også er viktig å peke på, slik representanten Ropstad gjør – jeg deler hans vurderinger – at det ikke er snakk om at staten skal lagre disse IP-adressene. De lagres allerede i dag i inntil 21 dager på server hos internettleverandør. Det er snakk om nøyaktig det samme, bare at man utvider den lagringstiden slik at man har mulighet til å koble en kriminell handling til en person.

Presidenten: Heikki Eidsvoll Holmås – til oppfølgings-spørsmål.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [10:58:05]: Jeg skal ikke trekke det for langt, men jeg synes det er fascinerende at Per Willy Amundsen argumenterer sterkt for at det er nødvendig å overvåke IP-adressen hans for å beskytte barn mot overgrep. Jeg synes at greien med å ta utgangspunkt i at mennesker er uskyldige inntil det motsatte er bevist, er det som fremmes av Terje Breivik. Men la nå det gå.

La oss heller gå over på det som jeg synes er for lett vint av regjeringen når det gjelder lagring av opplysninger. I løpet av den siste uken har vi fått oversikt over og klarhet i at det har vært betydelig personsensitiv informasjon på avveie fra Helse Sør-Øst. Det er ikke noe som hører inn

under statsrådets område, men det viser hvor utrolig viktig det er å ta vare på sensitiv informasjon, og at man ikke skal være naiv med tanke på at det kan bli spredt. Derfor spør jeg: Hvor går det en absolutt grense for statsråden for hva slags type lagring av sensitiv informasjon om mennesker som staten skal kunne tilta seg?

Statsråd Per-Willy Amundsen [10:59:10]: Jeg tror det er viktig å understreke at ingen av oss ønsker en overvåkningsstat. Ingen av oss ønsker at staten skal sitte og ha begrep om alt det man måtte foreta seg i sitt liv. Det er heller ikke det vi snakker om – det er overhodet ikke det det er snakk om. Det er snakk om å lagre IP-adresser på serveren til internettleverandøren, som gjøres i dag i inntil 21 dager, og at man kan utvide det til kanskje seks måneder, f.eks. Det er kun snakk om at man ved direkte indikasjon på alvorlig kriminalitet, som f.eks. overgrep mot barn, som det er altfor mange tilfeller av, og som vi må bekjempe, går inn, spør om å få adressen hos internettleverandøren, får den ut, kan knytte den til en person – og dermed også rettsforfølge og frigjøre barn som kanskje er utsatt for seksuelle overgrep. Det er det vi snakker om.

Vi snakker ikke om å lagre opplysninger, vi snakker ikke om å lagre metadata, vi snakker ikke om å gripe inn i folks liv. Det ville også undertegnede være imot.

Presidenten: Geir Inge Lien – til oppfølgings-spørsmål.

Geir Inge Lien (Sp) [11:00:29]: I eit demokratisk samfunn må det vere svært høg terskel for å samle inn og lagre informasjon om eit uavgrensa tal personar som ikkje er mistenkte for å ha drive med kriminalitet.

I denne saka står ikkje minst personvernet sentralt. Personvernet er ein viktig del av rammene til rettsvesenet. Vi skal difor berre lagre den informasjonen som er nødvendig. Mitt spørsmål til statsråden er: Partiet til statsråden, Framstegspartiet, var sterkt imot innføring av datalagringsdirektivet i Noreg, bl.a. fordi det ville medføre lagring av IP-adresser i seks månader. Kan statsråden gjere greie for kva slags nye moment som er komne fram sidan den gongen?

Statsråd Per-Willy Amundsen [11:01:16]: Datalagringsdirektivet var noe helt annet enn det vi snakker om her. Det er veldig viktig for meg å understreke det. Datalagringsdirektivet og de lovforberedelsene som ble gjort – for så vidt vedtatt i Stortinget ikke å bli gjennomført – medførte lagring av metadata. Det er noe helt annet. Her snakker vi om å lagre telefonnumre til ens datamaskin hos internettleverandøren, ikke hos staten. Og det er ikke data, det er koblinger mellom server og den enkelte datamaskin.

Grunnen til at dette er nødvendig, er at IP-adresser kontinuerlig endrer seg. Det gjør de av tekniske årsaker. Man har ikke konstant den samme IP-adressen. Det er til hinder for å avsløre grov kriminalitet, overgrep mot barn. Og det er lite inngripende. Da tenker jeg at som samfunn må vi være i stand til å foreta den avveiningen, og da gjør vi det til barns beste.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [11:02:34]: Jeg har et spørsmål til spørretimens så langt mest beskjedne statsråd, og det gjelder jernbanereformen. Det er følgende: Regjeringens opprinnelige plan var å sende ut på anbud de første togstrekninger i konkurranseutsettingen av tog den 3. februar 2017. I desember 2016 kom det fram et dette rakk man ikke. Det var det første varselet om at regjeringen ville mislykkes i sitt konkurranseutsettingsprosjekt. I forrige uke varslet regjeringen at konkurransegrunnlaget for selskapene som er pekt ut av departementet, men som ikke er offentliggjort, skulle offentliggjøres nå i vår, men er nå utsatt til høsten. Utsendelse av konkurransegrunnlaget for trafikkpakke sør blir dermed utsatt med minst et halvt år. Tildeling av anbudet vil ikke skje før sommeren 2018, og trafikkstart planlegges i juni 2019. Det betyr at det ikke vil skje noe som forplikter om anbud på Sørlandsbanen, Jærbanen og Arendalsbanen før etter stortingsvalget i september. Andre banestrekninger har enda senere planlagt oppstart.

Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet har hele tiden vært imot denne mest kontroversielle delen av jernbanereformen, nemlig parteringen av NSB og konkurranseutsettingen av persontrafikken.

Kan statsråden bekrefte i Stortinget at om det skulle bli en flertallsregjering av SV, Arbeiderpartiet og Senterpartiet etter valget, kan vi stoppe konkurranseutsettingen av NSBs persontrafikk?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:03:55]: Hva en annen regjering vil gjøre, skal ikke jeg vurdere, men jeg tror ikke det ville være smart, uansett.

Men det som er det viktige her, er at SV bør løfte blikket litt og se på det som faktisk skjer med norsk jernbane nå. Nå er det en kraftig satsing, som betyr at vi får rekordgode tall når det gjelder antall reisende. Jernbanen har bedre omdømme nå enn da SV styrte. Det brukes bare i år 7 mrd. kr mer på jernbanen enn det som SV klarte å oppnå da de styrte. Det viktigste som skjer, er faktisk å bedre infrastrukturen, slik at folk kan begynne å stole på jernbanen, at ting fungerer, at sporvekslene er i orden, og at kjøreledningen er i orden.

Til sammenligning: I 2010, da Jernbaneverket la fram en rapport hvor man sa at jernbanen kan kollapse med det som da skjedde, var svaret fra daværende samferdselsminister Magnhild Meltveit Kleppa at dette er alvorlig, men at en ikke kan love mer penger.

Når en ser på bevilgningene til Jernbaneverket de påfølgende årene når det gjelder vedlikehold, var det nedgang fra 2010 til 2011, ny nedgang til 2012, ny nedgang til 2013. Så til tross for advarslene om kollaps var svaret fra de rød-grønne å kutte i vedlikehold. Det var ikke veldig ansvarlig. Derfor er det viktigste vi nå gjør, å øke bevilgningene og faktisk prioritere vedlikehold i de bevilgningene.

Det andre vi har gjort, er å forbedre organiseringen og sørge for at ansvaret samles tydeligere. Senest den 3. mai hadde vi en markering om at jernbanens eiendom samles ett sted, der både ROM Eiendom og Bane NOR – eller Jernbaneverkets tidligere eiendommer – kom inn i samme administrasjon. En ser for seg å kunne spare et tretalls milliardbeløp på det årlig i oppfølging og vedlikehold. Det er det andre.

Den tredje delen er konkurranse. Det er å sørge for at de som er best egnet til å levere tjenester – om det er å føre tog, eller om det er å drive vedlikehold – gjør det. Det er ikke SV ukjent med, det ble åpnet for konkurranse på gods under SV. Vi ønsker også å videreføre det som var gjort på Gjøvikbanen, som også SV levde godt med, men jeg ser at SV nå har et annet standpunkt enn de hadde da de satt i regjering.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [11:05:58]: Jeg prøvde å lete veldig godt og tror at jeg oppfattet et ja helt foran i de to første setningene, og at det er mulig for oss å stoppe konkurranseutsettingen. Ellers synes jeg det er greit bare å minne om at hvis statsråden hadde fått det som han ville, hadde jernbanesatsingen vært mer enn halvert i forhold til det som Stortinget har vedtatt, og at SV hele denne perioden har hatt høyere bevilgninger til jernbane enn statsråden har foreslått og vært med på, og hele tiden har satsset mer på jernbane.

Poenget er følgende: Hvis det er et ja, uttalte Høyre-politikeren Linda C. Hofstad Helleland i et legendarisk intervju i Verdens Gang i september 2014 at målsettingen hennes var å skvise så mye tannkrem ut av tuben at Arbeiderpartiet ikke fikk puttet den tilbake. Er statsråden nå bitter fordi en Høyre-Fremskrittsparti-regjering ikke rekker å gjennomføre konkurranseutsettingen av jernbanen før valget og derfor ikke får skvist tannpastaen helt ut av tuben?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:06:59]: Jeg synes det er en litt rar inngang av SV. Målet er jo å få en best mulig jernbane, og jeg tror alle som følger resultatene på jernbanen så langt, vil si: Vet du hva? Det er ingen grunn til å gå tilbake til rød-grønn politikk på dette området, for det satses mer, det er bedre organisering, det bestilles flere togsett nå, det er flere avganger fra Oslo S, og togene er mer i rute. Hvorfor i alle dager skulle en ønske de resultatene som SV kunne vise til?

Spørsmålet som representanten Eidsvoll Holmås tok opp opprinnelig, er egentlig det samme – omformulert – som dette: Vil en regjering kunne styre slik som den vil? At SV i det hele tatt går til valg og tror at de ikke vil kunne påvirke noe hvis de får regjeringensmakt, men spør dagens regjering om det er muligheter for det – vel, vår tilnærming til å sitte i regjering er at vi faktisk skal styre. Det er derfor vi har satt i gang en rekke prosesser som den forrige regjeringen lot ligge, rett og slett fordi vi tror vi kan styre, og vi viser at vi kan styre. At representanten Eidsvoll Holmås er usikker på om han kan gjøre noe hvis han kommer i regjering, forundrer meg ikke når jeg ser på resultatene de oppnådde.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Torgeir Knag Fylkesnes.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:08:19]: Vi i SV takkar for svaret. I regjeringas iver etter å hindre at NSB får konkurransefortrinn i anboda, har regjeringa fråtatt NSB eigarskapen til togmateriellet. Det er kanskje litt vanskeleg for folk å forstå kvifor det skal være slik at konkurrentane kan velje mellom eige materiell eller statens materiell, mens NSB får ikkje noko val. NSB er dermed vengeklipt.

Kvifor har det vore så viktig for regjeringa å vengeklippe NSB? Har ikkje poenget vore å skape konkurranse på like vilkår?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:09:02]: Jo, og der tar representanten fra SV helt feil. Jeg synes det er litt rart å møte SV – og for så vidt de rød-grønne partiene – til gjentatte debatter om jernbanereformen med kritikk fra de rød-grønne om jernbanereformen, når de åpenbart diskuterer en helt annen reform enn den vi gjennomfører. En må jo prøve å forholde seg til det som regjeringen faktisk beslutter. Så kan en være enig eller uenig i det. Jeg ser mange grunner til å være enig i det regjeringen gjør, rett og slett fordi det er fornuftig. Det handler om å skape en bedre jernbane. Infrastrukturen er nå bedre enn da SV styrte. I de åtte årene SV styrte, forfalt jernbaneinfrastrukturen hvert år. Nå vedlikeholder man slik at den blir bedre hvert år. Det bør de fleste være glade for. Det betyr bl.a. at CargoNet kan si: Nå får vi endelig en oppgang i volum gods på jernbane, fordi kundene stoler på oss. Mens nedgangen var ganske stor under SVs regjeringstid.

Vi har samlet en del eierskap som før var spredt. Det gjelder også for togsettene, men NSB vil bli behandlet likt med alle andre. NSB skal ikke ha noen ufordeler i denne konkurransen. Vi skal sørge for at de konkurrerer på like vilkår, i motsetning til det som SV nå hevder.

Presidenten: Eirik Sivertsen – til oppfølgingsspørsmål.

Eirik Sivertsen (A) [11:10:14]: Statsråden synes sikkert mitt spørsmål er rart også, slik de fleste spørsmål som blir stilt til regjeringen, synes å være.

Statsråden sa nettopp at NSB ikke skulle ha noen konkurranseulempe i det markedet som statsråden nå er i ferd med å skape. Han er opptatt av at NSB skal kunne konkurrere med private selskaper for å kunne få lov til å gi et tilbud til de reisende. Da er det helt avgjørende at rammevilkårene til NSB er avklart, og at de vet på hvilke forutsetninger de skal konkurrere. Helt siden i fjor høst har det gått en debatt om hvilke pensjonsforpliktelser og hvilke pensjonsrettigheter de ansatte i NSB har. Det har ikke vært avklart. Så mitt spørsmål til statsråden er: Har statsråden nå fått avklart og gitt NSB avklaring på hvilke forutsetninger de skal konkurrere, og hvilke pensjonsforpliktelser de faktisk har? Og hvis han ikke har gjort det, når kan NSB få en sånn avklaring?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:11:19]: Den avklaringen kommer veldig, veldig fort, rett og slett fordi vi legger fram et dokument for Stortinget om veldig kort tid.

Påstanden om vingeklipning var det SV stilte spørsmål om. Da er det helt naturlig at jeg viste til at nei, de får ingen ufordeler i denne konkurransen. Tvert imot tror jeg at NSBs kjennskap til det norske markedet gjør at de har en konkurransefordel sammenlignet med andre.

Men det er litt rart å høre rød-grønne politikere gang på gang ta opp dette temaet, som om konkurranse er noe helt nytt innenfor transportsektoren, når en altså har i rød-grønt styrte fylker konkurranse på buss, en har det på hurtigbåt, en har det på ferger, en har det på fly, og en hadde det til og med på Gjøvikbanen under rød-grønn regjering, en åpnet faktisk for konkurranse på godstransport under rød-

grønn regjering. Betyr det, når Arbeiderpartiet er så kritisk til konkurranse for persontransport, at de er imot konkurranse alle andre steder? Hva er det som er så veldig annerledes med tog? Jeg ønsker best mulig tilbud til de reisende og et godt selskap som driver det. Det skal vi få til.

Presidenten: Janne Sjelmo Nordås – til oppfølgingsspørsmål.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [11:12:29]: Jernbanereformen har til nå ført til flere sjefer, økt byråkrati, økt konsulentbruk, økte kostnader og vært en enorm tidstyv. Sett i ettertid ser ikke statsråden at det ville ha vært bedre å bruke pengene på f.eks. vedlikehold på jernbanen isteden?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:12:47]: Jo, og hvis en ser på regnskapene, har vi faktisk doblet vedlikeholdssatsingen på jernbanen sammenlignet med da Senterpartiet styrte dette landet. I åtte år styrte Senterpartiet Samferdselsdepartementet, og i åtte år forfalt jernbanen. Nå har vi styrt i snart fire år, og vi har økt vedlikeholdet så mye at forfallet nå reduseres. Da Senterpartiet overtok regjeringskontorene i 2005, var samlet forfall på jernbanen 9,5 mrd. kr. I det budsjettet som Stoltenberg og Senterpartiet framla i 2014, ville samlet vedlikeholdsetterlep være 18,4 mrd. kr, ca. – nesten en dobling. Så vi har inntegning å skjemmes over på det området.

Hvis man ser på konsulentbruken i Jernbaneverket, var den dobbelt så høy i årene 2011–2013 som den har vært i årene 2014–2016. Så vi har halvert konsulentbruken i tillegg.

I de foregående åtte år ble det ikke gjennomført en eneste reform på jernbanen, til tross for at en fikk beskjed om at jernbanen kunne kollapse. Under vår regjering har vi foretatt en reform, samtidig som vi har redusert konsulentbruken, samtidig som vi øker vedlikeholdet, og samtidig som vi bygger ut nye strekninger. Det viser at det er mulig å gjøre ting annerledes enn det forrige regjering gjorde, og med gode resultater.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Jorodd Asphjell (A) [11:14:11]: Mitt spørsmål går til justis- og beredskapsministeren.

Etter 22. juli fikk vi en usminket rapport fra 22. juli-kommisjonen med anbefalinger om å iverksette flere tiltak den mente Norge trengte for å få bedre beredskap, heriblant noen kritiske beredskapsressurser, slik at vi skulle være bedre rustet i framtiden. Vel, framtiden er her nå. Det er seks år siden 2011. Noe har blitt bedre, men mye gjenstår, f.eks. gjenstår de store beredskapsinvesteringene 22. juli-kommisjonen etterlyste.

Kommisjonen trakk særlig fram tre ting da den snakket om kritiske beredskapsressurser som Norge bør investere i. Ingen av dem er på plass så langt.

1. Beredskapssenter. Regjeringen har snakket mye om Alna, og at de ikke kunne bygge der, men måtte finne en annen tomt. De har nå brukt nesten fire år på å finne en annen tomt. Status er at regjeringen ikke har fått på plass noe beredskapssenter, men krangler med grunneiere. Det har blitt advokatmat, og det er fortsatt ikke

avklart når vi kan forvente at et beredskapssenter er på plass.

2. Helikopter. Regningen kommer ikke til å bli betalt av denne regjeringen. Investeringene er skjøvet på, år etter år.
3. IKT i politiet. Kommissjonen sa mye om behovet for å gjøre noe med bl.a. IKT-systemene i politiet. Det må settes av mer penger til å foreta nødvendige investeringer. Dette er ikke gjort.

Oppsummert er altså status: ikke levert og ikke fulgt opp. Mitt spørsmål til ministeren er da som følger: Når vil beredskapssenteret stå ferdig? Når vil helikoptrene være på plass? Og når kommer de nødvendige investeringene til IKT i politiet?

Statsråd Per-Willy Amundsen [11:15:56]: Jeg synes det er underlig å høre Arbeiderpartiets forsøk på å beskrive beredskapen i Norge. Det er svært mange feilaktige fremstillinger, som egentlig forbløffer meg, men det er også en direkte feilskrivning av historien man legger til grunn. La oss ta eksempelet med beredskapssenteret. Den forrige regjeringen gjorde ikke hjemmeleksa si. Man klarer i realiteten ikke å se forskjell på bruttotall og nettotall. Man la til grunn altfor lite areal. Med Alna, som var deres alternativ, kunne en skapt støyproblematikk og videre en rekke forhold – et uegnet sted for å etablere et nasjonalt beredskapssenter. Derfor måtte vi spole tilbake og starte på nytt.

Jeg kan melde at vi er i rute når det gjelder etableringen av det nasjonale beredskapssenteret. Vi vil få det på plass, vi vil levere på tid, og vi vil også levere på innhold. Det kommer også klart frem, hvis man fulgte nyhetene i går, at vi i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett legger opp til å kjøpe ikke to, men tre helikoptre med transportkapasitet til politiet. På mange måter er dette en revolusjon, en helt annen situasjon, for å levere god beredskap for landet.

Når det gjelder politiets infrastruktur, IKT-infrastruktur, er det altså gjort betydelige investeringer. Det er et kontinuerlig arbeid, som denne regjeringen har tatt tak i, som ikke var tilgodesett og vurdert som viktig under den forrige regjeringen, og som forfalt. Det den forrige regjeringen ikke gjorde i sin periode, i sine åtte år, leverer denne regjeringen på, og vi har aldri hatt en bedre beredskap enn vi har i dag.

Jorodd Asphjell (A) [11:18:07]: Nå har den blå-blå regjeringen sittet i fire år. Et av mine spørsmål var som følger: Når kan vi forvente at et beredskapssenter er på plass? Nå har det gått fire år, og det bør denne regjeringen ta ansvar for. Det har også tatt fire år å få på plass disse helikoptrene. Statsråden svarer heller ikke på når vi kan forvente en investeringsplan hvor dette blir satt opp. Når det gjelder det siste spørsmålet, lover dere investeringer på IKT. Når kan vi forvente at det settes av penger for å foreta dette med hensyn til de kravene og behovene som politiet etterlyser? Ingen av disse tre spørsmålene svarte statsråden på.

Statsråd Per-Willy Amundsen [11:18:49]: IKT-investeringer gjør vi fortløpende. Vi har brukt et betydelig antall millioner på dette gjennom denne regjeringssperioden, og mer vil etter alle solemerker komme. Det prioriteres høyt, og vi er i gang med å forene det som har vært at-

skilte øyer i politiets IKT, nemlig at man hadde ulike systemer og systemer som ikke har pratet med hverandre på nasjonal basis. Det gjør denne regjeringen noe med. Men når man har IKT-systemer som har sin opprinnelse tilbake til 1980-tallet, faktisk til slutten av 1970-tallet, sier det seg selv at vi har en stor jobb å gjøre.

Men vi er i gang, vi leverer på det, og det prioriteres høyt. Det gjelder for øvrig også alle de andre tiltakene som representanten refererer til. Vi måtte starte på nytt fordi den forrige regjeringen ikke gjorde hjemmeleksa sin på beredskapssenteret. Helikoptrene skal være på plass senest i 2019.

Presidenten: Anniken Huitfeldt – til oppfølgingsspørsmål.

Anniken Huitfeldt (A) [11:20:00]: Det er litt lenge å skylde på dem som har vært før. Det har vi fått en oppvisning i fra forsvarsministeren i dag, og nå også fra justis- og beredskapsministeren. Men det Riksrevisjonen sier om mangel på samarbeid når det gjelder objektsikring, er klart. Her må regjeringa ta ansvar. Jeg har forståelse for at departementene ønsker å unnta noen offentlige opplysninger av hensyn til rikets sikkerhet, men hvis endringene gjøres for å skjule kritikk, er det veldig alvorlig.

Mitt spørsmål er: Er justis- og beredskapsministeren enig i forsvarsministerens beslutning om å hemmeligholde sammendraget av Riksrevisjonens rapport, og har statsministeren vært inne i vurderingen av dette spørsmålet?

Statsråd Per-Willy Amundsen [11:20:56]: Igjen opplever jeg at man har en oppvisning i fremstillingen av en situasjon som blir særdeles feil. Man snakker om hemmelighold, man snakker som om det er en politisk vurdering å unndra informasjon fra offentligheten, og at det har blitt lagt til grunn.

Denne salen har vedtatt en sikkerhetslov og forventer, gjennom det, at regjeringen skal forholde seg til den. Det har også regjeringen gjort. De faglige vurderingene som er gjort av Forsvarsdepartementet, er nettopp faglige vurderinger som tilsier at det vil være skadelig for rikets sikkerhet dersom større detaljer, som vi snakket om her, skulle nå ut til media. Det er en faglig vurdering. Det handler om sikkerhet, og det er overhodet ikke noen politisk vurdering som ligger bak. Jeg tror de aller fleste ser at man gjerne skulle ha sluppet runder som denne. Det bidrar ikke til å opplyse saken om man skaper et inntrykk av et bevisst politisk hemmelighold. Det er ikke det det er snakk om her.

Anniken Huitfeldt (A) [11:22:10]: Riksrevisoren har en annen versjon av saken enn det justisministeren her gjør rede for. Men mitt spørsmål er rent konkret. Dette er «en faglig vurdering». Da skyver man altså beslutningen fra seg. Men det er politikerne som til syvende og sist har ansvaret for beslutningene i sitt eget departement. Jeg stilte justis- og beredskapsministeren et klart spørsmål: Er han enig i forsvarsministerens beslutning om å ikke offentliggjøre dette sammendraget?

Statsråd Per-Willy Amundsen [11:22:38]: Det er altså informasjonseier som gjør disse vurderingene. Det kommer helt klart frem av sikkerhetsloven. Det er helt naturlig for meg som justisminister å forholde meg til de

faglige vurderingene som gjøres i Forsvarsdepartementet. Det er det som det er snakk om her. Det er overhodet ikke snakk om at man skal hemmeligholde opplysninger av politiske ønsker. Det er overhodet ikke snakk om at man skal ha noe behov for å gjøre det. Den offentlige debatten og det oppstyret som opposisjonen har klart å lage rundt denne saken, burde jo vise at det er ingen interesse i det. Det man gjør, er at man skaper et inntrykk av at noe er mer alvorlig enn det i realiteten er. Årsaken til at dokument er gradert, er hensynet til rikets sikkerhet. Da skulle jeg egentlig ønske at opposisjonen var litt mer imøtekomende og litt mer forstående for at man faktisk gjør de vurderingene, at det er en grunn til det, og at det handler om sikkerhet.

Presidenten: Geir Inge Lien – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Inge Lien (Sp) [11:23:55]: Nyleg avdekket Riksrevisjonen i ein rapport store manglar når det gjeld rutinar for objektsikring. Tidlegare statsråd peikte på at rapporteringa frå POD om forholda rundt objektsikring hadde vore feilaktig. Spørsmålet mitt til statsråden er: Kva for konkrete tiltak har statsråden gjennomført eller vil gjennomføre for å hindre at vi på ny hamnar i same situasjon?

Statsråd Per-Willy Amundsen [11:24:24]: Som jeg har gjort rede for i åpen høring til kontroll- og konstitusjonskomiteen, og som også har fremkommet i mange runder i det offentlige ordskiftet, har jeg vært svært tydelig på at situasjonen i dag – i 2017 – er en annen enn det tidsbildet som Riksrevisjonens rapport la til grunn, som går tilbake til 2015. Vi er kommet mye lenger med å få på plass planverk for objektsikring. Vi har også kommet videre i det kontinuerlige arbeidet med å skape permanent grunnsikring. Men det er også et økonomisk spørsmål hvor vi gradvis og til stadighet bedrer situasjonen. Men vi vil aldri havne der – og det mener jeg både undertegnede og forsvarsministeren har vært tydelig på – at vi setter sluttpunkt og sier: Nå er vi ferdig objektsikret, nå er beredskapen god nok. Det er et kontinuerlig arbeid. Det pågår hele tiden, men situasjonen er en annen i dag enn den var i 2015.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen omme, og vi går videre til den ordinære spørretimen.

Sak nr. 2 [11:25:34]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten.

De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 11, fra representanten Freddy de Ruiten til kunnskapsministeren, må utsettes til neste spørretime da statsråden er bortreist.

Spørsmålene 12 og 13, fra henholdsvis representantene Ruth Grung og Else-May Botten til kunnskapsministeren,

vil bli besvart av helse- og omsorgsministeren på vegne av kunnskapsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 14, fra Hege Haukeland Liadal til kunnskapsministeren, vil bli besvart av arbeids- og sosialministeren på vegne av kunnskapsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 1

Stein Erik Lauvås (A) [11:26:01]: «I Østfold viser tall fra SSB i mars at det nå er 7 700 barn som vokser opp i fattigdom. Det er en økning på 14,1 pst. av barna i fylket, mens landsgjennomsnittet er 10 pst. Det er en økning på 500 barn. Fra 2013 til 2017 har barnehageprisen, el-avgiften, bompengenivået og bensin- og dieselprisene økt, noe som særlig rammer dem med lavest inntekt, mens de 50 rikeste hittil har fått i snitt over 20 millioner kroner hver i skatteutt. Forskjellene mellom folk øker.

Hvorfor mener statsråden dette er rettferdig?»

Statsråd Siv Jensen [11:26:41]: Siden denne regjeringen overtok i 2013, har en rekke tiltak for å motvirke barnefattigdom blitt innført. Økt deltakelse i arbeidslivet er det viktigste virkemiddelet for å forebygge varig lav inntekt og øke inntektene i lavinntektsgruppene. I Østfold bor det en større andel barn i husholdninger uten yrkestilknytning enn landsgjennomsnittet. Regjeringen har styrket innsatsen i budsjettet for 2017 for å få flere i arbeid.

Antall barn i lavinntektsfamilier øker i hovedsak som følge av en høy innvandringsdrevet befolkningsvekst. Over halvparten av barn i lavinntektsgruppen har innvandrerbakgrunn. Østfold har en høyere andel barn med innvandrerbakgrunn enn på landsbasis.

Mange innvandrere har lav kompetanse, svake grunnleggende ferdigheter eller problemer med å få godkjent sin kompetanse i det norske arbeidsmarkedet. Derfor prioriterer regjeringen arbeidsretting i introduksjonsprogrammet og norskopplæring. Det etableres et hurtigspor inn i arbeidsmarkedet for flyktninger med etterspurt kompetanse.

Regjeringen vil at flere unge skal raskere ut i arbeid og aktivitet, og iverksetter en ungdomssatsing for økt oppfølging av unge arbeidsledige. Fra 1. januar i år er det innført aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere under 30 år.

Manglende gjennomføring av videregående opplæring øker risikoen for å falle utenfor arbeidslivet i ung alder. Regjeringen legger vekt på tidlig innsats og tiltak for å øke gjennomføringen i videregående opplæring. Grunnstipendet til elever i videregående opplæring er målrettet mot elever fra familier med svak økonomi. Det er innført et nytt, toårig opplæringstiltak i regi av Nav. Regjeringen innfører en livslang rett til videregående opplæring. Opp-læringstilbudet til voksne med svake grunnleggende ferdigheter er styrket.

Regjeringen har lagt frem en strategi mot barnefattigdom. Strategien inneholder 64 tiltak for å redusere negative konsekvenser av det å vokse opp i lavinntektsfamilier og målrettede forebyggende tiltak. Det er den første strategien i sitt slag. Vi skal ta et ekstra ansvar for å sikre det sosiale sikkerhetsnettet for barn i fattige familier. Barna skal ikke lastes for foreldrenes situasjon. Regjeringen har innført rimeligere barnehageplasser for familier med lav inntekt og gratis kjernetid i barnehage for alle barn i lavinntekts-

familier fra de er tre år. Forsøket med gratis deltids plass på SFO er utvidet.

Den nasjonale tilskuddsordningen mot barnefattigdom er vesentlig styrket. Flere barn og unge får delta i fritidsaktiviteter og får ferieopplevelser.

Regjeringen har lagt frem et forslag til barnevernsreform. Familievern tjenesten er styrket. Helsestasjon- og skolehelsetjenesten er styrket. Tilskuddsordningen til oppfølging av barn av psykisk syke og barn av rusmisbrukere er styrket.

Vi har lagt frem en nasjonal strategi for boligsosialt arbeid. Bostøtten er økt for barnefamilier og andre store husstander, og rammene for tilskudd til utleieboliger er økt.

Samlet utgjør regjeringens politikk en betydelig innsats rettet mot dem som har lavest inntekt. Vi skal sikre en bedre hverdag for barn og unge som vokser opp i fattige familier.

Line Henriette Hjemdal hadde her overtatt presidentplassen.

Stein Erik Lauvås (A) [11:29:46]: Det er flott å høre om alle tiltak, men vi ser at det ikke går riktig vei. Jeg registrerer også at statsråden nevner innvandrerfamiliene, men da bør man gjøre oppmerksom på at SSB sier at også i familier uten innvandrerbakgrunn blir det stadig flere fattige barn.

Barnefattigdom handler ikke veldig mye om sosial nød eller mangel på nødvendige forbruksvarer, men det handler mye om utenforskap og eksklusjon når man opplever å ikke kunne delta på det som andre kan delta på.

Fremskrittspartiet og Høyre har kuttet i stønaden til kronisk syke, uføre og funksjonshemmede. Mener finansministeren at disse foreldrene blir bedre i stand til å ta seg av sine barn når de får slike kutt, mens Norges 50 rikeste stikker av med millioner av kroner hver i skatteutt med hilsen Fremskrittspartiet og Høyre?

Statsråd Siv Jensen [11:30:46]: Igjen kommer det feilaktige påstander fra Arbeiderpartiet når det gjelder skatte- og avgiftspolitikken til denne regjeringen. Det er slik at de største pengene regjeringen har brukt på skatte- og avgiftsreduksjoner, har gått til helt vanlige husholdninger. En gjennomsnittsfamilie har fått 8 000 kr i skattelette i løpet av disse årene, så det blir feil når Arbeiderpartiet ved gjentatte anledninger påstår at vi har brukt de store pengene på å gi skattelette til de rike. Det er rett og slett ikke riktig. Vi har brukt de store pengene, mesteparten av handlingsrommet i løpet av denne perioden, på andre ting enn skatte- og avgiftsreduksjon – på å styrke helsetjenester, omsorgstjenester, utdanning, samferdsel og kommuneøkonomi. Jeg henviser til det jeg sa i mitt første svar: Mange av de tiltakene regjeringen har levert på, som å iverksette tiltak mot barnefattigdom, er gode tiltak som er blitt satt pris på, og som handler om å redusere utenforskap og eksklusjon.

Stein Erik Lauvås (A) [11:31:51]: De største kuttene i skatt har ikke gått til vanlige folk. Det har gått til Norges rikeste. Slik er det.

Til kommuneøkonomien: I finansministerens egen oversikt over kommuneøkonomien leser vi at 10 av 18 Østfold-kommuner får en vekst i 2017 under landsveksten,

dvs. at flertallet blir satt dårligere økonomisk i stand til å løse sine oppgaver på vegne av innbyggerne – Marker kommune 1,6 pst. vekst, Hobøl kommune 1,7 pst. vekst, Rakkestad kommune 1,7 pst. vekst, Rygge kommune 2 pst. vekst, for å nevne noen av Østfold-kommunene som kommer dårlig ut.

Hvordan mener finansministeren at disse kommunene blir bedre i stand til å hjelpe barnefamilier ut av fattigdom når regjeringen i utgangspunktet gir 10 av 18 Østfold-kommuner et kuttbudsjett? Mener finansministeren dette er rettferdig fordeling sett opp mot skatteuttene til dem i Norge med størst privat formue?

Statsråd Siv Jensen [11:32:51]: Nå må representanten Lauvås bestemme seg for hva det er han skal kritisere. I innledningen til dette spørsmålet gjentok representanten gang på gang at det har vært vekst i økonomien også til Østfold-kommunene, men mindre vekst enn andre steder. Samlet sett har altså kommuneøkonomien styrket seg hvert eneste år under denne regjeringen. Vi ser av regnskapstallene for kommunene at det nå går bra. Flere kommuner gjøres opp med betydelig overskudd. På tross av det ser man i mange Arbeiderparti-styrte kommuner at man har et godt overskudd, romslig økonomi, men likevel velger man å påføre innbyggerne økt eiendomsskatt. Det kan man kanskje ikke si er grunnleggende sosialt.

Spørsmål 2

Kjell-Idar Juvik (A) [11:33:50]: Mitt spørsmål går til finansministeren:

«Dersom Fremskrittspartiets partiprogram ble gjennomført, ville norske kommuner tapt over 20 mrd. kr i inntekter hvert år. Det ville fått dramatiske konsekvenser for folk i Nord-Norge.

Hvorfor vil statsråden, som også er partileder for Fremskrittspartiet, kutte i skole og eldreomsorg for å gi milliarder i skatteutt til landets rikeste?»

Statsråd Siv Jensen [11:34:15]: Kommunene har flere ulike skatteinntekter. Med reduksjoner i skattenivået vil kommunene vanligvis kompenseres. Jeg vil derfor tro at det er eiendomsskatten representanten Juvik her henviser til. Representanten Juvik fremstiller det å fjerne eiendomsskatten som en skattelette til de rike. Jeg mener det er feil. Eiendomsskatten rammer helt vanlige folk – småbarnsfamilier, eldre og unge. Det har vi sett mange eksempler på de siste månedene.

Regjeringen vil at folk skal få beholde mer av egen inntekt. Derfor har vi redusert skatter og avgifter med om lag 21 mrd. kr. Brede skatteletter gjør det mer lønnsomt å jobbe og skape nye jobber i Norge.

Men de store pengene har gått til å trygge velferden under denne regjeringen. Det gjør vi bl.a. gjennom å styrke kommunenes inntekter. Kommunenes frie inntekter har i gjennomsnitt økt med 2,4 pst. siden regjeringen tiltrådte i 2013. Det har lagt til rette for en styrking av tjenestetilbudet i hele landet, også i Nord-Norge.

Regjeringen har på ingen måte kuttet i eldreomsorg og skole, slik representanten påstår. Tvert imot har vi løftet eldreomsorgen og styrket undervisningen i skolen. Et løft

for tidlig innsats i skolen er en av regjeringens viktige prioriteringer. I inneværende års budsjett bevilges det 1,3 mrd. kr til flere lærere på 1.–4. trinn. Alle elever skal kunne forvente å møte lærere med fordypning i faget de underviser i. Sammenlignet med 2013 har vi mer enn tredoblet satsingen på videreutdanning av lærere, til 1,3 mrd. kroner. I 2017 fikk 6 000 lærere tilbud om videreutdanning.

Under denne regjeringen ser vi også et taktskifte i eldreomsorgen. Bevilgningene til omsorgstjenestene har økt med 1,5 mrd. kr i denne perioden. Nå tar staten et større ansvar for utbygging av sykehjemsplasser, staten tar nå halve regningen. Det har ført til at kommunene vil bygge ut mer. Vi har lagt til rette for fornying og bygging av over 10 000 omsorgsplasser. Samlet sett styrker vi eldreomsorgen, i en tid hvor det blir flere eldre, og hvor behovet for omsorgstjenester vil øke.

Regjeringen har prioritert de store pengene til å trygge velferden til folk flest. Samtidig styrker vi kommuneøkonomien og reduserer skatter og avgifter for folk og bedrifter. Slik tar vi altså Norge trygt gjennom den langsiktige omstillingen.

Kjell-Idar Juvik (A) [11:36:44]: På tross av skrytelista til finansministeren er det sånn at med det forslaget som ligger i Fremskrittspartiets program om å kutte 11,4 mrd. kr i eiendomsskatten og 10,5 mrd. kr i formuesskatten, vil det bety over 22 mrd. kr for kommunene. Ut fra det som sies, betyr det at Fremskrittspartiet vil kompensere disse 22 mrd. kr for kommunene? På tross av den veksten statsråden prøver å vise til, og den skrytelista hun viser til, er det jo sånn at disse kommunene ikke tar inn denne eiendomsskatten på skøy. Det er for å gi velferd og tilbud til innbyggerne at man føler seg tvunget til og er nødt til å ta inn denne eiendomsskatten, uavhengig av partipolitisk ståsted.

Spørsmålet er veldig interessant: Hvordan skal man klare, med et handlingsrom på 6–7 mrd. kr, å dekke opp de 22 mrd. kr med Fremskrittspartiets forslag, hvis man ønsker å kompensere kommunene?

Statsråd Siv Jensen [11:37:45]: Det representanten Juvik kaller skryteliste, er altså fakta. Dette er tiltak denne regjeringen har gjennomført for å styrke velferden i hele landet. Vi har altså gjennomført en lang rekke tiltak som styrker utbyggingstakten i eldreomsorgen, og her har Arbeiderpartiet ingenting å skryte av. Da valget i 2013 var et faktum, innrømmet Arbeiderpartiet at de ikke hadde levert på eldreomsorgen. Men regjeringen har altså prioritert eldreomsorgen fordi det er et riktig område å satse på.

Representanten Juvik må gjerne spørre finansministeren om Fremskrittspartiets nylig vedtatte program for neste fireårsperiode. Det gir ingen mening. Det er ingenting i denne regjeringens plattform som handler om eiendomsskatt i inneværende periode.

Men jeg mener fortsatt at representanten har en gal tilnærming til dette. For det første handler eiendomsskatt ikke om skattelette til de rike. Det rammer usosialt, og det rammer særlig dem som har dårlig økonomi.

Kjell-Idar Juvik (A) [11:38:48]: Det er interessant å høre at Fremskrittspartiets program ikke har noen mening for finans – det får så være.

Det som i hvert fall er helt klart, er at Arbeiderpartiet i alle sine alternative budsjett i denne perioden hadde mer til kommunene enn regjeringen.

Denne finansministeren har også kuttet i ordningen for eiendomsskatt på vannkraftverk til kommunene, med nesten 400 mill. kr i 2017, og i desember sa hun at hun ikke rakk å få gjort noe med dette før jul, men ville komme tilbake til det. Jeg kan ikke se at det ennå er ordnet opp i, og det begynner å haste hvis man ikke også skal få 400 mill. kr i kutt på eiendomsskatt i 2018. Det går på beregninger av verdiene på vannkraftanleggene, som fikk en dramatisk endring fra 2016 til 2017, en utbetaling på nesten 400 mill. kr. Med de opplysningene vi sitter med nå, vil det være minst samme beløp i 2018 hvis ikke dette rettes opp, og Stortinget har sagt at dette skal rettes opp. Når vil finansministeren rette dette opp, når kan vi forvente at dette blir avklart? Det er jo viktig for kommunene å få avklart dette.

Statsråd Siv Jensen [11:39:50]: For det første sa ikke jeg at Fremskrittspartiets program ikke har noe å gjøre med finans, jeg sa at det var et program vedtatt for neste fireårsperiode, ikke for inneværende stortingsperiode. Det var det jeg sa.

Regjeringen har varslet at vi vil komme nærmere tilbake til Stortinget med vurderinger knyttet til eiendomsskatt og vannkraftanlegg, og det står ved lag. Det kommer vi til å gjøre. Men jeg synes fortsatt at representanten Juviks noe – skal vi si – rørende omsorg for kommunene når det gjelder eiendomsskatt, er litt spesiell. Jeg er mer opptatt av innbyggerne.

Det er hevet over tvil at mye av den usosiale eiendomsskatten som er innført i mange Arbeiderparti-styrte kommuner nå, rammer helt vanlige folk med en anstrengt familieøkonomi – det kan den altså. Hvis det er sånn Arbeiderpartiet argumenterer når de snakker om skattelette til de rike, skjønner jeg hvorfor Arbeiderpartiet gang på gang snakker om skattelette til de rike, hvis de også mener at eiendomsskatt er det.

Kjell-Idar Juvik (A) [11:40:50]: Jeg sa jo ikke det.

Spørsmål 3

Lasse Juliussen (A) [11:41:03]: «I forbindelse med søknad om skjønnsmidler til dekning av skade på fylkesveger etter flom i 2016 har Hedmark fylkeskommune fått opplyst av Kommunal- og moderniseringsdepartementet at det er etablert en ny praksis for tildeling av skjønnsmidler etter naturskade. Den nye praksisen innebærer at kompensasjon først blir aktuelt når en fylkeskommune har opplevd ekstraordinære kostnader på minst 250 kr pr. innbygger.

Mener statsråden med dette at fylkeskommunene til enhver tid må ha en naturskadebuffer tilsvarende inntil 250 kr pr. innbygger?»

Statsråd Jan Tore Sanner [11:41:43]: Kommuner og fylkeskommuner som har hatt ekstraordinære utgifter etter naturskade, kan få en delvis kompensasjon gjennom skjønnsmidlene til Kommunal- og moderniseringsdepar-

teamentet. I utgangspunktet er det kommunens og fylkeskommunens ansvar å sørge for godt vedlikehold og tilfredsstillende standard på den kommunale infrastrukturen, slik at skaden blir minst mulig når ekstremvær eller lignende inntreffer. Når ulykken rammer, skal likevel ingen kommuner eller fylkeskommuner bli stående alene med store kostnader etter flom og uvær.

I kommuneproposisjonen for 2016 ble det fastsatt at behovet for skjønnsmidler etter naturskade skal fastsettes i hvert enkelt tilfelle. Departementet har derfor siden 2015 vurdert søknadene fra fylkeskommunene skjønnsmessig, herunder størrelsen på totalkostnaden per innbygger. Departementet har etablert en praksis med å avslå søknader fra fylkeskommunene som ligger under 250 kr per innbygger, som er den fastsatte grensen for kommunene for å søke om å få dekket deler av de medgåtte utgiftene. Departementet vil i kommuneproposisjonen for 2018, som legges frem i morgen, foreslå at retningslinjene for vurdering av søknader for fylkeskommuner utdypes i samsvar med etablert praksis.

Representanten Juliussen stiller spørsmål om fylkeskommuner alltid må ha en naturskadebuffer som tilsvarer 250 kr per innbygger. En grense på 250 kr per innbygger for å kunne søke tilskudd tilsvarer grensen for kommunene for å søke om midler. Fylkeskommunene er store organisasjoner og bør derfor ha et finansielt handlingsrom til å dekke uforutsette kostnader av et visst omfang. Jeg vil også minne om at det avsettes skjønnsmidler fra fylkeskommunenes samlede rammetilskudd, og at det derfor er naturlig at det er en viss terskel for den enkelte fylkeskommune for å kunne få tilskudd fra denne rammen.

Jeg ønsker mest mulig forutsigbarhet og likebehandling av fylkeskommunene, og vil sørge for at uforholdsmessig store utgifter etter naturskade kompenseres. En fastsatt grense for å kunne søke om tilskudd vil understøtte dette.

Lasse Juliussen (A) [11:44:10]: Vi vet at flom og naturskader vil være en økende utfordring i årene som kommer. Hedmark fylkeskommune fikk f.eks. nylig presentert sin klimaprofil fra NVE som slår fast nettopp det – mer nedbør, økt fare for flom og skred. Dersom – for å bruke Hedmark som eksempel fortsatt – en ikke kan regne med noen form for kompensasjon for kostnader opp til 250 kr per innbygger, betyr det at Hedmark til enhver tid må ha nær 50 mill. kr stående i en flombuffer. Det vil i så fall utgjøre en snau sjuendedel av hele fylkeskommunens budsjett til drift og vedlikehold av fylkesveier. Det er summer som nuller ut, og vel så det, alt det som har kommet av økning på fylkesveier gjennom perioden så langt. I 2016–2017 måtte fylkeskommunen ut med 27 mill. kr selv til å dekke skader da det ikke kom noe tilskudd fra departementet. Det er penger som måtte tas fra andre planlagte fylkesveiprojekter, å skyve dem ut i tid.

Hvor tilsiktet er det at regjeringen med et pennestrøk pålegger Hedmark fylkeskommune å ta ned fylkesveivedlikeholdet med en sjuendedel?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:45:16]: Nå er det ikke slik at det er spesielle regler for Hedmark. Vi har de samme reglene for alle fylkeskommuner, og vi fastsetter nå de samme grensene for fylkene som vi har for kommunene. Så er det slik at kommuner og fylkeskommuner har hatt en god økonomisk utvikling under denne regjeringen.

Hedmark fylkeskommune har et netto driftsresultat i 2015 på 271 mill. kr, og i 2016 et netto driftsresultat på 228 mill. kr eller 7,4 pst. Det betyr at fylkeskommunene med gode rammer fra regjeringen og god økonomistyring selv har lagt opp en buffer som gjør at man kan ta uforutsette utgifter. Det er fylkeskommunene som har ansvaret for vedlikehold og å sørge for at infrastrukturen er såpass god at skadene blir minst mulig.

Lasse Juliussen (A) [11:46:17]: Ja, Hedmark er et eksempel på at alle fylkeskommuner gjennom denne praksisendringen må regne med økte utgifter på egen hånd i årene som kommer. Da Hedmark forrige gang ble rammet av flom i 2012, fikk fylkeskommunen kompensasjon og daværende kommunalminister fra forrige regjering redegjorde for Stortinget om en praksis der fylkeskommunene fikk kompensert halvparten av kostnadene opp til 250 kr per innbygger samt alt over den grensen. Nå er praksisen endret, og jeg skjønner at det kommer noe mer i kommuneproposisjonen i morgen som befester den praksisen. Det gjør at en lurer på hvordan regjeringen har tenkt å gjøre kommuner og fylkeskommuner i stand til å håndtere den stadig større utfordringen knyttet til ekstremvær, flom og påfølgende skader på bl.a. fylkesveier.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:47:17]: Det er et godt og viktig spørsmål. Dette handler om hvor kommunene planlegger bygging av boliger og hvor de planlegger bygging av infrastruktur. Vi bidrar gjennom å utvikle nye digitale høydemodeller, som gjør at man får mer eksakt kunnskap om hvilke områder som er sikre og hvilke som er mer utsatt, og vi bidrar også med god veiledning til både kommuner og fylker i utvikling av deres arealplaner. Dette er viktig som et grunnleggende premiss og verktøy fra staten. Jeg er selvsagt også enig i at staten skal stille opp når kommuner eller fylkeskommuner rammes av uvær, flom og skred og får uforutsette store utgifter. Jeg antar at representanten også er enig i at det må være en egenandel, så det vi egentlig diskuterer, er hvor stor den egenandelen skal være. Vi mener at det vi nå får på plass for fylkeskommunene, i tråd med det som er for kommunene, er det riktige nivået å legge seg på.

Spørsmål 4

Eirik Sivertsen (A) [11:48:35]: «For Widerøe har avgiftene økt med over 50 pst. på noen ruter de siste årene. Regjeringen har gjennomført nye anbud på FOT-rutene i Nord-Norge, noe som har gitt et dårligere flytilbud for mange. Resultatet for befolkningen og næringslivet i Nord-Norge er at det blir dårligere forutsetninger for å skape verdier og mindre attraktivt å bosette seg i regionen. Forskjellene mellom ulike deler av Norge øker.

Hva vil statsråden gjøre for å rette opp de negative konsekvensene av et dårligere flytilbud i Nord-Norge?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:49:08]: Jeg er veldig opptatt av å ha et godt flytilbud i hele landet, inklusiv i Nord-Norge. Derfor reiste jeg nettopp på en ferd der jeg var innom 19 ulike flyplasser både på Vestlandet og i Nord-Norge for å få innspill og synspunkter fra nærings-

liv, lufthavnsjefer, ordførere og andre. Arbeiderpartiet gir inntrykk av at det er en sammenheng mellom flyrutetilbudet totalt i Norge og FOT-ruteanbudet. Det er ikke riktig. Mange av de FOT-rutene som vi har utlyst, har hatt de samme minimumskravene som under Arbeiderpartiets regjering. Det er litt rart å si at det er en forverring, når det faktisk er en forlenging. Vi har vært opptatt av å sørge for at det er attraktivt for aktører å opprette nye flyruter, og at det er attraktivt å drive. Derfor har vi investert mye i flyplasssystemet vi har. Vi bygger nye terminaler, vi forlenger rullebaner, og vi skal gjøre mer av det. Vi gjør det også attraktivt for nye flyselskaper å operere. FlyViking er et av de selskapene som nå er offensive, spesielt i Nord-Norge. Det vitner om at en ser på det som attraktivt å levere flytjenester i Norge, i motsetning til det signalet Arbeiderpartiet forsøker å gi, nemlig at alt er svart og leit.

I forbindelse med FOT-ruteanbudet, der altså staten går inn og kjøper et tilbud som markedet selv ikke leverer, stiller en minimumskrav. Av og til leverer flyselskapene også akkurat det minimum som det blir stilt krav om fra staten. Ofte leverer de litt mer, fordi de får et grunnlag i bunn for å drive ruter. Det ser vi også på FOT-rutene her. Men enkelte steder har Widerøe redusert nivået i forhold til tidligere, andre steder har de økt nivået i forhold til tidligere. Mange steder har de opprettet nye direkteruter, som gjør at en får et bedre tilbud, og en del steder har de større fly. Jeg synes det er litt tidlig ennå, når vi bare er i mai, å kunne vurdere konsekvensene av hvordan luftfartstilbudet blir de neste årene, basert på én måned. Men alt tyder på at også i Nord-Norge vil en få et større mangfold av flyselskaper og et større mangfold av ruter enn det en hadde. Det er ting som tyder på at passasjertallene går opp mange steder. Det er også et tegn på at en har fått ruter som passer.

Jeg opplevde selv da vi fløy fra Rørvik og Namsos, at de mest populære avgangene har for små fly, altså at folk ikke får være med, og sågar var det en ordfører som ikke fikk være med flyet – en ordfører som derfor måtte komme seg på en annen måte til Trondheim for å fly til Oslo. Det er også noe av grunnen til at Widerøe har satt inn større fly på en del avganger, rett og slett for å øke kapasiteten på den måten.

Så jeg vil ta avstand fra Arbeiderpartiets svartmaling her. Jeg er kjent med at noen steder ønsker en på enkelte flyplasser å få et bedre tilbud enn det en har. Det som var vårt klare budskap da jeg reiste rundt sammen med Avinor, og som jeg opplevde å få stort gehør for hos ordførere og flyplassjefer, var at hvis en mener at en har større potensial for antall reisende enn det en har i dag, er det fornuftig å ta kontakt med Widerøe og vise det potensialet – for jeg tror Widerøe også er opptatt av å tjene penger. Og nå kan en også eventuelt ta kontakt med FlyViking.

Eirik Sivertsen (A) [11:52:14]: Jeg takker statsråden for svaret, men som statsråden selv er inne på, dreier dette seg ikke bare om FOT-ruter eller bare om det kommersielle tilbudet. Det er det totale tilbudet. Men fordi FOT-rutene spiller en så stor rolle, er det en viktig faktor i det totale tilbudet. Og det er ikke Arbeiderpartiet som framsetter denne kritikken, det er jo en kritikk som kommer fra næringslivsrepresentanter, folk som bor i Nord-Norge, og folkevalgte i Nord-Norge som opplever at tilbudet har blitt dårligere mange plasser. Noen steder opplever de å ha fått et bedre tilbud, men mange har fått et dårligere til-

bud. Mitt spørsmål handler nettopp om det, for det er noe med rammebetingelsene til regjeringen her. Statsråden skyver Widerøe foran seg, men Widerøe har under denne regjeringen fått økt merverdiavgift på reiser, har fått økt arbeidsgiveravgift og ikke minst har man også fått en flypassasjeravgift som fører til at rammebetingelsene for å kunne gi et tilbud til befolkningen i Nord-Norge har blitt dårligere. Mitt spørsmål til statsråden var: Hva vil statsråden gjøre med tilbudet som er blitt dårligere?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:53:19]: Det svarte jeg jo på. Jeg nevnte bl.a. at det er fornuftig – og det fikk jeg også gehør for hos de fleste politikerne, inklusiv Arbeiderpartiets lokalpolitikere som var litt mer konstruktive med å finne løsninger – å snakke med Widerøe for å vise hvilket potensial som er der, å snakke med FlyViking, som har vist stor interesse for å opprette nye ruter.

Jeg merker meg også at representanten Sivertsen glatt ignorerer alle steder som får bedre tilbud. Men det gjen-speiles jo ved at representanten Juvik, som er partikollega med representanten Sivertsen, straks FOT-rutene var ute, sendte en intern mail til Arbeiderpartiets lokale stortingsrepresentanter, som sa at nå må vi ut og kritisere dette, selv om det en del steder er blitt bedre. Det viser at Arbeiderpartiet har en svartmalingstilnærming, som jeg ikke synes er bra.

Når det gjelder avgiftssystemene, vet nok representanten Sivertsen at jeg representerer et parti som ønsker å jobbe for lavere avgifter. Så er det andre på Stortinget som ønsker å jobbe for høyere avgifter. Jeg registrerer at Arbeiderpartiet i sine alternative budsjetter har lagt inn både flypassasjeravgift, økt merverdiavgift og de andre avgiftene man her kritiserer. Men det bruker altså Arbeiderpartiet selv frivillig i sine budsjetter.

Eirik Sivertsen (A) [11:54:26]: Statsråden hører tydeligvis ikke etter, for jeg sa nettopp at på noen steder opplever man å ha fått et bedre tilbud, men mitt spørsmål handler om: Hva vil statsråden gjøre de stedene hvor man opplever at man har fått et dårligere tilbud? Det vil statsråden overhodet ikke ta inn over seg. I stedet skylder han på at vi forsøker med svartmaling. Jeg tar opp et problem for mange av mine innbyggere, som jeg er ombud for og er opptatt av. Det påstår statsråden er svartmaling. Hvis det er tilnærmingen, så bommer statsråden på hva som er viktig.

I Nord-Norge utgjør flyrutene en viktig del av kollektivtrafikken. Det går ikke noe alternativ – som tog. De busturene som er, er for lange til at det er effektivt for næringslivet. Derfor er flytrafikken utrolig viktig. Så må statsråden gjerne kritisere Arbeiderpartiet for at vi budsjetterer med de avgiftene som er innført under denne regjeringen, men de er nå engang der, så vi må forholde oss til dem. Det har gjort rammevilkårene vanskeligere, forskjellene mellom landsdelene øker. Hva vil statsråden gjøre for å redusere de forskjellene som nå oppstår mellom noen deler av landet, hvor vi utvikler kollektivtilbudet, mens det går dårligere noen andre steder i Nord-Norge?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:55:31]: Det er litt rart at jeg i to svar nå har sagt en del av disse tingene, mens representanten Sivertsen – og sannsynligvis når han gjengir dette til media også – vil late som om det ikke ble

berørt av statsråden. Jeg har vært inne på det. Det handler om å kontakte og snakke med de flyselskapene som leverer tjenester, og prøve å få justert på det. I en del fylker i Nord-Norge gjorde en det og fikk forbedringer, men jeg registrerer at f.eks. noen i de områdene som representanten her snakker om, var mer opptatt av å gå på regjeringen enn å faktisk jobbe med markedet. Det er faktisk i markedet som leverer flytjenestene, at du klarer å få til dette først og fremst. Så skal vi sikre gode rammebetingelser.

Det er litt rart å høre at Arbeiderpartiet sier at Arbeiderpartiet i opposisjon ikke kan ha egne synspunkter på rammebetingelsene, at en bare må legge inn de avgiftsnivåene som er. Nei, vet du hva: Alternative budsjetter er jo nettopp et sted der partiene får vise sine primærstandpunkter, og i opposisjon har Arbeiderpartiet all mulighet til å vise sine primærstandpunkter, og Arbeiderpartiets primærstandpunkter er altså økte avgifter, ikke lavere avgifter sånn som en gir inntrykk av i debatten her.

Spørsmål 5

Jan Böhler (A) [11:57:01]: Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til næringsministeren:

«I februar 2016 sendte regjeringen på høring et forslag om opphevelse av hele serveringsloven. Blant andre Skattediraktoratet, Oslo kommune, Bergen kommune, Politidirektoratet (POD) og alle politidistrikter som uttalte seg, advarte klart mot dette. POD konkluderte endog med at det «vil kunne legge forholdene til rette for annen ulovlig virksomhet» og «skape betydelige ordensmessige problemer», og at «dagens hjemler ikke naturlig kan videreføres i andre lover».

Har regjeringen lagt bort forslaget om å fjerne serveringsloven?»

Statsråd Monica Mæland [11:57:47]: Forslaget om å oppheve serveringsloven var en del av departementets arbeid med å rydde opp i eget regelverk. I en rapport om serveringsnæringen som departementet mottok, ble det gitt uttrykk for at aktørene opplevde dagens regelverksituasjon som uforutsigbar og overlappende. Jeg mener fremdeles at de utfordringene som serveringsnæringen har, ikke innebærer et behov for å bruke bevilling, slik serveringsloven stiller krav om.

Bevillingsinstituttet brukes i hovedsak for tjenester som et samfunn er avhengig av, og som i særlig grad krever allmennhetens tillit. Dette er tjenester som krever et særskilt kompetanse. Og i enkelte tilfeller stilles det også krav omandel. Et godt eksempel på det er helsevesenet, hvor det er utstrakt bruk av autorisasjon som stiller krav til kompetanse og bl.a. vandel.

Servering av mat og drikke er etter mitt syn ikke et samfunnsoppdrag som krever bevilling. Det sentrale ved servering av mat og drikke er først og fremst tilfredsstillende hygieniske forhold – og det reguleres i tråd med matloven og kontrolleres av Mattilsynet.

Når kommuner trekker tilbake en serveringsbevilling, legger de i realiteten enkeltpersoner et rettighetstap. I andre næringer som jeg mener serveringsnæringen er sammenlignbar med, f.eks. dagligvare og renhold, er det straffeloven som setter terskelen for rettighetstap.

Jeg har hatt møte med Oslo kommune og er kjent med deres synspunkt til liks med synspunktene til Politidirektoratet. At opphevelse av loven ville ha åpnet for mer ulovlig virksomhet, er jeg imidlertid ikke nødvendigvis enig i. Foruten serveringsloven har vi et omfattende regelverk som retter seg mot denne bransjen, og en del av tilbakemeldingene i rapporten departementet mottok, var nettopp at serveringsloven ikke fungerte slik den var tenkt. Jeg mener at en del av hjemlene i serveringsloven er tilstrekkelig ivare tatt gjennom annen lovgivning. Enkelte bestemmelser som ikke er regulert, kan videreføres i en egen lov, tilsvarende det høringsnotatet foreslo for bestemmelsen om åpningstider.

Fra regjeringens side har vi likevel valgt å ikke fremme et lovforslag om serveringsloven denne våren. Det ble gjennom høringen av forslaget dokumentert en omfattende motstand mot å fjerne den, og det gjør at jeg ønsker å ta en ny runde og se på saken før vi eventuelt kommer tilbake til Stortinget.

Vi har også varslet at vi gjør en gjennomgang av kontroll- og tilsynsregimet rettet mot reiselivsbransjen – med det formål å forenkle og forbedre samarbeidet mellom departementene og tilsynsmyndighetene. Også i den anledning er det naturlig å se på serveringsloven.

Jan Böhler (A) [12:00:45]: Jeg takker for svaret fra statsråden og for at hun forteller at hun vil ta en ny runde ut fra innvendinger som er kommet, og gå inn i dem. Den delen av svaret er positivt.

Jeg mener at serveringsloven er et kjent redskap og et oversiktlig lovredskap. Hvis de hjemlene man skal bygge på for å ha en seriøs restaurantbransje også innenfor servering og ikke bare alkohol – begge deler, begge typer utsteder – vil det være enklere å ha én serveringslov enn å skulle lete i forskjellige typer lovverk etter hjemler og til dels ikke finne de hjemlene, fordi de ikke finnes i dag, og man må lage en tilleggslov, som statsråden snakket om. Jeg mener at det vil kunne bli et konglomerat og egentlig mer byråkratisk og vanskeligere å finne fram i enn det man har i dag. Så mitt innspill til statsråden er om hun ser at man egentlig kan gjøre det mer komplisert enn enklere ved å avskaffe en tross alt oversiktlig lov.

Statsråd Monica Mæland [12:01:53]: Jeg ser poenget til representanten, men i dag mener jeg dette er situasjonen. Det er ekstremt uoversiktlig. Når noen skal starte en virksomhet, er det veldig vanskelig å forholde seg til alle tilsynsmyndigheter, alle de lover og regler som gjelder. Det er jo ikke sånn at noe blir mer ulovlig av at det er hjemlet flere steder. Så jeg mener i hovedsak at serveringslovens formål er ivare tatt gjennom andre regler, men jeg tar på alvor de innspill jeg har fått. Poenget med en høringsrunde er å gå en grundig runde for å se hvordan vi kan gjøre dette. I restaurantbransjen foregår det ting som vi alle er opptatt av å bekjempe, men jeg opplever at det gjør vi gjennom andre kanaler enn serveringsloven. Så er det sånn at denne bransjen har et veldig stort antall tilsyn som krysser hverandre, og det er klart at det er krevende. Vi må se på hvordan vi både kan ivareta viktige hensyn og gjøre det litt enklere.

Jan Böhler (A) [12:02:57]: Jeg takker for tilleggs svaret også. Jeg mener at i tillegg til mathygiene, som stats-

råden var inne på når det gjelder serveringssteder, er utelivet og en del av serveringsstedene utsatt med hensyn til useriøs virksomhet, ordensproblemer osv. Her understreker politiet at de er redd for at det kan bli mer ulovlig virksomhet dersom man avskaffer serveringsloven. De peker på behovet for å ha en regel om at man skal ha tilfredsstillende vandel for å være en sentral person i serveringsvirksomhet, at man skal ha en daglig leder, at man skal ha bestått etablererprøven, som Stortinget vedtok i 2007. De peker også på behovet for opplysnings- og meldeplikt for at skatteetaten og kommunene skal vite hvilke serveringssteder man har, og ha muligheten til å kontrollere og ha oversikt, og de peker på behovet for å ha hjemmel for å gjennomføre inspeksjoner ved mistanke om lovbrudd. De peker på behovet for å kunne pålegge godkjente ordensvakter på steder der det trengs, ha mulighet for midlertidig stenging osv. Ser ikke statsråden at det kan være sentrale redskaper vi går glipp av?

Statsråd Monica Mæland [12:04:05]: Som jeg sa innledningsvis, står jeg fast på at de fleste av forholdene som representanten her nevner, faktisk er regulert i eksisterende lover og regler, og vi trenger ikke et dobbelt sett. Det er også mange innspill på at serveringsloven ikke fungerer etter sin hensikt. Og når det gjelder etablererprøven, har jeg lyst til å si at det er veldig spesielt å kreve av én bransje at de skal kjenne lover og regler på sitt område. Det går vi jo ut fra at alle som etablerer egen virksomhet, kan – om de etablerer elektrisk virksomhet, om de etablerer et aksjeselskap som skal drive med fondsinvesteringer, om de driver et serveringssted. Det er rett og slett noe vi har tillit til at enkeltpersoner kan. Men, som sagt, jeg tar på alvor høringen. Jeg har mine synspunkt i denne saken, men jeg er opptatt av at vi ivaretar de forhold som representanten her tar opp. Derfor går vi nå en ny runde. Men jeg håper representanten er enig i at vi trenger et godt reiseliv i vekst, som forstår og kan håndtere de kontrollregimer og de lover og regler vi som samfunn har satt. Det må være et mål at vi bruker minst tid på det og mest tid på å drive god og sunn virksomhet.

Spørsmål 6

Lene Vågslid (A) [12:05:25]: Spørsmålet mitt til barne- og likestillingsministeren er som følger:

«Antall barn som lever i fattigdom i Norge i dag, har økt med 2 pst. sammenlignet med 2012. I Skien, Telemarks største kommune, har barnefattigdommen steget til hele 13,9 pst. Det er snakk om 1 535 barn, noe som er godt over landsgjennomsnittet.

Hvorfor fører regjeringen en politikk som forsterker og ikke minsker denne trenden, ved blant annet å gi 25 mrd. kr i skatteuttak først og fremst til de rikeste, samtidig som arbeidsløsheten er rekordhøy og man kutter i barnestøtten til de uføre?»

Statsråd Solveig Horne [12:06:17]: Regjeringen ser alvorlig på tallene fra SSB, som viser at antall barn som lever i familier med vedvarende lav inntekt, øker. Den viktigste faktoren som kan bedre barns situasjon på sikt, er å bedre familieøkonomien. Derfor fører regjeringen en

politikk for å få flere i arbeid og en politikk som sikrer flere arbeidsplasser. At foreldrene har en jobb, er den viktigste faktoren for å unngå at barn vokser opp i fattigdom. Framover blir det derfor viktig med et trygt og fleksibelt arbeidsmarked og at det skapes nye jobber i hele landet, med god utbygging av infrastruktur og gode rammevilkår. Det vi vet helt sikkert, er at det ikke vil hjelpe mot barnefattigdom å øke skattene med 15 mrd. kr, slik Arbeiderpartiet ønsker.

Det er ikke riktig at det bare er de rikeste som får skattelette. Alle har fått skattelette med denne regjeringen, og en vanlig familie har fått 8 000 kr mer å rutte med siden regjeringsskiftet, penger som Arbeiderpartiet går til valg på å ta fra folk. Arbeiderpartiet har økt skattene før, og det fører ikke til færre fattige. Arbeiderpartiet beskylder regjeringen for kun å satse på lavere skatter, men av våre satsinger er 13 pst. gått til lavere skatter og avgifter. Resten – 87 pst. – er brukt på investeringer, bl.a. innen samferdsel, kunnskap og helse.

Mer velferd og trygge jobber er satsingen – den fungerer. Arbeidsledigheten synker i hele Norge, og på tirsdag kunne vi lese i Stavanger Aftenblad at varsler om oppsigelser og permitteringer i oljebyen har tørket helt ut.

Det er ingen enkel løsning på dette problemet. En av hovedårsakene til fattigdom og ulikhet er ifølge SSB også en høy innvandring. Mer enn halvparten av lavinntektsfamiliene har innvandrerbakgrunn, og fire av ti innvandrerkvinner står uten jobb. En økt innvandring vil derfor også øke forskjellene.

Regjeringen har, sammen med samarbeidspartiene, satset på målrettede tiltak mot barnefattigdom. Vi har bl.a. innført rimeligere barnehageplass for familier med lav inntekt og en nasjonal ordning med gratis kjernetid i barnehage for alle barn i familier med lav inntekt fra de er tre år.

Det viktigste arbeidet mot barnefattigdom foregår ute i kommunene. I Riksrevisjonens undersøkelse om barnefattigdom kom det fram at mange kommuner gjør for lite for at fattige barn skulle kunne delta sosialt, at den statlige innsatsen kan koordineres bedre, samt at flere kommuner har problemer med å identifisere fattige barn, og at innsatsen derfor ikke er tilstrekkelig målrettet.

Disse punktene har vi fulgt opp i denne perioden, og vi har altså utviklet indikatorer for barnefattigdom der kommunene skal få enklere oversikt over hvor mange barn det dreier seg om. Nettverktøyet har gjort kommunene bedre i stand til å kunne målrette innsatsen og etablere flere og bedre tiltak. Jeg ser at flere av representantene i Stortinget har hatt god nytte av disse indikatorene i forbindelse med utformingen av spørsmålene til dagens spørretime.

Lene Vågslid (A) [12:09:19]: Dette er jo indikatorar, men i realiteten er det ungar me snakkar om. Og det hjelper veldig lite for dei ungene som eg viser til, f.eks. i Telemark, at statsråden er fornøgd med eigen politikk. Tala er tydelege på kampen mot barnefattigdom og opp mot at den langt på veg lykkast. Tvert imot er det ein sterk auke. Me ser heller ikkje noko ljøs i tunnelen når det gjeld framskrivinga for dei neste åra, gjeve den politikken som ligg no.

Ofte blir det òg sagt at forskjellane aukar på grunn av innvandring. Men det er jo ikkje meir greitt at forskjellane aukar fordi det er innvandrarbarn. Det vil jo heller kanskje

bety at denne regjeringa heller ikkje lykkast med integreringspolitikken sin.

Spørsmålet mitt er: Når me veit at åtte av ti barn med somalisk bakgrunn lever i familiar med vedvarande låg inntekt – kva vil statsråden gjere for dei barna?

Statsråd Solveig Horne [12:10:20]: Kampen mot barnefattigdom må kjempes på mange felt, og jeg registrerer også at den forrige regjeringen ikke klarte sitt mål om å avskaffe fattigdommen med et pennestrøk. Derfor har regjeringen målbevisst gått inn for å gi hjelp til de barna som lever her og nå, og hindre at fattigdommen går i arv.

Gratis kjernetid, som er innført for alle barn mellom tre og fem år, vil bidra til at foreldrene kan komme seg ut i arbeid, samtidig som barna får lære seg språk. Det å redusere foreldrebetalingen i barnehager vil komme disse barna til gode, og også den nasjonale tilskuddsordningen som kommunene kan søke på, som gjør at barn kan få muligheten til ferie og fritidsaktiviteter, noe vi vet også er viktig for barna som lever i lavinntektsfamilier.

Det viktigste vi kan gjøre, er å sikre at foreldrene kommer i arbeid, og jeg er bekymret for utviklingen som skjer nå, der det tar lengre tid å få minoritetsfamilier ut i arbeid eller utdanning og til å lære språk. Derfor er jeg bekymret for at disse tallene kommer til å øke i framtiden.

Lene Vågslid (A) [12:11:26]: Me deler nok den bekymringa. Mi bekymring gjeld alle barn og alle familiar, og den situasjonen me har i dag, der så mange står utanfor arbeidslivet, er ei kjempestor utfordring. Det er me jo heilt einige om. Problemet er at det er altfor få tiltak frå denne regjeringa for å få folk i arbeid.

I mitt heimfylke er det 4 028 barn mellom 0 og 17 år som bor i hushald med treårig vedvarande låg inntekt, ifølgje Bufdir. Me har rekordhøg arbeidsløyse og ein kraftig nedgang i delen i arbeid, den lågaste på 20 år. At me har fleire barn som lever i familiar med ei inntekt enn i familiar med to inntekter, gjer jo at fleire opplever fattigdom. Då har både regjeringa og ministeren fleire verkemiddel dei kan bruke for å gjere noko med det. Og då er spørsmålet mitt til slutt: Kva for eit initiativ vil barneministeren ta for å sørge for at fleire barn kan vekse opp i familiar med to inntekter enn i familiar med ei inntekt?

Statsråd Solveig Horne [12:12:31]: Det er spesielt at representanten nå viser til disse indikatorene, men det viser også at det arbeidet vi har gjort med å få på plass indikatorene, gjør at kommunene er mye bedre rustet til å kunne finne barna som lever i de familiene der det må settes inn ekstra tiltak. Dette er et arbeid vi er nødt til å gjøre sammen – både med kommunene, staten og frivilligheten – for å hjelpe barna som lever i lavinntektsfamilier.

Så er det sånn at vi må hjelpe dem ut i arbeid. Regjeringen har nå styrket introduksjonsprogrammet som gjør at de skal få brukt kompetansen de har med seg. Hele integreringsarbeidet som regjeringen har satt i gang, er viktig for at flere kan komme seg ut i arbeid. Vi vet at der det i etnisk norske familier er vanlig med to inntekter, ser vi at innvandrerfamilier ofte har én inntekt, og derfor er det viktig å få flere innvandrerkvinner ut i arbeid, slik at de kan være med og bidra til økonomien i familien.

Spørsmål 7

Ferhat Güven (A) [12:13:43]: Spørsmålet mitt går til barne- og likestillingsministeren:

«I henhold til SSB-tall fra mars har Trondheim 6,9 pst. fattige barn. Til sammenligning har Drammen 17,5 pst., som er det høyeste i landet. I Trondheim har man jobbet målrettet for å redusere forskjellene mellom folk. Men under denne regjeringen øker forskjellene, og nesten 100 000 barn er fattige. Likevel går regjeringens skatteuttørst og fremst til de rike. Samtidig kuttes det for utsatte grupper, som barnestøtte til uføre.

Ser statsråden at regjeringens politikk motarbeider målet om å redusere forskjellene i Trondheim?»

Statsråd Solveig Horne [12:14:25]: I 2014 ble den nasjonale tilskuddsordningen mot barnefattigdom etablert. Etter dette er innsatsen økt kraftig, og ordningen er nå på 193 mill. kr. Økningen har medført at flere kommuner får tilskudd til tiltak mot barnefattigdom. Trondheim og Drammen har i flere år mottatt midler til arbeid mot barnefattigdom. Trondheim kommune har siden 2014 årlig mottatt mellom 2,8 og 3,4 mill. kr i støtte og Drammen mellom 2,5 og 2,9 mill. kr. Jeg vet at begge kommuner arbeider systematisk og helhetlig med lokale tiltak rettet mot fattige barn, ungdommer og deres familier. Et krav til kommunene som mottar tilskuddet, er at de skal ha en knutepunktfunksjon som skal være et bindeledd mellom frivillig og offentlig innsats for å sørge for at tiltakene når ut til de familiene dette gjelder. Både Trondheim og Drammen har gått foran med et godt eksempel i dette arbeidet.

Fleire av regjeringens tilskuddordninger inngår i arbeidet med Fritidserklæringen, et samarbeid mellom regjeringen, frivillige organisasjoner og KS. Målet med erklæringen er å få på plass et godt og langsiktig samarbeid om at alle barn, uavhengig av foreldrenes inntekt, skal ha mulighet til jevnlig å delta i minst én organisert fritidsaktivitet sammen med vennene sine.

Det viktigste arbeidet mot barnefattigdom foregår ute i kommunene. I Riksrevisjonens undersøkelse om barnefattigdom kom det fram at mange kommuner gjør for lite for at fattige barn skal kunne delta sosialt, at den statlige innsatsen kan koordineres bedre, at flere kommuner har problemer med å identifisere fattige barn, og at innsatsen derfor ikke er tilstrekkelig målrettet. Derfor har vi utviklet indikatorer på barnefattigdom der kommunene enkelt kan få oversikt over hvor mange barn dette dreier seg om. Flere kommuner bruker indikatorene aktivt i tiltaksutvikling og i arbeidet med å utvikle lokale handlingsplaner for å arbeide mot barnefattigdom.

Representanten Güven tar feil når han mener at regjeringen kun gir skattelettelse til de rike. Alle får lavere skatt med Høyre og Fremskrittspartiet. Og fremdeles er det slik at de som tjener mest, bidrar mest. De 10 pst. rikeste betaler 38 pst. av all personskatt i Norge, 37,4 pst. uten formuesskatt. Arbeiderpartiet må derfor slutte å late som om Norges statsfinanser står og faller på om vi har formuesskatt eller ikke.

Sosiale forskjeller i Norge drives i stor grad av innvandringen. Hovedårsaken til at mange innvandrerfamilier har dårlig økonomi, er at foreldrene ikke har arbeid. Barn

med innvandrerbakgrunn utgjør nå 53,4 pst. av alle barn i lavinntektsfamilier. Derfor er det god integreringspolitikk å sørge for at foreldrene har arbeidsinntekt. Det er noe av det viktigste vi kan gjøre for å motvirke barnefattigdom. Regjeringen holder fast ved arbeidslinjen. Det skal lønne seg å arbeide. Derfor er det viktig at vi nå ser på hvordan vi skal klare å få flere minoritetsfamilier ut i arbeid.

Ferhat Güven (A) [12:17:30]: Det er åpenbart at kommunene jobber ulikt alt etter hvem som styrer i de enkelte byene, når det gjelder å redusere forskjellene. Bydelen Saupstad-Kolstad, der jeg har vokst opp, er den bydelen i Trondheim som har de største demografiske utfordringene. Her har kommunen og fylkeskommunen tatt inn over seg realitetene og satses sterkt på områdeløft, gratis kjerneid i SFO og nybygging av skoler til milliardbeløp. Slike tiltak bidrar til å løfte bydelen som helhet og gir mindre forskjeller. Samtidig ser vi en regjering som øker maksprisene i barnehagene og gir skatteuttak til dem som har nok fra før av. Er statsråden enig i at dette er feil vei å gå?

Statsråd Solveig Horne [12:18:14]: Det er, som representanten også var inne på, mange kommuner og mange bydeler som gjør et utrolig godt arbeid for å se de barna som lever i lavinntektsfamilier – sikre at de har fritidsaktiviteter og gå inn med ekstra støtte til de familiene som trenger det mest.

Så har regjeringen utvidet ordningen med gratis kjerneid til å gjelde hele landet, der alle 3–5-åringer nå får mulighet til gratis kjerneid i barnehagen, samtidig som vi har redusert barnehageprisene for familier med lav inntekt.

Det stemmer at vi har økt maksprisen lite grann for å kunne redusere prisen for familier med lav inntekt. Det overrasker meg i grunnen at Arbeiderpartiet kritiserer dette, og jeg håper de ikke har tenkt å reversere billige barnehager til lavinntektsfamilier. Vi må sikre at fattigdom ikke går i arv, og at barn og ungdom følger opp skolen og får seg en utdanning.

Ferhat Güven (A) [12:19:20]: Under helgens landsmøte lovet statsrådets parti en skattefest på 50 mrd. kr i året, primært til dem som har nok fra før av. Spørsmålet til statsråden blir da: Vil noen av disse milliardene bidra til mindre forskjeller i samfunnet vårt?

Statsråd Solveig Horne [12:19:42]: Skattelette er viktig for at familier skal få lov til å beholde mer av inntekten sin. Derfor har regjeringen aktivt gått inn for å redusere skatter og avgifter for alle som bor i landet. En vanlig familie med en gjennomsnittlig inntekt fra to heltidsstillinger vil betale 8 000 kr mindre i skatt per år med de skattereglene som denne regjeringen har innført.

Det er også viktig at vi nå ikke skattlegger bedrifter så mye at de ikke klarer å investere i arbeidsplasser til befolkningen. Derfor er det viktig at vi styrker arbeidslivet, senker skattene og avgiftene, men samtidig har tiltak som hjelper de barna som lever i familier med lavinntekt. Da er den nasjonale tilskuddsordningen med 193 mill. kr et viktig arbeid, og det er det arbeidet vi har gjort for å redusere prisene i barnehager for familier med lav inntekt.

Spørsmål 8

Åsmund Aukrust (A) [12:21:01]: «I 2013 var maksprisen for en barnehageplass 2 330 kr pr. måned. I 2017 er den 2 730 kr pr. måned. Økningen er langt over prisjustering. Samtidig er det store variasjoner i foreldrebetalingen i SFO. Tall fra SSB viser at det er nesten 100 000 barn som vokser opp i fattigdom i Norge. I Akershus lever 9 200 barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt.

Har statsråden som mål at barnefattigdommen i Norge skal reduseres, og når forventer hun at det vil bli færre fattige barn i Norge?»

Statsråd Solveig Horne [12:21:38]: Først og fremst vil jeg få lov til å si at jeg er glad for at representantene tar opp dette viktige temaet. Jeg er i likhet med representantene bekymret for den utviklingen vi ser nå. Derfor blir det så viktig å få foreldrene ut i arbeid.

Regjeringen har en strategi mot barnefattigdom, der målet er å forebygge at fattigdom går i arv og å bedre barns livskvalitet her og nå. At foreldrene har jobb, er en av de viktigste faktorene for å unngå at barn vokser opp i fattigdom. Et trygt og fleksibelt arbeidsmarked hvor det skapes nye jobber i hele landet, er viktig i årene framover.

En av hovedårsakene til fattigdom og ulikhet er, ifølge SSB, høy innvandring. Mer enn halvparten av lavinntektsfamiliene har nå innvandrerbakgrunn. Fire av ti innvandrerkvinner står uten jobb. En økt innvandring vil derfor øke forskjellene. For mange innvandrere vet vi at det tar tid å etablere seg i arbeidsmarkedet og i det norske samfunnet. Derfor må vi ha god integrering av innvandrere og en streng innvandringspolitikk, som sikrer at det ikke kommer flere enn vi klarer å integrere på en god måte.

Å bekjempe utenforskap og ulikhet handler om god politikk for å skape flere arbeidsplasser, om kontrollert innvandring og god integreringspolitikk og om å ruste velferdssystemet vårt slik at det kan være der også i tiårene som kommer. Reversering av alle reformer, en mer liberal innvandringspolitikk og vanskeligere kår for dem som skal skape arbeidsplasser, vil neppe bidra til å minske forskjellene i Norge.

I disse fire årene har Høyre og Fremskrittspartiet, sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre, jobbet nettopp med å adressere årsakene til fattigdom og utenforskap:

- gjennom å satse på kunnskapsskolen, tidlig innsats og rimeligere barnehager for dem som har dårlig råd
- gjennom en kraftig politikk for å skape flere arbeidsplasser, som har snudd pessimisme og nedgang til optimisme
- gjennom å styrke rusbehandlingen og psykiatrien, noe som har gjort at ventetiden for rusbehandling er redusert med så mye som 40 pst.
- gjennom å stille klare krav, som f.eks. aktivitetsplikt for unge sosialhjelpsmottakere og gjennom å øke støtten til kampen mot fattigdom til et historisk høyt nivå

Vi er ikke ferdige, og det er mye igjen å gjøre innenfor skole, helse og arbeidsliv, men det hjelper altså ikke med lettvinne løsninger og slagord.

Utenforskap, ulikhet og fattigdom i Norge har mange årsaker. Det kan være rus og helseproblemer, frafall i skolegang, manglende integrering og at man ikke har jobb.

Enda vanskeligere er det å bryte den vonde sirkelen hvor fattigdom går i arv fra generasjon til generasjon.

Denne regjeringen har ikke tenkt å gi opp. Vi har fortsatt mye ugjort. Det blir en viktig faktor framover nå å sikre at vi har arbeid til dem som skal ha arbeid, å sikre at barn som lever i lavinntektsfamilier blir ivaretatt her og nå, og også hindre at fattigdommen går i arv.

Åsmund Aukrust (A) [12:24:32]: Vi hører at svaret til statsråden er å skaffe arbeidsplasser. Det er det enighet om er det aller viktigste tiltaket for å bekjempe barnefattigdom. Problemet er bare at politikken regjeringen fører, fører til det motsatte. Arbeidsledigheten har økt hver eneste dag med denne regjeringen gjennom de siste fire årene.

Så hører vi de peker på økt innvandring. Vel, det er en innrømmelse av at statsråden mislyktes i sitt arbeid med å integrere mens hun hadde ansvaret for integreringspolitikken i Norge før Sylvi Listhaug tok over, og nå står hun i Stortinget og skylder på at det er en dårlig integreringspolitikk som er skyld i barnefattigdom.

Jeg fikk ikke svar på spørsmålet jeg stilte. Det ble egentlig bare en opprømsing av det samme hun har stått og sagt til de andre spørrende om barnefattigdom.

Mitt spørsmål er: Har statsråden som målsetting at barnefattigdommen i Norge skal reduseres? Når vil vi i så fall kunne se en lavere barnefattigdom innenfor hennes ansvarsområde?

Statsråd Solveig Horne [12:25:24]: I motsetning til representanten Aukrust – som er medlem av Arbeiderpartiet – og forrige regjering har ikke jeg tenkt å stå her og si at vi skal avskaffe barnefattigdommen med et pennestøk. For dette er et komplekst arbeid, og jeg er bekymret for utviklingen framover der barnefattigdommen kommer til å øke, og vi vet at over 50 pst. av de barna som lever i lavinntektsfamilier, nå kommer fra en innvandringsfamilie. Med den asyltilstrømmingen vi har hatt nå, som også representanten Aukrust er fullt klar over, tar det lengre tid å få innvandrerne til å lære språk, til å få seg en utdanning, til å bli klar til å gå ut i arbeidslivet. Derfor blir det integreringsarbeidet som regjeringen har satt i gang, med god støtte fra Stortinget, veldig viktig framover.

Jeg har lyst til å understreke at det aldri har blitt bosatt så mange som under denne statsrådens virke som integreringsminister og under denne regjeringen. Så det burde kanskje representanten Aukrust også ta inn over seg. Men å redusere fattigdom og hjelpe barn som lever i lavinntektsfamilier, har regjeringen som mål å løfte høyt og jobbe aktivt med.

Åsmund Aukrust (A) [12:26:34]: Først en kommentar til at det aldri har vært bosatt flere. Vel, det er veldig bra at folk blir bosatt. Det er bra at kommunene gjør den jobben. Det skyldes jo at kommunene ikke gjør det partilederen til barneministeren oppfordret kommunene til da hun åpnet valgkampen for to år siden, nemlig å si nei til de forespørlene man ville få fra statsråd Solveig Horne.

Det er fascinerende å høre barneministeren, for hun har egentlig resignert i sitt arbeid. Hun sier at barnefattigdommen kommer til å øke. Det er mulig det er veldig ærlig sagt, men det er i alle fall ikke å gjøre jobben som en barneminister i Norge burde gjøre. En barneminister i Norge

burde si at mitt mål er at barnefattigdommen skal ned. Det skal jeg gjøre det jeg kan for å få til.

Et av virkemidlene hun pekte på i et tidligere svar, er denne tilskuddsordningen mot barnefattigdom. Men vi har sett at den tilskuddsordningen er veldig underfinansiert, og det kommer inn fryktelig mange flere søknader enn man har muligheter til å innvilge. Det er bra at Venstre og Kristelig Folkeparti i Stortinget har fått den tilskuddsordningen opp. Arbeiderpartiet hadde et forslag om å øke den ytterligere. Hvis dette er et så viktig tiltak, hvorfor prioriterer ikke barneministeren mer penger til denne ordningen?

Statsråd Solveig Horne [12:27:43]: Det viktigste vi kan gjøre, er å få foreldrene ut i arbeid. Så må vi ha tiltak som sikrer disse familiene. Dette er et arbeid der regjeringen ikke har resignert, men vi jobber aktivt sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti om det.

Vi har en strategi med over 64 tiltak. Vi har redusert foreldrebetalingen for dem med lav inntekt. Vi har innført gratis kjernetid, og det er en prøveordning med gratis SFO for de familiene som trenger det. Vi har satset på tiltak innenfor rus og psykiatri, som også er viktige tiltak for å hjelpe de familiene som trenger å komme raskere ut i arbeid. Og den tilskuddsordningen vi har nå, har vært historisk høy under denne regjeringen og er nå på 193 mill. kr. Det er rekordmange barn som nå får tilbud om ferieaktiviteter og fritidsaktiviteter, men det er et arbeid som regjeringen ikke klarer alene. Vi er helt avhengig av et samarbeid med frivilligheten, med organisasjoner og med kommunene. Og det at vi nå har prioritert å få på plass disse nettverktøyene, gjør at kommunene også er bedre i stand til å se de barna som lever i disse familiene.

Spørsmål 9

Marit Nybakk (A) [12:29:05]: Jeg har tillatt meg å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«I Oslo er det ni års forskjell i forventet levealder mellom bydel Sagene og bydel Vestre Aker. Vi vet at sosio-økonomiske forskjeller kan forklare mye av variasjonen, men også at en aktiv offentlig politikk bidrar til å redusere forskjellene. Under nåværende regjering går vi i feil retning, og nå ser vi blant annet at en halv million har tegnet privat helseforsikring.

Hva har statsråden gjort for å redusere forskjellene?»

Statsråd Bent Høie [12:29:39]: Det er utrolig viktig å bekjempe sosial ulikhet når det gjelder helse. Hvis Arbeiderpartiet måler min suksess på det området ut fra veksten i private helseforsikringer, er det en ganske kraftig dom over egen politikk. Fram til andre kvartal 2016 var det en økning på i underkant av 80 000 fra utgangen av 2013. Sammenliknet med økningen under den rød-grønne regjeringen, som var rekordhøy, hadde vi en økning på 100 000 bare mellom 2010 og 2011. Hvis veksten i salg av private helseforsikringer er Arbeiderpartiets måleenhet for om en regjering bidrar til økt eller ikke økt sosial ulikhet, er det en heftig dom over egen politikk.

Skal vi bekjempe ulikhet, må vi gå til årsakene til at ulikhet oppstår. Hovedårsaken på helseområdet er knyttet til psykisk helse og rusavhengighet. Denne regjeringen har

sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre satt i gang en opptrappingsplan på rusfeltet, som er historisk, der vi skal bruke 2,4 mrd. kr mer i løpet av en femårsperiode for å gi et bedre tilbud til rusavhengige. Ventetiden for rusbehandling er nå rekordlav, og det er større valgmuligheter. Rusinstitusjoner som var vedtatt nedlagt under forrige regjering, er oppe og går, og de behandler nå pasienter.

Samtidig er det utrolig viktig med tidlig innsats, spesielt når det gjelder barn og unges psykiske helse. Derfor har vi hatt en kraftig satsing på skolehelsetjenesten, helsestasjoner, samlet sett opp mot 1 mrd. kr i denne fireårsperioden. Det gir resultater. Vi overtok en situasjon der antall mennesker i kommunene som jobbet med barn og unges psykiske helse, år for år ble redusert i forhold til antallet barn og unge. Den utviklingen har vi snudd, og vi er i ferd med å ta igjen etterslepet fra den rød-grønne regjeringen.

Det å bekjempe sosial ulikhet og helseforskjeller handler også om å se på hva som forklarer forskjellene i helse og levealder mellom ulike grupper. Fortsatt er bruk av tobakk en av hovedforklaringene på ulikhet i helse i Norge. Derfor har det vært veldig viktig for meg som helseminister å la Norge igjen komme i frontposisjon når det gjelder bekjempelse av tobakk. Derfor er jeg veldig glad for at Norge som et av de første landene etter Australia, Frankrike og Storbritannia fra 1. juli innfører standardiserte tobakk- og snuspakninger nettopp for å hindre at barn og unge skal starte med tobakk, som fortsatt er en hovedforklaring på helseforskjeller mellom grupper i Norge.

Hans Andreas Limi hadde her overtatt presidentplassen.

Marit Nybakk (A) [12:32:47]: Det er sikkert riktig at både tobakk og annen type rus er en årsak til helseforskjeller. Det tviler jeg ikke et sekund på. Men helse påvirkes også av inntekt, og det påvirkes av utdanning og av bosted. Det er store forskjeller i gjennomsnittlig levealder mellom norske kommuner. Det er det innad i norske kommuner, og det er forskjeller mellom familier, for det har noe med sosioøkonomisk status å gjøre. I tillegg til forbruket av tobakk og alkohol dreier det seg også om helseforskjeller mellom ulike samfunnslag. Det dreier seg bl.a. om fysisk aktivitet hvor det er store forskjeller mellom de ulike samfunnslagene. Flere skoler har allerede innført fysisk aktivitet hver dag. Kan helseministeren tenke seg å bidra til at det skjer på alle skoler, og ta kontakt med sin kollega i det andre departementet?

Statsråd Bent Høie [12:34:02]: Det er helt klart at det er forskjeller i helseforventet levealder basert på inntekt og arbeidsdeltakelse. Men det er da viktig å gå bak og finne ut hva som er årsaken til det. Mye av årsaken til det er bl.a. at en faller fra utdanningen på grunn av psykiske helseutfordringer og rusavhengighet. Da må vi – i motsetning til det Arbeiderpartiet gjør, som bare snakker om resultatene av ulikhetene når de har oppstått – gjøre som Høyre gjør, nemlig å grave seg ned i hva som er årsakene til at ulikhet oppstår i Norge, og så gripe fatt i det. Derfor er det så utrolig viktig med tidlig innsats når det gjelder barn og unges psykiske helse, og jeg er veldig glad for at Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre har sagt at i neste periode skal vi ha en opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse.

Når det gjelder fysisk aktivitet, er hovedutfordringen fallende fysisk aktivitet på ungdomstrinnet. Derfor er jeg veldig glad for at jeg, sammen med kunnskapsministeren, har satt i gang det største prosjektet med økt fysisk aktivitet på ungdomstrinnet som noen gang har blitt lansert.

Marit Nybakk (A) [12:35:09]: I tillegg til det statsråden nevner, er det i hvert fall to ting som påvirker helse. Det ene er fysisk aktivitet i oppveksten og i skolen, og det er viktig at det kan skje på alle skoler. Det andre er faktisk kosthold opp gjennom oppveksten, hvor det også er veldig store forskjeller. Derfor er det viktig, det som nå skjer i Oslo, nemlig at man gir et tilbud om skolemat på enkelte skoler, bl.a. på Nordpolen og Nordberg skoler. Det bidrar til å jevne ut forskjellene, og det bidrar ikke minst til å jevne ut forskjellene når det gjelder helse og oppvekstvilkår. Tilnærmingen til mat og måltider på denne type arenaer som skoleverket utgjør, betyr mye for barn og unges spisevaner og kosthold. Kan statsråden tenke seg å ta opp spørsmålet om å få skolemat utbredt på skoler som et helsetiltak?

Statsråd Bent Høie [12:36:28]: For det første må jeg svare ut det som går på fysisk aktivitet og måltider i skolen. På barnetrinnet ser vi at barn og unge er fysisk aktive, i veldig stor grad i tråd med de anbefalingene som gis, og det er også veldig enkelt for skolen å inkludere aktivitet i undervisningen. Der er det veldig gode resultater.

Utfordringen kommer på ungdomstrinnet. Der ser en veldig ofte at barn og ungdom faller fra den organiserte fysiske aktiviteten på ettermiddagen, samtidig som de blir mer inaktive på skolen. Det er derfor regjeringen har valgt å satse på å få kunnskap om hvordan vi skal sikre mer fysisk aktivitet i løpet av skoledagen på ungdomstrinnet.

Når det gjelder måltider, har vi lagt fram en nasjonal strategi for det. Vi har også klare anbefalinger overfor skolene. For det første er det ikke bare i Oslo, men i store deler av landet at det etableres gode måltidsløsninger på skolen. Men hovedutfordringen i Norge er fortsatt at barn ikke har tid til å spise matpakken de har med seg. Derfor har vi sammen med kunnskapsministeren gitt en klar beskjed til skolene om at de må sette av nok tid til at barna får spist maten, ikke bare at en har med seg mat eller får mat.

Spørsmål 10

Kjersti Toppe (Sp) [12:37:56]: «I Tysnes kommune har ikke Helse Fonna og taxinæringen klart å enes om en varig løsning for forhåndsbetalt taxi ved pasientreiser. Det har ført til at pasienter har avlyst legekonsultasjoner fordi de ikke har hatt råd til å legge ut for reisen. Taxinæringen oppga til avisen Tysnes 6. april 2017 at dette for enkelte dreide seg om beløp helt opp til 8 000 kroner.

Mener statsråden at dette er akseptabelt, eller er helseforetaket forpliktet til å finne løsninger slik at pasienter ikke må legge ut selv?»

Statsråd Bent Høie [12:38:40]: Det er riktig at det i Tysnes kommune i en periode på ca. en måned ikke har vært på plass en ny løsning for forhåndsbetalt taxi mellom helseforetaket og taxinæringen. Imidlertid opplyses det i

kontakt med Helse Fonna at det nå er inngått en ny avtale for rekvirert pasienttransport i Tysnes kommune. Avtalen kom på plass 1. april i år.

Når avtaler om pasienttransport inngås mellom helseregioner og drosjeleverandører, følges regelverket for offentlige anskaffelser. Avtalene er av begrenset varighet, slik at et godt tilbud til pasienten kan ivaretas sammen med forsvarlig pris for helseforetaket. Det fokuseres altså på å utnytte ressursene til helseforetaket best mulig når avtaler inngås, slik at en også sikrer at ressursene går til pasientbehandling og gode tilbud til pasientene.

På generelt grunnlag kan det nevnes at det er de regionale helseforetakene som har ansvaret for pasienttransporten. Dette går fram av spesialisthelsetjenesteloven § 2-1a. I ansvaret ligger at man skal organisere forsvarlige helse tjenester, bl.a. for pasienttransport. Rettighetene til pasientene går fram av pasient- og brukerrettighetsloven og pasientreiseforskriften. En revidert forskrift trådte for øvrig i kraft høsten 2016 med mål om å tydeliggjøre pasientenes rettigheter.

Etter lovens § 2-6 og forskriften er utgangspunktet at pasienter og andre brukere har rett til dekning av nødvendige utgifter når de må reise til og fra behandling. Rettigheten er begrenset til en økonomisk godtgjørelse, og gir ikke pasientene rett til rekvirert transport.

Pasientreiser gjennomføres på to måter: Ved at pasienten planlegger reisen, legger ut for kostnaden selv og deretter søker om godtgjørelse etter at reisen er utført. Dette er reiser uten rekvisisjon. I tillegg kan pasientreiser også være reiser med rekvisisjon. Alle landets helseregioner har tilbud om rekvirert transport til pasienter som av helsemessige årsaker må ha et tilrettelagt transporttilbud.

Avslutningsvis vil jeg ta med at det er viktig at brukerne benytter seg av sin klagerett og sender klage dersom man mener rettighetene til pasientreiser ikke er oppfylt. En klage vil først behandles av det pasientreisekontoret som har behandlet saken. Dersom klager ikke gis medhold, sendes klagen videre til fylkesmannen i gjeldende fylke for endelig behandling.

Kjersti Toppe (Sp) [12:40:56]: Når Helse Fonna unnlét å få til ein avtale med taxinæringa for folk på Tysnes som skal reisa med rekvisisjon, slik at dei pasientane som skulle f.eks. verta innlagde eller koma til ei undersøking, måtte leggja ut tusenvis av kroner sjølve, var Helse Fonna si framferd da i tråd med lovas forskrift? Eller hadde ikkje Helse Fonna anledning til å lata vera å sikra ei ordning slik at desse pasientane kunne unngå å måtta betala sjølve? Det er spørsmålet mitt. Kan eit helseforetak opptre på den måten?

Statsråd Bent Høie [12:41:49]: Det er selvfølgelig ikke ønskelig at det ikke oppnås enighet mellom et helseforetak og taxinæringen i slike spørsmål, men dette er også saker der jeg tror representanten forstår at det er to parter som har forhandlinger om priser og vilkår. Det er veldig uheldig at det oppstår den typen perioder som her er oppstått, der det ikke er en avtale på plass, noe som går ut over pasientene. Men nå er det funnet en løsning, og avtalen er kommet på plass.

Jeg tror også jeg vil advare mot en situasjon der en setter taxinæringen i den posisjonen at de har veto rett på vilkår, og at det ikke er en reell forhandling mellom taxinæringen og foretakene. Da tror jeg at representanten vil opp-

leve at unødvendig mye penger går i taxinæringens lommer istedenfor til pasientbehandling.

Kjersti Toppe (Sp) [12:42:43]: Det er jo ikkje funne ei varig løysing på Tysnes. Ved at taxinæringa har gitt seg fordi dei tenkte det må vera eit forsvarleg tilbod overfor pasientane, tok dei ansvaret som Helse Fonna ikkje tok.

Spørsmålet mitt vart det ikkje svart på. Det er klart at det ikkje er ønskjeleg med ein slik situasjon, det forstår alle. Men spørsmålet mitt var prinsipielt: Kan eit helseforetak berre seia at her inngår vi ingen avtale, her skyver vi denne problemstillinga over på pasientane, som må leggja ut opptil 8 000 kr for å koma seg til nødvendig helsehjelp? Er det lov etter lov og forskrift for eit helseforetak å unngå å inngå ein avtale, uansett kva som er grunnen? Eg skjønner at det er forhandlingar og sånt, men har eit helseforetak anledning til å skyva dette over på pasientane om det ikkje kjem til ei løysing?

Statsråd Bent Høie [12:43:47]: For det første vil jeg være veldig forsiktig med å fordele ansvar i en sak der det er to parter som forhandler, og der det helt åpenbart er sterke økonomiske interesser inne i bildet. Så jeg slutter meg ikke til den beskrivelsen av hvem som vil pasientene vel, som representanten her kom med.

Så svarte jeg på representantens spørsmål i mitt første svar: Etter lovens § 2-6 og forskriften er utgangspunktet at pasienter og andre brukere har rett til dekning av nødvendige utgifter når de må reise til og fra behandling. Rettigheten er begrenset til en økonomisk godtgjørelse, og gir ikke pasientene rett til rekvirert transport. Men det er likevel sånn at alle helseregionene har organisert et tilbud om rekvirert transport for pasienter som av helsemessige årsaker må ha et tilrettelagt transporttilbud. Sånn vil det være fortsatt.

Så håper jeg også at vi unngår den type situasjoner som har oppstått i Tysnes, og begge parter har et ansvar for at det ikke skjer.

Spørsmål 11

Fra representanten Freddy de Ruiten til kunnskapsministeren:

«Det jobbes med å starte en ny folkehøgskole på Evje. Skolen skal fokusere på å hjelpe ungdom som sliter med overvekt, til livsmestring og endring av livsstil. Det vil også forebygge utenforskap. Etterspørselen etter et slikt tilbud er stort, og det foreligger en rekke helsefaglige anbefalinger. Dette vil hjelpe den enkelte og føre til store besparelser for samfunnet. Skolen har bred politisk støtte lokalt og regionalt.

Hvordan kan statsråden bidra til at dette viktige tilbudet på Evje kan komme i gang så raskt som mulig?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt.

Spørsmål 12

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ruth Grung til kunnskapsministeren, vil bli besvart av hel-

se- og omsorgsministeren på vegne av kunnskapsministeren, som er bortreist.

Ruth Grung (A) [12:45:03]: «I Hordaland går nå mer enn hver tiende elev på privat videregående skole. Det er den høyeste andelen i landet. De private skolene opprettes i Bergen sentrum. Fylkeskommunen må velge mellom å la være å ha skoler i sentrum eller legge ned skoleplasser i distriktene. Ungdom i distriktene, de med dårlige karakterer eller de med foreldre som ikke har råd til privat skole, er taperne.

Er ikke statsråden bekymret for at dette vil øke forskjeller, gi ungdom færre valgmuligheter og føre til at færre gjennomfører videregående opplæring?»

Statsråd Bent Høie [12:45:41]: Godkjenningsordningen etter friskoleloven er skjønnsmessig. Godkjenning skal ikke gis dersom det vil få negative konsekvenser for vertskommunen eller vertsfylket. Dette følger av dagens friskolelov og er en videreføring av den praksis som gjaldt under den tidligere privatskoleloven. Jeg mener regelverket legger til grunn en rimelig balanse mellom hensynet til vertskommunen og vertsfylket på den ene siden og hensynet til ungdommens muligheter til å velge mellom forskjellige skoler på den andre siden.

Fylkeskommunen har det overordnede ansvaret for den videregående opplæringen og må ha et bredt spekter av opplæringstilbud som ivaretar den lovpålagte plikten til å ta hensyn til bl.a. søkerens ønsker og samfunnets behov. En begrunnet innsigelse om at etablering av en friskole vil gjøre det vanskelig å opprettholde et desentralisert tilbud som følger av sviktende elevgrunnlag, vil være relevant i søknadsbehandlingen. Departementet ønsker ikke at økte muligheter til å etablere friskoler skal føre til at det blir vanskeligere for de elevene som ønsker det, å velge en offentlig skole. I vurderingen av konsekvensene for skolestrukturen er det derfor relevant å se på tilknytning til nærskolen og rimelig reisevei for den gruppen elever som ønsker å gå på en offentlig skole.

Godkjente friskoler skal stå åpne for alle søkere som kvalifiserer til inntak i den offentlige skolen. Inntak til friskoler i byene gjelder altså uavhengig av hvor i landet eller hvor i fylket søkeren bor. Friskoleloven har også en klar øvre grense for egenbetaling fra elevene. Dette bidrar til at friskoler kan være et reelt alternativ for de aller fleste. I motsetning til offentlige skoler er det ikke et krav at friskolene rangerer søkerne etter poeng ved inntaket. Det er derfor ingen grunn til at ungdom med lave karakterer kommer dårligere ut som følge av at det godkjennes frittstående skoler. Likeså ser jeg ingen grunn til at økte valgmuligheter skal føre til at færre gjennomfører videregående opplæring – tvert imot.

Jeg vil også vise til at over halvparten av elevene i private videregående skoler i Hordaland er elever ved skoler godkjent på grunnlag av livssyn, en anerkjent pedagogisk retning eller ved skoler som tilbyr opplæring særlig tilrettelagt for funksjonshemmede. Over halvparten som velger et privat tilbud, velger altså et reelt alternativ til den offentlige skolen. Jeg mener dette viser at friskolene gir elevene økte valgmuligheter på viktige områder i deres liv.

I Hordaland er andelen elever som går på en privat videregående skole, noe høyere enn i andre fylker. Jeg er likevel ikke bekymret for at dette skal virke negativt på ung-

dommens valgmuligheter eller gjennomføringen av videregående opplæring i Hordaland.

Ruth Grung (A) [12:48:18]: Det er helt rett at i løpet av de åtte årene de borgerlige styrte, ble det godkjent veldig mange nye private skoler, så det som nå beskrives, er liksom nye skoler. Men ministeren er ikke bekymret. Situasjonen er at 1 900 private skoleplasser er i Bergen sentrum. De har konsesjon til å drive videregående skole og får tilskudd per elev som er evigvarende. De fikk nå f.eks. omgjort skoleplasser fra studiespesialiserende til å bli påbygg, som ikke er ønsket. Fylkeskommunen har ikke lenger muligheter til å oppfylle sitt samfunnsmandat ved å tilby gode nok valgmuligheter når det gjelder bredde i fag eller det å ha nok plasser i distriktene kontra i byene. Når man ser resultatet og hvordan det har blitt nå, er det ikke da behov for å sette inn tiltak for å begrense de private og øke muligheten for det offentlige til å styre?

Statsråd Bent Høie [12:49:27]: Jeg mener at dagens lov nettopp balanserer disse hensynene, som vil bli vektlagt når de ulike skolene søker om godkjenning. I Hordaland har også søkerne mulighet til å søke seg inn på videregående skoler i hele fylket, helt uavhengig av bosted, så derfor er det vanskelig å se at påstanden om reduserte valgmuligheter er en følge av friskoleklasser i Bergen. Når en ser på antall plasser som er godkjent, er det slik at under Stoltenberg II-regjeringen ble det godkjent 725 plasser i Hordaland, som er 20,8 pst. av dagens totale plasser, mens så langt er det godkjent 66 elevplasser under regjeringen Solberg. Det viser også at den avveiningen som ligger i dagens lov, er en videreføring av den praksis som var under forrige regjering.

Ruth Grung (A) [12:50:30]: Tidligere har ministeren som nestleder i Høyre uttalt at han er åpen motstander av en slik utbyttebegrensning som det i dag er i skolen. Man har også uttalt at valgfrihet for elevene er positivt, for det kan påvirke innholdet. Men realitetene nå i Hordaland er at bergensere har veldig få valgmuligheter – eller eventuelt en god økonomi, sånn at en kan gå på de private skolene. Det offentlige skoletilbudet er begrenset, samtidig som man har redusert skoletilbudet i distriktet for å finansiere iallfall noe tilbud i Bergen. Har vi ikke nå nådd en grense i forhold til det ideelle målet om valgfrihet, og hvilke grep vil ministeren ta? Når man reduserer antall plasser, må det offentlige redusere offentlige studieplasser, ikke blant de private. De har ikke noe handlingsrom, ikke noen myndighet til å sørge for at alle 16- og 18-åringer får det beste tilbudet og mulighet til å fullføre videregående opplæring.

Statsråd Bent Høie [12:51:32]: Når det gjelder uttalelsen om utbytte, tror jeg den må være gammel – veldig gammel! Som leder av Høyres programkomité for det programmet som gjelder i denne perioden, var jeg en av dem som var ansvarlig for nettopp å få inn en mer balansert politikk på dette området, som har vært med på å sikre at også hensynet til tilbudet til andre elever enn de som går på de private skolene, skal vektlegges i vurderingen, som i realiteten er en videreføring av den balansen som også lå i den tidligere loven. Jeg mener at dagens forbud

mot å ta ut utbytte har en egen god begrunnelse, som gjelder utdanning.

Så mener jeg at dette må være en konkret vurdering basert på de søknadene som kommer. Nå finnes det andre hensyn å ta også, f.eks. viser jeg i mitt svar til at en veldig stor andel av disse elevplassene i Hordaland handler om livssyn, funksjonshemming og reelle pedagogiske alternativer til den offentlige skolen. Det er også viktige verdier å ta vare på i et samfunn.

Spørsmål 13

Presidenten: Neste spørsmål fra representanten Else-May Botten til kunnskapsministeren besvares av helse- og omsorgsministeren på vegne av kunnskapsministeren.

Else-May Botten (A) [12:52:49]: «Flertallet, unntatt regjeringspartiene, ba i 2017-budsjettet regjeringen komme tilbake med en vurdering av hvordan et langsiktig og robust tilbud om høyere utdanning i Kristiansund kan utvikles i samarbeid med eksisterende høyskoler eller universitet, samt hvordan forprosjektet kunne gjennomføres.

Hva har regjeringen gjort for å følge opp Stortingets vedtak og sikre det høyere utdanningstilbudet på Nordmøre?»

Statsråd Bent Høie [12:53:19]: Høgskolen i Molde hadde i 2016 om lag 230 studenter i Kristiansund fordelt på petroleumslogistikk, sykepleie og noen videreutdanninger. Høgskolen på Vestlandet har tolv studenter som tar undervannsteknologi. I tillegg har Fagskolen i Kristiansund ca. 200 studenter i ulike fag.

Høgskolesenteret i Kristiansund ble stiftet i 2007 for å tilrettelegge for varierte studietilbud i Kristiansund. Høsten 2016 la styret fram en ny strategi med sikte på etablering av Campus Kristiansund.

Det er i år bevilget 8,2 mill. kr til høgskolesenteret. Tilskuddet skal gå til husleie, betaling for IKT-tjenester og nettopp legge til rette for studietilbud i Kristiansund. Høgskolesenteret har også noe tilskudd fra fylkeskommunen og Kristiansund kommune.

Omleggingen i petroleumssektoren har bidratt til utfordringer for arbeidslivet i Møre og Romsdal. For å styrke konkurransekraften og utvikle bedre tjenester er det nødvendig å styrke kompetansen i regionen.

For å følge opp Stortingets merknad om høyere utdanning i Kristiansund har Kunnskapsdepartementet kontaktet NTNU, Høgskolen i Molde og Høgskolen i Volda. Departementets vurdering etter denne dialogen er at Høgskolen i Molde bør ha hovedansvaret for et eventuelt langsiktig tilbud om høyere utdanning i Kristiansund. Andre utdanningsinstitusjoner kan eventuelt supplere med spesielle studietilbud som er etterspurt i arbeidslivet.

Tall fra Samordna opptak viser en økning på 16 pst. på antall førstevalgsøkere til Høgskolen i Molde. Det er dermed 1,8 førstevalgsøkere per studieplass. I de lokale opptakene er det i tillegg en økning på over 100 søkere.

Høgskolen i Molde har bl.a. valgt å tilby et nytt bachelor-tilbud i marin logistikk og økonomi i Kristiansund fra høsten 2017. Det har meldt seg 43 førstevalgsøkere første

året dette tilbudet utlyses. Høgskolen har også nytt tilbud i velferdsteknologi i Kristiansund.

Disse positive søkertallene viser at det er gode muligheter for å øke andelen med høyere utdanning i Møre og Romsdal.

Else-May Botten (A) [12:55:30]: Jeg takker for svaret. Det er viktig at vi tenker langsiktig når det gjelder den studieretningen og det studietilbudet vi har hatt i Kristiansund. Vi ligger på ca. 4,5 pst. i arbeidsledighet i Kristiansund, noe som sier at det er krevende, og ikke minst behov for, å bygge kompetanse slik at man har muligheter for ny næringsutvikling.

Havet ligger tett på i mulighetsrommet, og jeg tror mye spennende vil skje framover. Jeg tror at de i Kristiansund ønsker å få en klarhet i at det er en langsiktighet i dette. Jeg skjønner at også statsråden er opptatt av det – jeg ser at det har vært en dialog, og man har landet på at Molde skal ha hovedansvaret – men kan statsråden si hva som da konkret blir rigget når det gjelder langsiktigheten i tilbudet framover?

Statsråd Bent Høie [12:56:36]: Representanten er inne på noe helt vesentlig. Høgskolen i Molde har signalisert vilje til å tilby nye studietilbud i Kristiansund, men høgskolen har imidlertid ikke ressurser til å utvide og øke studietilbudet i Kristiansund permanent over år. Høgskolen har derfor som forutsetning at det gis tilstrekkelig og varig finansiering av studietilbudene.

Erfaringen med søkningen til studietilbudet i petroleumslogistikk tilsier at studietilbudene i Kristiansund bør være fleksible, fordi behovene i arbeidslivet varierer over tid. Regjeringen vil derfor i kommende budsjettprosesser vurdere å styrke Høgskolen i Molde med flere studieplaser som i tilfelle bør øremerkes Kristiansund. Regjeringen legger fram revidert nasjonalbudsjett i morgen. Dette vil gi Stortinget første mulighet til å vurdere regjeringens arbeid med å styrke studietilbudet i høyere utdanning i Kristiansund.

Else-May Botten (A) [12:57:31]: Jeg takker også for den konkretiseringen. For min del er det viktig å kunne spørre statsråden om han faktisk kan garantere at vi har et godt og fleksibelt studietilbud i Kristiansund. For det er utrolig viktig, det har å gjøre med hva slags næringsutvikling vi får framover, og det har å gjøre med økonomi. Jeg ønsker egentlig bare en garanti for at vi kan ha det tilbudet også framover, og at vi klarer å finne løsninger i den prosessen man nå er inne i som vil stadfeste og gi en forutsigbarhet framover for høgskolesenteret.

Statsråd Bent Høie [12:58:13]: Regjeringen er enig i vurderingen av at det er nødvendig å styrke studietilbudet i Møre og Romsdal, og vi mener at det å gi en føring for at en økning av studieplassene i Molde bør øremerkes Kristiansund, er viktig, også ut fra et regionalutviklingsperspektiv.

Revidert budsjett kommer i morgen. Statsbudsjettet for neste år kommer til høsten. Som representanten vet, så kan ikke jeg som statsråd si noe om innholdet i det før det legges fram.

Else-May Botten (A) [12:58:45]: En garanti?

Statsråd Bent Høie [12:58:45]: Lytt på radio! (Munterhet i salen)

Spørsmål 14

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Hege Haukeland Liadal til kunnskapsministeren, vil bli besvart av arbeids- og sosialministeren på vegne av kunnskapsministeren, som er på reise.

Hege Haukeland Liadal (A) [12:59:04]: «I 2013 var makspris for barnehageplass 2 330 kroner pr. måned. I 2017 er den 2 730 kroner pr. måned. Dette er en økning langt over prisjustering. I april 2016 opplyste SAFE at antallet barn som tas ut av barnehagene i Stavanger kommune, økte og at flere av tilfellene ble begrunnet med at foreldrene har dårlig råd.

Er statsråden bekymret for at de stadig økende barnehageprisene kombinert med høy arbeidsledighet øker forskjellene mellom dem som har jobb og ikke?»

Statsråd Anniken Hauglie [12:59:54]: Alle barn skal ha mulighet til å få et barnehagetilbud av høy kvalitet, og vi vet at for noen foreldre er pris en grunn til at de velger ikke å ha barna sine i barnehage. Derfor har denne regjeringen gjennomført en styrking av moderasjonsordningene som gjør at barnehage blir billigere eller gratis med inntil 20 timer i uken for alle familier med lav inntekt.

Fra 1. mai 2015 ble rett til reduksjon i foreldrebetalingen endret, slik at ingen familier skal betale mer enn 6 pst. av husholdningens kapital- og personinntekt for en barnehageplass. Formålet med endringen var å sikre en bedre sosial profil på foreldrebetalingen og samtidig legge til rette for at flere får mulighet til å benytte barnehage.

Fra 1. august 2015 ble det innført en ny nasjonal ordning med gratis kjernetid i barnehage for alle fire- og femåringer fra familier med lav inntekt. Ordningen er fra 1. august 2016 utvidet til å omfatte treåringer fra familier med lav inntekt, og inntektsgrensen ble satt til 417 000 kr fra samme dato. Per desember 2016 var det om lag 18 200 barn som var omfattet av regelverket for gratis kjernetid.

Maksimalprisen for en barnehageplass i 2017 er 2 730 kr per måned. I 2013 var maksprisen 2 330 kr per måned. I 2017-kroner tilsvarer dette 2 587 kr. Maksprisen per måned for en barnehageplass er således økt reelt med om lag 140 kr i perioden 2013–2017, dvs. om lag 5,5 pst.

SSB publiserte nylig en rapport om foreldrebetaling i barnehager. Rapporten viser at en gjennomsnittlig norsk husholdning betalte 2 374 kr for en barnehageplass i januar 2017. Sammenlignet med januar 2016 er dette en reell nedgang på 2 pst. Dette kan ha sammenheng med at ordningen med gratis kjernetid for barn fra husholdninger med lav inntekt ble utvidet til også å gjelde treåringer, noe som isolert sett senker gjennomsnittsbetalingen.

Storingsrepresentanten viser til en bekymringsmelding fra april 2016 om at antallet barn som tas ut av barnehagen i Stavanger kommune, har økt. Jeg kan berolige storingsrepresentanten med at de siste tallene fra Statistisk sentralbyrå viser noe annet. Andelen barn i alderen 1–5 år i barnehage i Stavanger kommune per 15. desember 2016 var 90,4 pst. Dette er en økning med 1,4 prosentpoeng sam-

menlignet med tilsvarende periode i 2015. Dette er for øvrig også en utvikling vi ser i hele landet, at andelen barn i barnehagen øker.

Hege Haukeland Liadal (A) [13:02:31]: Mange av de arbeidsledige på Vestlandet i dag er ikke i utgangspunktet lavinntektsfamilier. De er i utgangspunktet vanlige familier med studielån, billån og huslån, og mange av dem har barn. Mitt hovedspørsmål gikk på om statsråden er bekymret for den økte forskjellen mellom dem som har jobb, og dem som ikke har jobb, og konsekvensene det gir for de aktuelle barnefamiliene.

Helt konkret: Hva har statsråden gjort for disse familiene – altså familier som ikke i utgangspunktet er lavinntektsfamilier – som rammes av at én forelder eller eventuelt begge foreldrene går ut i arbeidsledighet? Hva har statsråden gjort for å møte disse familiene?

Statsråd Anniken Hauglie [13:03:29]: Spørsmålet gikk jo på om jeg var bekymret for de stadig økende barnehageprisene kombinert med ledighet. Som jeg viste til i mitt hovedsvar, har barnehageprisene økt med om lag 5,5 pst. Mange av satsingene må selvfølgelig også ses i sammenheng med andre ordninger: redusert foreldrebetaling for familier med lav inntekt, helt likeverdig behandling av kommunale og ikke-kommunale barnehager, et mer fleksibelt barnehageopptak osv.

Det viktigste vi kan gjøre for de personene som mister jobben, er å sørge for at vi får dem raskt inn i arbeidslivet igjen. Det gjør vi gjennom å trygge de jobbene som finnes, men også ved å legge til rette for at det skapes nye jobber. Nå ser vi at ledigheten går ned for femte måned på rad – i hele landet og i flere bransjer. Vi ser også at optimismen nå stiger i Rogaland. Vi så store, fine oppslag i avisene i går om hvordan bedriftene igjen begynner å ansette. Det viktigste vi kan gjøre for den gruppen, er å sørge for at de raskt kommer seg i jobb etter at de har blitt rammet av ledighet.

Hege Haukeland Liadal (A) [13:04:33]: Vi kan gå til en annen del av Rogaland. Vi kan gå til Egersund. Der sier ordføreren at barna tas ut av f.eks. skolefritidsordningen, barnehagen og kulturskolen på grunn av arbeidsledigheten.

For å stille spørsmålet mitt litt annerledes: Er ministeren bekymret for at barn med arbeidsledige foreldre er mindre aktive i f.eks. kulturskolen?

Statsråd Anniken Hauglie [13:05:03]: Ja, vi skal alle være bekymret dersom foreldrenes inntekter reduserer barns mulighet til å delta. Når det gjelder arbeidsledige foreldre, er vår fremste oppgave å sørge for at de raskt kommer seg ut i jobb. Men i den perioden man ikke har jobb og har lav inntekt, er det andre ordninger som det er viktig at vi målretter. Det er bakgrunnen for at regjeringen har vært opptatt av å gjøre det billigere for familier med lave inntekter å få barnehageplass. Vi har vedtatt skjeringsordninger for tre-, fire- og femåringene. Man har også prøveordninger når det gjelder SFO flere steder i landet. Vi er opptatt av at de som har dårlig råd, skal få redusert betaling på viktige tjenester.

Kulturskolen: Ja, tilsvarende – vi er opptatt av å skjerme de familiene som har dårlig råd. Ledige foreldre må

raskt komme seg i jobb, og så skal man skjerme familiene i den perioden de har lave inntekter, gjennom ordninger som er tilpasset deres inntektsnivå.

Spørsmål 15

Kirsti Bergstø (SV) [13:06:17]: «I regjeringens høringsnotat om anbud av attføringstiltak het det at «flere frivillige og private tilbydere bør slippes til». Tidligere statsråd Eriksson sa til NRK i mai 2014: «Vi åpner opp for å slippe til gode krefter som Pøbelprosjektet, sosiale entreprenører, Kirkens Bymisjon og Røde Kors for å bli med på å kvalifisere ungdom inn i arbeidslivet.»

Kan statsråden vise konkret til om det er kommet noen nye frivillige eller ideelle leverandører og eventuelt navngi disse nye ideelle leverandørene som er kommet til?»

Statsråd Anniken Hauglie [13:06:59]: Målet med å bruke konkurranse i anskaffelsen av avklarings- og oppfølgningstjenester er å ta i bruk den arbeidsmarkedskompetansen vi har for at flere skal komme i arbeid. I en konkurranse er det de beste tilbyderne som får oppdraget. Leverandørene må med jevne mellomrom dokumentere og vise i praksis at de kan levere kvalitativt gode arbeidsmarkeds tjenester som gir resultater. Anskaffelser sikrer at ulike leverandør- og kompetansemiljøer kan konkurrere på like vilkår, og at tilskuddene som gis, er innenfor statsstøtteregulverket. I en slik konkurranse er prisen som avtales, et lovlig tilskudd.

Resultatet av konkurransen er et større mangfold av leverandører og kompetansemiljøer. Målet var ikke bare å legge til rette for ideelle aktører; også gode private tilbydere skulle slippes til. Halvparten av avtalene er inngått med attførings- og vekstbedrifter. Det er også inngått avtaler med ideelle leverandører, selv om antallet ideelle leverandører er redusert i takt med at det har blitt færre leverandører totalt. Blant ideelle er det inngått avtaler med Blå Kors, Adaptor, Kirkens Bymisjon og Fossheim Verksteder. Regionale avdelinger av Fretex har vunnet anbud i flere fylker.

Arbeids- og sosialdepartementet har gitt Proba samfunnsanalyse AS i oppdrag å evaluere iverksettingen av de nye avklarings- og oppfølgningstiltakene. Det foreligger nå en delrapport som omhandler hvordan Arbeids- og velferdsetaten har utformet konkurransen for å oppnå forenkling, mangfold i leverandørmarkedet og et godt tilbud til brukerne. Hovedkonklusjonen er at Arbeids- og velferdsetaten har utformet anskaffelsene på en god måte.

Det framgår av evalueringen at målet om kvalitet ble ansett som svært viktig, og dette ble også godt ivaretatt i anskaffelsesprosessen. Blant annet ble kvalitet vektet høyere enn pris i tildelingskriteriene, og det har vært satt klare mål for hvilke resultater som skal oppnås. Det ble også inngått lange kontrakter for å sikre økonomisk forutsigbarhet for leverandørene.

Regjeringen har en samarbeidsavtale med ideelle og frivillige organisasjoner og KS hvor det også avholdes jevnlig dialogmøter.

Kirsti Bergstø (SV) [13:09:13]: Her gjentas argumentet om kvalitet og mangfold. Magasinet Velferd hadde en

gjennomgang i juni i fjor der de viser at situasjonen har gått fra mangfold til enfold, og det blir dokumentert hvordan ideelle og lokale aktører taper terreng, mens de store vinner fram.

Statsråden nevner at Fretex har vunnet noen anbud, men de var jo allerede i sektoren som forhåndsgodkjent aktør. Vi vet at bemanningsselskapet Adecco, med Pøbelprosjektet som underleverandør, har vunnet anbud i Agder og Møre og Romsdal, men det samarbeidet kan jo ikke kalles ideelt, fordi Pøbelprosjektet har blitt kjøpt opp av den kommersielle helsekjeden Aleris AS etter at anbudene ble vunnet.

Vi frykter en utvikling som snevres inn. Jeg lurer på om statsråden likevel kan si seg tilfreds med tilfanget av såkalte nye frivillige aktører?

Statsråd Anniken Hauglie [13:10:16]: Ideelle leverandører og sosiale leverandører ble på forhånd ønsket inn på dette markedet, men antallet som har levert anbud, har vært lite, og de som har vunnet fram, har vært færre. Vinnerne har vært leverandører som over tid har opparbeidet seg kompetanse på området. Én forklaring på det kan være at det tidligere har vært vanskelig for nye aktører å tilby arbeidsmarkedstjenester, siden markedet har vært dominert av forhåndsgodkjente leverandører, attførings- og vekstbedrifter.

Formålet her har også vært å få på plass et best mulig tilbud til Navs brukere, uavhengig av om leverandøren er en attføringsbedrift, Blå Kors eller en kommersiell leverandør. Hensikten har vært å åpne opp for at flere som tidligere ikke har hatt adgang til dette markedet, skal få muligheten til å komme inn og tilby gode tjenester til brukerne, uavhengig av driftsform. Men ideelt sett: Ja, jeg skulle ønske at enda flere ideelle også hadde vært med i konkurransen, men slik har det altså ikke vært.

Kirsti Bergstø (SV) [13:11:19]: SV frykter at konsekvensen av anbud for attføringsbedrifter blir den samme som vi har sett på andre velferdsområder, som barnevern, barnehager og asylmottak, nemlig en kommersialisering der de store aktørene vinner fram på bekostning av de små, de lokalt funderte og de ideelle. Tidligere har vi utfordret statsråd Horne på om hun har oversikt over hvor pengene innenfor barnevernet tar veien. Der er svaret at det er ikke viktig hvem som gir en tjeneste, og det ble også avslørt at det ikke finnes noen kontroll med hvor mye penger som når velferdsprofitører, og hvor mye penger som når ungene.

Da er det naturlig å spørre arbeidsministeren om det finnes noen oversikt over hvor stor andel – eller hvor mye – som skulle gått til oppfølging av folk, men som i dag hentes ut som profitt.

Statsråd Anniken Hauglie [13:12:12]: Som jeg sa i mitt første svar: Halvparten av avtalene som er inngått, er inngått med attførings- og vekstbedrifter. I tillegg er det inngått avtaler med ideelle aktører, som jeg også nevnte i mitt første svar.

I anbudsprosessen har man vektlagt kvalitet høyere enn pris – 60/40. Det betyr at i valg av leverandører har kvalitetsaspektet vært viktigere for Nav enn prisaspektet. Jeg føler meg ganske trygg på at tjenester til brukerne vil bli bedre når man også må konkurrere om dem – det er ikke

bare konkurransen, men det er det at man regelmessig må dokumentere de resultatene man har. Jeg har møtt attføringsbedrifter som sier at de er glade for dette, for de har aldri før blitt målt på resultater. De kan ikke engang fortelle hvilken utvikling de selv har hatt tidligere, for man har jo ikke hatt statistikk på resultatene sine. Det stilles for første gang nå krav om dokumentasjon.

Mange har ikke vært inne på markedet før. Flere kommer inn, og det tror jeg vi alle skal være glade for. Så skal Nav følge opp at man også leverer det som er bestilt.

Spørsmål 16

Rigmor Aasrud (A) [13:13:26]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til arbeids- og sosialministeren:

«Private aktører har vunnet anbud på avklarings- og oppfølgingstiltakene, bl.a. Din Utvikling AS som ifølge hjemmesiden har «over 300 karriereveiledere over hele landet [...]». Disse skal ikke være ansatt på ordinære vilkår, men fungerer som «samarbeidspartnere» via enkeltpersonforetak.

Frykter statsråden at dette gir konkurransefordeler vis-à-vis selskaper med ansatte på ordinære vilkår, eller gir forretningsmodellen innovasjonskraft til attføringsfeltet?»

Statsråd Anniken Hauglie [13:14:07]: Igjen er målet med å bruke konkurranse i anskaffelsen av avklarings- og oppfølgingstjenestene å ta i bruk den arbeidsmarkedskompetansen vi har, for at flere skal komme i arbeid. I en konkurranse er det de beste tilbyderne som får oppdraget. Leverandørene må med jevne mellomrom dokumentere og også vise i praksis at de kan levere kvalitativt gode arbeidsmarkeds tjenester som også gir resultater for brukerne. Anskaffelsene skal sikre at ulike leverandør- og kompetansmiljøer kan konkurrere på like vilkår, og at tilskuddene som gis, er innenfor statsstøttereguleringen. Ved slik konkurranse er prisen som avtales, et lovlig tilskudd.

Arbeids- og sosialdepartementet har gitt Proba samfunnsanalyse AS i oppdrag å evaluere iverksettingen av de nye avklarings- og oppfølgingstiltakene. Det foreligger en delrapport som omhandler hvordan Arbeids- og velferdsetaten har utformet konkurransen for å oppnå forenkling, mangfold i leverandørmarkedet og et godt tilbud til brukerne. Hovedkonklusjonen i evalueringen er at Arbeids- og velferdsetaten har utformet anskaffelsene på en god måte.

Etter regelverket for anskaffelser kan det som hovedregel ikke stilles krav til hvordan en leverandør organiserer virksomheten. Jeg legger likevel til grunn at kvaliteten på de tjenestene som selskapet leverer, blir ivaretatt, og at virksomheten for øvrig er i tråd med lover og regler.

Arbeids- og velferdsetaten har informert meg om at det er inngått en avtale om levering av avklarings- og oppfølgingstiltak med Din Utvikling AS. Som representanten Aasrud peker på, har det vært stilt spørsmål ved hvordan Din Utvikling AS driver, og ved organiseringen av selskapet. Under henvisning til kontrakten har Arbeids- og velferdsetaten tatt opp spørsmålet omkring arbeids- og ansettelsesvilkår med Din Utvikling AS og vurderer nå selskapets redegjørelse.

Din Utvikling AS må oppfylle de kontraktfestede forpliktelsene selskapet har inngått overfor Arbeids- og velferdsetaten, og være i stand til å bære det hele og fulle ansvaret for kvaliteten på tjenestene og resultatene av innsatsen. Jeg vil nå avvente etatens oppfølging av denne konkrete saken.

Rigmor Aasrud (A) [13:16:09]: Jeg må si at statsrådets svar overrasker meg ganske mye. Her ser vi en uttelling av det som er den norske arbeidslivsmodellen, der bedrifter som gir tilbud til det offentlige, skal ha fast ansatte. Da vil jeg spørre statsråden helt direkte: Mener statsråden at en utvikling der man oppretter enkeltpersonforetak for å levere tjenester til det offentlige, er greit?

Statsråd Anniken Hauglie [13:16:40]: Som jeg sa i mitt hovedsvar, gjennomgår nå Arbeids- og velferdsetaten denne konkrete saken. Jeg skal ikke forhåndskonkludere hva som blir resultatet av det. Det er i dag slik at vi har bestemmelser i loven om ansettelsesform – man har fast, og man har midlertidig – og det er klart at Din Utvikling AS, som alle andre, må følge lovverket når det gjelder ansettelsesformer. Man kan ikke stille vilkår om organisasjonsform i dag, men jeg forutsetter for øvrig at alle selskaper leverer tjenester innenfor lovverket.

Jeg tror også vi må være klar på, innenfor både dette området og andre områder, at det ikke er gitt at alle firmaer vil kunne være selvforsynte med all type kompetanse. Det kan være spesialkompetanse som det ikke vil være hensiktsmessig for selskapet å ansette fullt, men der man kan leie inn på mindre stillingsbrøker, uten at man dermed kan si at man undergraver hele samfunnsmodellen. Men jeg vil nå avvente den redegjørelsen som etaten kommer med, før jeg skal trekke noen endelig konklusjon om dette.

Rigmor Aasrud (A) [13:17:44]: Jeg skjønner for så vidt at statsråden kan gjemme seg bak at man nå har en utredning i den konkrete saken, men hvis man går inn på Difis hjemmesider, er det gitt noen råd for hvordan det offentlige skal anskaffe tjenester, også på helse- og omsorgsfeltet. Mener statsråden at det er hensiktsmessig at det opprettes enkeltpersonforetak i stedet for at man ansetter folk fast i bedrifter som leverer til det offentlige, når det ser ut til å bli hovedregelen og ikke et enkeltunntak for en enkelt stilling?

Statsråd Anniken Hauglie [13:18:23]: Nei, som hovedregel er det faste ansettelser som skal gjelde, men så kan man fra tid til annen naturligvis ta inn folk på midlertidige ansettelser. Man kan også leie inn hvis man trenger det, men at det skal være en hovedregel med enkeltpersonforetak, mener jeg ikke er ønskelig. Men det kan jo også – i dette tilfellet skal jeg ikke si det for sikkert nå, før jeg kjenner den saken godt nok og får redegjørelsen – være behov for selskaper å leie inn spesialkompetanse der man kanskje ikke har behov for kompetansen hundre prosent, men man har behov for det i mindre stillingsbrøker enn det. Men i denne konkrete saken gjennomgår nå etaten avtalen, og jeg vil avvente redegjørelsen som kommer derfra.

Spørsmål 17

Lise Christoffersen (A) [13:19:14]: Mitt spørsmål til arbeids- og sosialministeren er som følger:

«Drammen er byen i Norge med høyest andel barn som vokser opp i fattigdom. 2 184 barn (17 pst.) vokser opp i husholdninger med vedvarende lavinntekt. På landsbasis er nesten 100 000 barn i samme situasjon, ifølge SSB. Samtidig ser vi at regjeringens skattekutt kommer de rikeste i Norge til gode, at ledigheten er rekordhøy og sysselsettingen rekordlav. Forskjellene mellom folk øker.

Mener statsråden at det er en politisk oppgave å redusere forskjellene mellom folk?»

Statsråd Anniken Hauglie [13:19:55]: La meg først presisere: Skattelettelsene kommer alle lag av befolkningen til gode. Det er heller ikke korrekt å si at ledigheten er rekordhøy, selv om den er høy til norske forhold å være. Den har vært høyere før, og den går nedover nå, for femte måned på rad, i flertallet av landets fylker. Det er etterspørsel etter folk i flere bransjer, og det er stigende optimisme i næringslivet. Det skal vi alle være glade for, også fordi dette er viktig for det representanten tar opp i sitt spørsmål.

Tilknytning til arbeidslivet er det viktigste virkemiddelet for å forebygge lavinntekt og fattigdom. De viktigste grepene vi kan ta for å motvirke og forebygge at fattigdom går i arv, er å sørge for en god skole til barna, og at foreldrene deres er i jobb.

Norge har det siste tiåret opplevd to økonomiske nedgangstider som har hatt stor betydning for arbeidsmarkedet. I 2008–2009 var det finanskrisen, hvor ikke bare fallet i sysselsettingsraten, men også veksten i utenforskap blant unge startet for fullt. Norsk økonomi hadde knapt kommet over denne krisen da vi fikk oljeprisnedgangen i 2014, som ga ny økning i ledigheten og ytterligere nedgang i sysselsettingsraten.

Vi må gjøre oss mindre oljeavhengige og sørge for at vi får flere ben å stå på. Det er derfor regjeringen har lagt til rette for de nødvendige omstillingene som nå finner sted, gjennom en aktiv arbeidsmarkedspolitikk, satsing på forskning og kunnskapsutvikling, infrastrukturbygging, regelendringer og skattelettelser.

Vi begynner nå å se resultatene av regjeringens politikk, både ved at ledigheten går ned, og ved at optimismen går opp.

Man kan ikke snakke om ulikhet og forskjeller uten å snakke om innvandring. Innvandrere fra lavinntektsland er i liten grad i jobb, mange av dem jobber for lite eller for kort. For å motvirke fattigdom må flere av dem raskere integreres i arbeidsmarkedet. Regjeringen prioriterer derfor arbeidsretting i introduksjonsprogrammet og norskopplæringen. Det utvikles nå et hurtigspor inn i arbeidslivet for flyktninger med etterspurt kompetanse, og det satses på yrkesveiledning i mottak. Rask kartlegging av godkjenning av utenlandsk kompetanse, kvalifisering og utdanning er også viktig.

Norge er og skal fortsatt være et land med små forskjeller. Derfor vil regjeringen prioritere høy sysselsetting og lav ledighet, en god skole og gode helsetjenester også framover.

Lise Christoffersen (A) [13:22:13]: Jeg takker for svaret.

Alltid når vi snakker om barnefattigdom, virker det nesten som om regjeringa prøver å skyve innvandrere foran seg, fordi det da liksom ikke er så farlig. Sett i det lyset er det grundig dokumentert at kontantstøtte er en av de viktigste hindringene mot at fattige barn går i barnehage. Det gjelder i høyeste grad i Drammen, der bare 42 pst. av innvandrerkvinnene er i jobb.

Høyre og Fremskrittspartiet har kuttet i flere stønader, både til uføre og til enslige forsørgere, tatt feriepengene fra de arbeidsledige og dermed bidratt til mer fattigdom. Det jeg da ikke skjønner, er hvorfor det er så vanskelig å få fjernet kontantstøtten, som faktisk fungerer som en fattigdomsfelle for de mest utsatte barna.

Statsråd Anniken Hauglie [13:23:05]: Det spørsmålet er det nesten fristende å sende i retur: Hvordan kan det ha seg at Arbeiderpartiet ikke klarte å kvitte seg med kontantstøtten da de selv satt i regjering – i en flertallsregjering? Det var sannsynligvis fordi det var et parti i den konstellasjonen som ønsket å beholde den, på samme måte som det er ulike synspunkter på kontantstøtten også på borgerlig side. Jeg tror man overdriver kontantstøttens betydning. Det er tross alt relativt få år man har kontantstøtten.

Representanten Christoffersen sier at vi skyver innvandrere foran oss. Nei, vi skyver ikke innvandrere foran oss, men skal man klare å gjøre noe med fattigdom, sosial ulikhet og sosiale forskjeller, må man se på hva som er årsakene til det, og det er ikke høy innvandring til landet. For mange innvandrere er utenfor arbeidslivet eller jobber lite eller for kort. Det betyr at skal vi forebygge fattigdom blant barn, må vi sørge for at foreldrene deres raskere integreres i jobb. Det gjør vi med arbeidsrettingen Intro, gjennom etablering av hurtigspor og gjennom de tiltakene som er vedtatt i forbindelse med integreringsmeldingen.

En god skole er det som skal forebygge fattigdom og sørge for at den ikke går i arv. Jeg vil i aller høyeste grad si at vi ikke skyver innvandrere foran oss, men tvert om finner gode løsninger på hvordan man skal integrere dem bedre, slik at de blir selvforsørgende.

Lise Christoffersen (A) [13:24:20]: Takk for svaret.

Andre ministre har vært her tidligere i dag og for så vidt hatt den samme opplistingen av alt som har vært gjort, som det arbeidsministeren nå hadde. Men vi sitter igjen med det faktum at det ikke virker. Det er interessant å se hvordan andelen barn i fattige familier steg kraftig også under den forrige regjeringa Høyre var med i, for så å falle og flate ut fra 2004 – i stort sett hele den rød-grønne regjeringssperioden – for så igjen å gå i været mer enn noensinne i 2013–2015. Selv om det er noen optimistiske tegn, har vi fortsatt rekordhøy ledighet, et rekordhøyt antall fattige barn, fallende sysselsetting og et økende antall ledige som nå mister retten til dagpenger.

Hvis Høyre og Fremskrittspartiet mot formodning fortsetter i regjering, skal skattefesten for de rikeste fortsette. Så jeg lurer på: Har den tanken noen gang streift regjeringa at noen få av de over 20 mrd. kr som er gitt i skattekutt – mest til de rike – heller kunne vært brukt til å gjøre noen fattige barn litt lykkeligere?

Statsråd Anniken Hauglie [13:25:25]: Med forbehold om at jeg ikke har detaljkunnskap om Arbeiderpartiets skatteprofil, er vel – etter hva jeg forstår – Arbeiderpartiet med på mesteparten av det. Store deler av den skattefesten er Arbeiderpartiet selv med på, gjennom skatteforliket og annet.

Det er riktig at ulikheten gikk noe ned under den forrige regjeringen, men det skyldtes bl.a. at børsverdiene forduftet. Det var ingen fattige som fikk det bedre av at papirverdiene på børsen forvitret, selv om det kanskje ser bra ut på papiret.

Denne regjeringen gjør mye for å redusere ulikhet. I tillegg til at vi nå jobber hardt og intenst for å omstille norsk næringsliv til å kunne ansette flere, til at vi skal få flere ben å stå på, har vi en storstilt satsing på skole, som kanskje er det viktigste sosialpolitiske virkemiddelet vi har. Vi målretter også andre viktige ordninger. Tidligere i spørretimen besvarte jeg spørsmålet om gratisordninger innenfor barnehagesektoren, f.eks.

Det er summen av dette som gjør at man får ned forskjellene. Det kommer ikke alltid fram av statistikken, men det kommer til å hjelpe oss å nå dem som trenger det.

Spørsmål 18

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:26:48]: «I 2014 satte Høyre- og Fremskrittsparti-regjeringen attføringstilbudet rettet mot personer med nedsatt arbeidsevne ut på anbud. Et av regjeringens formål med anbudsutsettingen av attføringstiltak var flere ideelle aktører og sosiale entreprenører. Anbudene er nå gjennomført i alle fylker.

Har resultatet av anbudsrundene blitt at det i dag er flere ideelle aktører og sosiale entreprenører som leverer attføringstjenester til Nav?»

Statsråd Anniken Hauglie [13:27:21]: Jeg viser til svaret jeg ga til representanten Bergstø. Målet med å bruke konkurranse i anskaffelsen av avklarings- og oppfølgingstjenester er å ta i bruk den arbeidsmarkedskompetansen vi har, for at flere skal komme i arbeid. I en konkurranse er det de beste tilbyderne som skal få oppdraget. Leverandørene må med jevne mellomrom dokumentere og vise i praksis at de kan levere kvalitativt gode arbeidsmarkedstjenester som gir resultater. Anskaffelsene sikrer at ulike leverandør- og kompetansemiljøer kan konkurrere på like vilkår, og at tilskuddene som gis, er innenfor statsstøtteregulverket. Ved slik konkurranse er prisen som avtales, et lovlig tilskudd.

Resultatet av konkurransen er et større mangfold av leverandører og kompetansemiljøer. Målet var ikke bare å legge til rette for ideelle aktører; også gode private tilbydere skulle slippes til. Halvparten av avtalene er inngått med attførings- og vekstbedrifter. Det er også inngått avtaler med ideelle leverandører, selv om antallet ideelle leverandører er redusert i takt med at det har blitt færre leverandører totalt. Blant ideelle er det inngått avtaler med Blå Kors, Adaptor, Kirkens Bymisjon og Fossheim Verksteder, og regionale avdelinger av Fretex har vunnet anbud i flere fylker. Sosiale entreprenører har i liten grad deltatt i anbudskonkurransen og har ikke nådd opp.

Arbeids- og sosialdepartementet har gitt Proba samsfunnsanalyse i oppdrag å evaluere iverksettingen av de nye avklarings- og oppfølgingstiltakene. Det foreligger en delrapport som omhandler hvordan Arbeids- og velferdsetaten har utformet konkurransen for å oppnå forenkling, mangfold i leverandørmarkedet og et godt tilbud til brukerne. Hovedkonklusjonen er at Arbeids- og velferdsetaten har utformet anskaffelsene på en god måte.

Det framgår av evalueringen at målet om kvalitet ble ansett som svært viktig, og dette ble også godt ivaretatt i anskaffelsesprosessen. Blant annet ble kvalitet vektet høyere enn pris i tildelingskriteriene, og det har vært satt klare mål for hvilke resultater som skal oppnås. Det ble også inngått lange kontrakter for å sikre økonomisk forutsigbarhet for leverandørene.

Regjeringen har en samarbeidsavtale med ideelle og frivillige organisasjoner og KS, hvor det avholdes jevnlig dialogmøter.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:29:38]: Jeg hørte det svaret på andres spørsmål. Jeg stilte et veldig kort spørsmål, om det i dag har blitt flere ideelle aktører og sosiale entreprenører som leverer attføringstjenester til Nav. Statsråden svarer ikke på det. Det betyr etter min erfaring at det er blitt færre. Formålet med anbudsutsettingen var større mangfold, og noen trodde at regjeringa med det mente mer og større vekt på lokal forankring av de som gjør jobben – og flere ideelle. Det som har blitt resultatet, som jeg forstår av statsrådets svar, er færre med lokal forankring i fylke og by – færre ideelle. Mitt spørsmål er da: Er dette et resultat som regjeringa nå vil endre på i det videre arbeidet, eller er det en utvikling man ser på som naturlig når man har innført dette konkurranse- og anbuds-systemet?

Statsråd Anniken Hauglie [13:30:40]: Jeg svarte på spørsmålet i mitt hovedsvar, jeg kan gjenta det. Jeg sa at det også er inngått avtaler med ideelle leverandører, selv om antallet ideelle leverandører er redusert i takt med at det har blitt færre leverandører totalt sett. Og så nevnte jeg hvem vi har inngått avtaler med.

Som jeg også sa til representanten Bergstø, ønsket vi ideelle leverandører og sosiale leverandører inn på dette markedet, men så har det vist seg at antallet som har levert anbud, har vært få, og færre har vunnet fram. Man skulle ideelt sett ønsket at det var flere som hadde levert inn anbud, og at flere hadde vunnet, men det har vist seg ikke å være realiteten. En forklaring på at det ikke har kommet nye delaktører til, kan være at det har vært vanskelig for mange av dem å tilby tjenestene sine. Jeg håper at flere ønsker å komme inn på markedet, at flere av de små kanskje kan gå sammen, men det er opp til dem å vurdere hva de skal gjøre. Nå skal vi fortsette å evaluere, det kommer en delrapport litt senere. Så langt ser dette ut til å ha vært en vellykket prosess.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:31:48]: Vi er i hvert fall enige om at det har blitt færre ideelle. Da arbeids- og sosialkomiteen var på besøk i Buskerud og møtte Kirkens Bymisjon, var det unison oppslutning om at dette skulle

føre til flere ideelle organisasjoner, fordi de ideelle organisasjonene kjenner forholdene, de har egne fast ansatte som har fagkompetanse og blir i organisasjonen. Så opplever vi altså at konkurranseutsettingen fører til større usikkerhet, og at firmaer i stedet for å ha egne ansatte leier inn sjølstendig næringsdrivende for å gjøre en businessjobb for selskapet som får anbudet. Vi er i ferd med, også på dette feltet, å få en utvikling hvor attføring blir butikk, det blir en forretningsidé å tjene penger. Er det greit at denne utviklingen går videre?

Statsråd Anniken Hauglie [13:32:45]: Som jeg sa i mitt tidligere svar, kan det være ulike grunner til at ideelle aktører ikke har levert inn tilbud. Noen har oppgitt at de synes de er for små, at de ikke har muskler nok til å kunne gjøre det. Som jeg sa i mitt forrige svar, håper jeg at flere vurderer å gå sammen om å levere inn tilbud. Men det er litt opp til de ideelle aktørene selv å beslutte om de skal levere inn tilbud, og utforme anbudsokumentene, eller ikke. Jeg er opptatt av at man skal slippe flere til. Tidligere har det vært vanskelig, for ikke å si umulig, å komme inn på dette markedet. Vi er opptatt av at flere skal slippe til, at det skal være innovasjon og utvikling også på dette området. Men vi ser at det ordinære arbeidsmarkedet også er blitt en vanligere og vanligere tiltaksarena. Det kan være noe av årsaken til at dette markedet nå endrer seg. Ut fra første delrapport ser det ut som at prosessen har vært bra, og så gjenstår det å se om kvaliteten har blitt så god som hensikten var. Jeg tror og håper det, det er jo brukernes behov og interesser som må veie tyngst i alt vi gjør.

Spørsmål 19

Arild Grande (A) [13:33:58]: Jeg har følgende spørsmål til kulturministeren: «De rike blir rikere, og det blir flere fattige barn på Høyres og Fremskrittspartiets vakt. Cirka 100 000 barn opplever en hverdag der foreldrene har vedvarende lav inntekt og må snu hver krone. For disse familiene er det en stor utfordring når treningsavgiften skal betales, når utstyr skal kjøpes, eller når alle de andre barna får være med på turnering. Regjeringen har lovet disse barna at de skal kunne delta på minst én fritidsaktivitet.

Hvordan sikrer statsråden at familiene faktisk får innfridd løftet?»

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [13:34:34]: Frivillige organisasjoner innenfor idrett og kultur står for de viktigste fritidsaktivitetene for barn og unge. Deltakelse åpner for opplevelser, mestring, venner og tilhørighet. Deltakelse i fritidsaktivitet har en betydelig positiv virkning på barn og unges liv og utvikling. Derfor er bekjempelse av barnefattigdom viktig for denne regjeringen.

I regjeringens strategi «Barn som lever i fattigdom» prioriterer vi tiltak som legger til rette for at alle barn og unge skal kunne delta i fritidsaktiviteter sammen med jevnaldrende der de bor.

Regjeringen følger opp ved å styrke ordninger og gi gode rammebetingelser, slik at det skapes aktivitetstilbud med lav terskel for deltakelse.

I tillegg til å styrke de generelle ordningene for frivilligheten har Kulturdepartementet en rekke tilskuddsordninger som bidrar til å styrke deltakelsen, og til å holde kostnadene nede i lag, klubber og organisasjoner. Det er f.eks. tilskudd til tiltak mot barnefattigdom. Ordningen er på 10 mill. kr og går til prosjekter som kan bidra til at barn og ungdom fra inntektsfattige familier kan delta i organiserte fritidsaktiviteter. Det er de såkalte LAM-midlene, der tilskuddet er doblet siden 2013 og nå er på 337 mill. kr. Det er midler som går direkte til idrettsklubbene for å holde kostnadene nede, særlig for dem med lav inntekt, så det kommer dem til gode. Vi har også Inkludering i idrettslag, en annen ordning som bidrar til å få med alle. Denne ordningen har økt med 6 mill. kr siden 2013. Vi har tilskudd til friluftstiltak for barn og unge, vi har Frifond for barn og unge. Så det har aldri blitt satsset mer for å forhindre at barn opplever utenforskap som følge av foreldrenes dårlige økonomi enn det vi gjør nå. Det er jeg veldig glad for.

Men så må jeg også si at dette handler ikke bare om penger, det handler om prioriteringer, det handler om innsikt i, kunnskap om og forståelse for hva det å ha foreldre med lav inntekt betyr for barns opplevelse av barndommen. Derfor må myndigheter, ledere, trenere, foreldre – alle – spille på lag for å holde standardene på et nøkternt nivå. Ikke minst må man involvere barn og unge, ta hensyn til og involvere dem som ikke blir invitert med inn, tilby å kjøre til trening hvis det er foreldre som ikke har bil, låne bort utstyr – bidra der det er mulig.

Arild Grande (A) [13:37:35]: Det er ingen tvil om betydningen av å delta i meningsfulle aktiviteter og hva det gjør for den enkelte og for samfunnet. Det å ikke få muligheten til å være med på det – ikke få muligheten til å være med på trening eller på fritidsaktiviteter – gjør noe med selvfølelsen, og det er virkelig en alvorlig sak når vi leser om barn som ikke får være med når de andre har sine fritidsaktiviteter.

Det statsråden viser til, er tilskuddsordninger der vi ser at det er flere søknader nå enn før som blir avslått. Når statsråden viser til en ordning, er det merkelig at hun ikke prioriterer å putte penger i den potten. Hvorfor er det sånn at statsråden ikke følger opp de gode intensjonene, ei heller ambisjonene, om å styrke tilskuddsordningene når hun selv viser til at det kanskje er det mest treffsikre tiltaket?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [13:38:44]: Det er ikke noe enkelt svar på dette. Da jeg i går satt og googlet «barnefattigdom», kom det raskt opp et oppslag fra 2013. Det var tidligere statsminister Torbjørn Jagland som gikk ut. Overskriften var: «Flere fattige med rød-grønn regjering». Barnefattigdommen i Norge hadde økt fra de rød-grønne inntok regjeringskontorene, og Torbjørn Jagland kritiserte Arbeiderpartiet og regjeringen for manglende tiltak mot fattigdom.

Det viser at det er ikke noe «quick fix». Det handler ikke bare om penger. Det handler om, som jeg sa i mitt første svar, at vi alle må bidra på hvert vårt hold for å hjelpe. Men sammen med samarbeidspartiene har vi økt Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom til et historisk høyt nivå på 193 mill. kr. Det har aldri før vært høyere, og det gjør at flere barn og unge får muligheten til å delta i fritidsaktiviteter og ferier. Derfor har det aldri vært en sånn styr-

king på dette feltet som det vi nå ser under denne regjeringen.

Arild Grande (A) [13:39:52]: Vi var svært urolig over utviklingen i andelen fattige barn under den rød-grønne regjeringen, og vi gjorde det vi kunne for å bidra til å motvirke økte forskjeller. Det klarte vi, mens under denne regjeringen ser vi at andelen fattige barn øker fra 8,6 pst. i 2013 til 10 pst. nå. Vi ser at forskjellene øker mer enn noensinne med regjeringens skatteopplegg. Med de verktøyene som kulturministeren rår over, ser vi også at det påføres mer utgifter til frivilligheten gjennom at vi har et stort etterslep på anlegg, avkortingen i momskompensasjonen øker år for år under denne regjeringen, og det er uforutsigbarhet når det gjelder momskompensasjonsordningen for idrettsanlegg. Alt dette fører til uforutsigbarhet, men også økte utgifter for idretten. Hvorfor er ikke statsråden opptatt av å gjøre jobben sin på de områdene der hun faktisk har et ansvar, som kan bidra til å sette idretten fri og redusere kostnader?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [13:40:57]: Jeg tror jeg må korrigere representanten Grande litt. Aldri før har det blitt gitt så mye til norsk idrett. Aldri har det blir gitt mer til å bygge idrettsanlegg rundt omkring i landet. Aldri har det blitt gitt så mye til så mange tiltak for å hjelpe barn fra fattige familier. Som tidligere statsminister Jagland var bekymret for forrige gang Arbeiderpartiet satt i regjering: Etter åtte år med regjeringsmakt, ble det 15 000 flere fattige barn i Norge. Jeg tror også Arbeiderpartiet bør ta lærdom av at dette er vanskelig. Derfor må man jobbe systematisk. Det handler ikke bare om penger. Det handler også om å få foreldrene i arbeide og om omstilling. Derfor er noe av det viktigste regjeringen gjør, å få disse foreldrene og familiene i arbeid så de får inntekt for å legge grunnlaget for en god oppvekst for sine barn.

Spørsmål 20

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:42:15]: Jeg har stilt følgende spørsmål til justis- og beredskapsministeren: «Politiets Fellesforbund har advart sterkt mot å inndele Innlandet politidistrikt i kun tre driftsenheter, noe som kan føre til sentralisering av politiets ressurser. Et flertall av uttalelsene fra kommuner, regionråd og politidistriktets ledergrupper ønsker fem driftsenheter i Innlandet.

Mener statsråden at Politiets Fellesforbund, ledergruppene i politidistriktet og kommunene og regionrådene i Hedmark og Oppland er tilstrekkelig lyttet til?»

Statsråd Per-Willy Amundsen [13:42:46]: La meg først komme med en presisering av hva en geografisk driftsenhet er. En geografisk driftsenhet omfatter et geografisk område i et politidistrikt som har ansvaret for politioppgavene innenfor dette geografiske området. Geografiske driftsenheter kan omfatte flere tjenesteenheter og -steder, og det meste av tjenesteproduksjonen og publikumskontakten vil bli ivare tatt ved tjenesteenheten i den geografiske driftsenheten.

Polititjenesten i Innlandet politidistrikt løses og leveres lokalt ved lensmanns- og politistasjonsdistriktene med sine tjenestesteder. I Innlandet politidistrikt har det, etter hva departementet har fått opplyst, vært ført lokale forhandlinger med arbeidstakerorganisasjonene om inndeling i antall geografiske driftsenheter i politidistriktet. Politimesteren har opplyst at det til forhandlingsmøtet i Innlandet politidistrikt ble fremlagt en sammenfatning av uttalelser vedrørende forslag til den geografiske driftsenhetsstrukturen i Innlandet politidistrikt som ett av flere grunnlagsdokumenter.

Flere kommuner, regionråd, arbeidstakerorganisasjoner og deler av ledergruppen i Innlandet politidistrikt har ikke avvist begrunnelsen for tre geografiske distriktsenheter og at det var gode grunner både for en løsning med tre og med fem geografiske driftsenheter. Politimesteren fremholder at han ved en organisering i Innlandet politidistrikt med tre geografiske driftsenheter vil legge til rette for en bedre, hensiktsmessig vakt- og beredskapsordning, forebyggende tjeneste og publikumskontakt. De geografiske driftsenhetene har det overordnede ansvaret for å lede og koordinere ressursene ved de underlagte tjenesteenhetene med sine tjenestesteder i Innlandet politidistrikt.

De tre geografiske driftsenhetene vil bli store nok til å ha gode fagmiljø og spisskompetanse, herunder gode og robuste etterforskningsmiljø. En av de tre geografiske driftsenhetene vil for øvrig ha ansvaret for politidistriktets grenseoppgaver. Politimesteren i Innlandet begrunner en inndeling i tre geografiske driftsenheter med at det best vil kunne oppfylle kravene som Politidirektoratet har satt til geografiske driftsenheter, herunder robuste fagmiljø.

En inndeling i tre geografiske driftsenheter vil etter politimesterens vurdering være en fremtidsrettet organisering som også legger til rette for å skape god, felles kultur, som tar med seg det beste fra de tre gamle politidistriktene – Hedmark, Gudbrandsdal og Vestoppland – til nye Innlandet politidistrikt. Jeg har tillit til politimesterens vurdering av hva som er den beste faglige løsningen for å levere gode polititjenester i distriktet.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:45:55]: I oppdragsbrevet fra Politidirektoratet til de lokale politimesterene har de fått ansvar for å ivareta lokal involvering, og man skal bestemme de geografiske driftsenhetene. I møtet på Maihaugen i desember 2016 konkluderte Brekke allerede med at han gikk inn for tre geografiske driftsenheter – før høringene og innspillene kom. Så det virket som konkusjonen var trukket i forkant.

Mitt spørsmål er, når nå statsråden har gått for de tre enhetene: Hvilke fordeler ser statsråden med at man skal ha driftsenheter der avstanden er 4,5 timer kjøring, som det tar fra Kongsvinger i sør til Røros og Tynset i nord – det er 340 km? Det er et enormt geografisk område fra Sør-Hedmark til Nord-Hedmark. Hvilke felles utfordringer har fjellregionen med Kongsvinger og med Gardermoen-regionen? Hva slags felles utfordringer er det de har, og hvordan skal de bli bedre gjennom at de organiseres i én enhet istedenfor i to?

Statsråd Per-Willy Amundsen [13:46:57]: Jeg forstår det sånn at representanten Slagsvold Vedum kanskje helst ville sett at Stortinget satt her og detaljbehandlet og

vedtok struktur på alle nivå. Jeg som statsråd og mitt departement må stole på de faglige vurderingene som faktisk gjøres lokalt og i samråd med berørte. Her har det ut fra de tilbakemeldinger jeg får fra Innlandet politidistrikt, vært en prosess hvor man har involvert, man har lyttet. Så må det på et tidspunkt skjæres igjennom og fattes noen vedtak. Og da handler det om at man må ha en størrelse som ivaretar hensynet og målene i politireformen, som særlig handler om å ha sterke fagmiljøer som kan yte gode tjenester og løse komplisert kriminalitet, og de vurderingene legger jeg til grunn at politimesteren har gjort på en god måte. Jeg håper at Stortinget ikke ser det som sin oppgave å detaljregulere absolutt alt her.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:48:03]: I Norge lever vi i et folkestyre, og det er en veldig god styringsmetode.

Det som her ble kalt involvering: Det er tydelig at politimestrene på en måte er gitt all makt – altså embetsmennene og byråkratene er gitt all makt, og de folkevalgte er umyndiggjort. De lokale høringsinnspillene har vært imot, de lokale folkevalgte har vært imot, regionråd har vært imot, politiets ansatte og medlemmer av Politiets Fellesforbund har vært imot den organiseringen som er gjort, men allikevel er det den samme konklusjonen som ble trukket av politimestrene før prosessen, som ble trukket da den sluttet. Det har vært en prosess kanskje mer for å synliggjøre at man har «involvering». Er statsråden fornøyd med at det kun skal være sånne skinnprosesser som egentlig ikke innebærer en reell involvering?

Og til slutt: Hvilke fordeler er det statsråden ser f.eks. ved at et politidistrikt skal gå fra Stange i sør til Dovre i nord? Hvilke felles utfordringer har man innenfor det området? Til sjuende og sist er det statsråden som har ansvaret for inndelingen når man lager sånne kjempedistrikter som har totalt ulike utfordringer. Men det er veldig spennende hvis statsråden ser at de har noen fellesnevnerer som kan gjøre politiarbeidet bedre.

Statsråd Per-Willy Amundsen [13:49:08]: Det er den samme fellesnevneren man har over hele landet, nemlig at politiet skal løse kriminalitet, politiet skal avdekke og forebygge kriminalitet. Da handler det faktisk om at politiet er satt i stand til å levere gode tjenester, og det handler om kvaliteten på tjenestene. Det handler om hva man bruker politimenn og -kvinner til: Skal man bruke dem på administrasjon, eller skal man bruke dem på å ha gode tjenester der ute? Skal vi ha mange patruljer ute?

Jeg vil i hvert fall at vi prioriterer politikraft der ute, politikraft ute i distriktene, sånn at politiet kan komme på pletten og løse en situasjon når den oppstår, og vise god forebygging, som skaper trygghet i nærmiljøet. Da handler det altså ikke nødvendigvis om at vi skal ha flest mulig geografiske driftsenheter. Det handler om at vi har god politikraft der ute, et operativt, synlig politi som kommer på pletten og agerer når det er nødvendig. Det gjør politireformen.

Spørsmål 21

Kari Henriksen (A) [13:50:22]: «Nokre av konklusjonane i rapporten frå Riksadvokaten om kvalitet på etterforskning og påtalearbeid i mishandlings- og valdtektsaker er at sikring av bevis i initialfasen og bruken av etterforskningsplanar kan bli betre. Politiet må også bli betre på å nytte lydopptak, og det blir peikt på at ein kan nytte tvangsmiddel i større grad. Oppsummert kan ein konkludere med at etterforskninga av desse sakene ikkje er god nok.

Kva vil statsråden gjere for å sørge for at politiet tek tak i desse utfordringane umiddelbart?»

Statsråd Per-Willy Amundsen [13:50:59]: Bekjempelse av mishandling og voldtekt prioriteres høyt både av meg som justisminister og av regjeringen. Det pågår i dag mange aktiviteter for å møte utfordringen på dette området.

Riksadvokatens kvalitetsundersøkelse av politiets etterforskning av voldtekts- og mishandlingssaker skal brukes i statsadvokatens fagledelse av politiets straffesaksbehandling. Kripos' evalueringsrapport fra 2015 satte søkelyset på kvalitet og effektivitet i politiets etterforskning av seksuallovbrudd, hvor større politidistrikt med bedre organisering gir kvalitet og effektivitet i etterforskningen.

Nærpolitireformen skal nettopp legge til rette for større etterforskningsmiljø og spesialkompetanse, også i mishandlingssaker og for voldtekt. I regi av Politidirektoratet er handlingsplanen for løft av etterforskningsfeltet under implementering, med felles rutiner for god etterforskningskvalitet. I tildelingsbrevet til POD gis det klare føringer om kvalitet og effektivitet i straffesaksbehandlingen av voldtekts- og mishandlingssaker. Omvendt voldsalarm og besøksforbud, herunder oppfølging av brudd, skal ha prioritet i alle politidistrikt.

Jeg har full tillit til at politiet tar utfordringen på alvor, og jeg forutsetter at arbeidet for å heve kvaliteten på dette feltet føres videre. Statsadvokatene vil bidra til resultatene i dialog med den enkelte politimester.

Og la meg legge til: Det er viktig å se, som også representantens parti, tidligere i hvert fall, har pekt i retning av, behovet for å gjennomføre den reformen vi er i gang med i politiet, som nettopp vil ha effekt i denne typen saker. Det handler om å skape mer politikraft og bedre etterforskning, som avdekker den type kriminalitet som det skal prioriteres høyt å bekjempe. Voldtekt er høyt på agendaen, det kan jeg love representanten. Det er høyt på agendaen for å bekjempe det som er en type kriminalitet som dessverre, på tross av at de fleste andre former for kriminalitet går ned, ikke har en positiv utvikling.

Kari Henriksen (A) [13:53:37]: Jeg er glad for – og mener – at statsråden er troverdig i sitt engasjement mot voldtekt og overgrep. Vi var for nærpolitireformen, men vi ga den et tydelig innhold, og det er en alvorlig situasjon som Riksadvokaten peker på, som statsråden er ansvarlig for, og som denne regjeringa har hatt ansvaret for i fire år.

Som en oppfølging av Stoltenberg-regjeringas handlingsplan ble det igangsatt en satsing for å forbedre arbeidet med voldtekts- og overgrepssaker bl.a. gjennom et tiltak på Stovner. Det har vist seg å være svært vellykket og

har gitt gode resultater. Kan statsråden garantere at omorganiseringen i Oslo politidistrikt ikke svekker arbeidet som gjøres på Stovner? Og hva vil statsråden gjøre for å sikre kunnskapsutvikling i alle politidistrikter, slik at flere kan jobbe etter Stovner-modellen?

Statsråd Per-Willy Amundsen [13:54:35]: Jeg oppfatter tydelig at en viktig forutsetning for de omorganiseringene vi gjør, nettopp er at vi skal ha bedre forutsetninger for å løse særlig denne typen kriminalitet. Alle gode, effektive virkemidler, måter å gjøre ting på, er jeg åpen for – og åpen for å implementere over hele linjen hvis det er «best practice» som kan legges til grunn, og som kan gi læring også for andre politidistrikt. Jeg tenker at Oslo-politiet i tiden videre vil være bedre rustet for også å håndtere voldtekt og overgrep, og jeg mener at det skal være viktig også i mitt videre arbeid å sørge for at så skjer i alle politidistrikt i hele landet.

Kari Henriksen (A) [13:55:26]: Det er kommet bekymringsmeldinger bl.a. knyttet til at fagmiljøer opplever å bli oppløst, eller endret i en sånn grad at det uttrykkes bekymring for om fagligheten går ned når det gjelder enkelte tiltak. Her har vi altså et tiltak som fungerer bra, og jeg hører statsråden er positiv til at ethvert tiltak skal videreføres, og han skal bruke det som en læringsarena. Da lurter jeg på: Hva vil statsråden foreta seg for det første å få oversikt over konkrete tiltak, tiltak som statsråden også sier er viktig, og som han selv nå har sagt at han vil sørge

for blir implementert i politidistriktene? Hvilke tiltak vil han sette på lista over velfungerende arbeid mot vold og overgrep?

Statsråd Per-Willy Amundsen [13:56:35]: Jeg lytter til konklusjonene i rapporten fra Riksadvokaten. Jeg mener det er viktig å lytte, og jeg mener det er mange læringspunkter man kan ta med seg videre. Så vet jeg at det er krevende når organisasjoner endres. Jeg legger til grunn at de organisasjonsendringene som skjer, skal skape bedre forutsetninger for å levere gode polititjenester særlig også på dette området, som handler om voldtekt og overgrep. Men jeg vil i det videre også se på muligheter for ytterligere tiltak, og med bakgrunn i rapporten kan det hende at det er andre tiltak som skal gjennomføres. Jeg skal ikke konkludere på det her og nå, men jeg mener det er viktig når man ber om kunnskap, at man også følger opp den kunnskapen. Derfor vil jeg studere dette nøye.

Presidenten: Sak nr. 2 er dermed ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [13:57:40]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.58.